

KLÁŠTOR

Diplomová práce

Fakulta architektury
České vysoké učení technické v Praze

ústav navrhování II ZS 2019/2020

Autor
Lenka Lenčářová

Vedúci práce
doc. Ing. arch. Dalibor Hlaváček, Ph.D.

Odborný asistent
Ing. arch. Martin Čeněk, Ph.D.

OBSAH

ÚVOD	
KLÁŠTOR	9
kláštor	
benediktíni	
trapisti	
priestory kláštora	
kláštory v Čechách	
štatistika náboženstva	
referencie kláštorov	
PIVOVAR	37
história piva	
zloženie piva	
výroba piva	
priestory pivovaru	
štatistika konzumácie	
pivovary v Čechách	
referencie pivovarov	
porovnanie pivovarov	
MIESTO	57
výber lokality	
miesto	
história miesta	
limity územia	
fotografie	
ZDROJE	68
NÁVRH	73
úvod	
koncept	
širšie vzťahy	
funkčný koncept	
kláštor, pôdorysy	
lávka	
kostol, pôdorysy	
pohľady	
konštrukcia a materiály	
technická schéma	
DOKUMENTY	149
POĎAKOVANIE	152

KLÁŠTOR

Bc. Lenka Lenčářová

ÚVOD

Novostavba kláštora v 21. storočí sa môže niekomu javiť ako zbytočná investícia. Ľudia majú v dnešnej dobe toľko príležitostí, že nejaký Boh je u nich na poslednom mieste. Kto by do takého kláštora vlastne išiel? Cieľom úvodnej analýzy je overiť, či je v dnešnej dobe zmysluplné zakladať nový kláštor na území ČR. Prečo zakladať nový kláštor práve tu, kde kresťanstvo z roku na rok vyprchá? Krajina, v ktorej bola ešte pred 100 rokmi viera oporou, je dnes známa ako najateistickejšia krajina v Európe.

Často si vieru v Boha zamieňame a vyznávame akési idoly, prácu či zábavu, ktoré nás „držia pri živote,, no neuvedomujeme si, že to všetko je pominuteľné, nestále a nepostačujúce k dosiahnutiu ozajstného šťastia. Táto hektická doba nás naučila spoliehať sa na seba a na nejakú vieru sme úplne zabudli. Kedysi sa viera prenášala z generácie na generáciu, no dnes nám už generácia našich rodičov častokrát nemá čo odovzdať a tak len hľadáme rôzne alternatívy, ktoré nás však môžu len pomýliť.

Ak máme túžbu hľadať niečo viac, môže nám pomôcť práve niekto, kto Boha pozná. Okrem bohoslužieb na ktorých sa môžeme pravidelne účastniť je i veľa iných príležitostí s možnosťou duchovne rásť. Jedna z možností je pobyt v kláštore za účelom duchovnej obnovy, meditácie, duchovného rozhovoru, atď.. V týchto priestoroch máme možnosť stíšiť sa, rozjímať a načerpať energiu. Okrem nás hľadajúcich je na druhej strane aj veľa rehoľných rádov, ktorých kapacity sú už preplnené a z toho dôvodu bol napr. založený kláštor v Novom dvore.

Kláštor ako odjakživa samostatný celok potrebuje nejaký spôsob ekonomického zabezpečenia. Nasledujúca analýza bude tiež zameraná na tradičné spojenie kláštora s funkciou pivovaru so zameraním na ekonomickú sebestačnosť. Nemenej dôležitý je taktiež výber vhodného rehoľného rádu v danom území.

KLÁŠTOR

„Ježiš mu odpovedal: Ak chceš byť dokonalý, choď, predaj svoj majetok, rozďaj chudobným a budeš mať poklad v nebi. Potom príď a nasleduj ma.“

Mt 19,21

KLÁŠTOR

Kláštor je architektonický súbor objektov slúžiacich pre život mníšskej komunity. Model kláštora ako premysleného stavebného celku vznikol v benediktínskom ráde najneskôr v 9. storočí. Rehoľa počítala s tým, že každý kláštor bude nezávislý a sebestačný so všetkým potrebným vybavením: kostolom, priestorom pre mníchov, knižnicou, školou, zdrojom vody, dielňami, sadmi, atď.³

V duchovnej rovine kláštor predstavuje Boží dom, kde prebýva zmŕtvychvstalý Kristus oslavovaný spoločenstvom bratov. Kristus je uctievaný rôznymi spôsobmi, predovšetkým spoločnou modlitbou. Spoločná modlitba je základ benediktínskej spirituality. Ďalšou formou velebenia Boha je práca, ktorá je pre mníchov zároveň askézou. Nemenej dôležité je i duchovné čítanie a meditácia nad svätými textami ako cesta k duchovnému sebazdokonaľovaniu. V poňatí sv. Benedikta sa modlitba, práca a duchovná čítba dopĺňajú.

Pravidlá najstaršieho rehoľného rádu, ktoré spísal Sv. Benedikt, usilovali o dosiahnutie mníšskej dokonalosti, dbali však ohľad k ľudskej individualite a tiež na slabých a chorých členov komunity. Aj keď sa z dnešného pohľadu zdajú nároky rehole sv. Benedikta tvrdé, vo svojej dobe boli chápané ako umiernené, pretože v zrovnaní s inými predpismi nenútila mníchov k prehnanej askéze. Bola cenená i pre svoju vyváženosť, ktorá umožňovala harmonický život mníchov.

Každý mních bol s rehoľou dobre oboznámený, pretože ju študoval ešte v dobe, keď sa na mníšsky život ešte len pripravoval. Aby mal pravidlá stále na pamäti, predčítavala sa regula (pravidlá v ráde) v priebehu ranných zasadaní kapituly, každý deň zaznela 1 kapitola.

Cirkevný rád je komunita ľudí, v ktorej členovia dobrovoľne skladajú doživotné, alebo dočasné sľuby a žijú bratský život v jednom spoločenstve. Ľudia vstupujú do zasväteného života z dôvodu túžby po živote v láske a nasledovaní Ježiša Krista. Povolanie k zasvätenému životu prichádza od Boha, človek ho môže prijať alebo odmietnuť. Jedným príkladom zasvätenia je rehoľný život.

Členovia rehoľných rádov skladajú sľuby čistoty, chudoby a poslušnosti. Mníške rády skladajú sľuby poslušnosti, stálosti a dodržiavania mníšských pravidiel. Viaceré rády môžu používať rovnaké pravidlá alebo len mierne modifikované. Takto môžu vzniknúť príbuzné rády.

Rehoľní bratia a sestry pôsobia v oblastiach:

- Sociálnych služieb
- Misií
- Zdravotníctva
- Dobrovoľníctva
- Hospicovej starostlivosti
- Zahraničnej pomoci
- Ekológie
- Ľudských práv
- Vzdelávania a výchovy
- Vedy a viery
- Médii

Mužské rehoľné rády¹:

augustiáni
augustiáni - kanovníci
benediktíni
cisterciáci
dominikáni
františkáni
jeruzalmskí bratia
jezuiti
kapucíni
karmelitáni
karmelitáni-bosí
klaretiáni
krížovníci
maltezskejší ritieri
mariáni
milosrdní bratia
minoriti
Misionári sv. Karla Bor.
obláti
pallotini
pauláni
petríni
piaristi
premonštráti
redemptoristi
saleziáni
saletíni
salvatoriáni
trapisti
komunita Chemin Neuf

Ženské rehoľné rády¹:

alžbetinky
benediktinky
boromejky
cisterciačky
Congregatio Jesu
cyrilometodejky
dcéry Božskej Lásky
dominikanky (viac odvetví)
františkanky (viac odvetví)
jeruzalemské sestry
karmelitanky (viac odvetví)
kapucinky
klaristky
paulinky
premonštrátky (viac odvetví)
saleziánky
dcéry Božieho Milosrdenstva
sestry DJ od M. Barrého
sestry Dobrého Pastiera
sestry Ježišove (viac odvetví)
sestry matky Terezy
sestry Najsvätejšej Sviatosti
sestry Najsvätejšieho Spasiteľa
sestry od anjelov
sestry sv. Alžbety
sestry sv. Hedvigy
sestry sv. Jozefa
služobnice Srdca Ježišovho
školské sestry (viac odvetví)
trapisky
učenničky
vincentky
vizitantky
voršilký
zdravotné misionárky Máriine

BENEDIKTÍNI

Najstarší rehoľný rád, benediktíni, zakladali svoje kláštory v prírode na osamotených miestach, odlúčení od sveta, kde sa mohli sústrediť na svoje poslanie. Väčšinou si vyberali polohu na vyvýšenom mieste aby tak bol bližšie k Bohu. Benediktíni boli zruční a sebestační. Neboli len šikovnými remeselníkmi, ale i doktormi a učiteľmi. Kamkoľvek prišli benediktíni a založili kláštor, tam hľadali spôsoby ako pozdvihnúť krajinu a zlepšili kvalitu života svojho okolia. Mnisi naučili ľudí remeslám a spôsobom ako sa starať o hospodárstvo a úrodu. Benediktíni od ľudí často dostali odmenu za ich cennú pomoc a tak čím ďalej tým viac prosperovali. Avšak niektorí mnisi potrebovali väčší odstup od rozptýlenia a ľudí a rozhodli sa založiť vlastný rád s prísnejšími pravidlami. Dnes ich poznáme ako cistercitov a trapistov.

Po dlhšej dobe bolo naopak mníchom vyčítané, že sú odtrhnutí od ľudí a to im zabraňuje aby sa o nich mohli dostatočne starať a pomáhať im. Následne začali vznikať františkánske, dominikánske a ďalšie rády, ktoré sídlili priamo v mestách a tak ľuďom slúžili svojou pastoračiou, ktorá je ich základným poslaním.

Pre benediktínov a ich odnože je typickou črtou otvorenosť verejnosti, pohostinnosť a pomoc. Preto v kláštoroch nesmie chýbať Dom hostí, kde môžu byť ľudia hľadajúci Boha.

Medzi benediktínskymi kláštorami sa náplň práce môže výrazne líšiť, napr. v Maďarsku sú benediktíni povinní učiť v školách, v Amerike zas môžu pôsobiť i ako sudcovia či právnici.

Na čele konfederácie benediktínov je vedúci prímas, ktorý zastupuje všetkých benediktínov vo Vatikáne. Z dôvodu vzájomnej pomoci a tiež komunikácie medzi kláštorami vzniká spojenie kláštorov do malých kongregácií. Na svete je súčasne 23 cirkevných kongregácií. Kongregácia kláštorov nie je v rámci jedného štátu, zlučujú sa rehole z rôznych zemí. Prézes, ktorý je na čele kongregácie má za úlohu pravidelne navštevovať každý kláštor, pobudnúť tam niekoľko dní, zhodnotiť jeho chod a navrhnúť prípadné zmeny. Každé 4 roky zasadá skupina prézesov a diskutujú o založení / zatvorení kláštorov a o presune mníchov do iných zemí.

Benediktíni v Čechách patria pod Slovenskú kongregáciu sv. Vojtecha. V tejto kongregácii je súčasne 7 kláštorov:

- Kláštor sv. Vojtecha a sv. Markéty, Praha
- Kláštor sv. Petra a Pavla, Rajhrad
- Kláštor Broumov
- Kláštor P. Marie a sv. Jeronýma v Emauzích
- Kláštor v Bielej Hore
- Kláštor Maribor (Slovinsko)
- Kláštor Cokovac (Chorvátsko)

Život každého benediktína je na základe sľubu stálosti natrvalo zviazaný s daným spoločenstvom. Tento fakt spolu s neustálou snahou hľadať Boha a jeho vôľu spôsobuje, že jednotlivé benediktínske kláštory sa navzájom líšia či od vonkajšej činnosti, v závislosti od miestnych podmienok, potrieb Cirkvi a spoločnosti, ako aj od schopností jednotlivých mníchov. Základom i vrcholom mníšskeho života však ostáva modlitba a to zvlášť modlitba liturgická, ktorej sa mnisi venujú viackrát denne v určený čas. K osobnej modlitbe sa pripočítava aj typicky mníšska prax lectio divina, čiže meditatívne čítanie Svätého písma a Otcov.²

K mníšskej práci patrí v prvom rade starostlivosť o riadny chod kláštora: od upratovania, cez varenie, starostlivosť o hospodárstvo a okolie kláštora, príprava liturgických slávení, až po správu knižnice, či internetovej stránky. Ku každému benediktínskemu kláštoru patrí aj dom hostí, k nemu sa viaže aj duchovná starostlivosť o hostí. Kláštor rozvíja aj vydavateľskú činnosť, ktorá by sa mala primárne zameriavať na preklady mníšskych otcov a vydávanie ďalších diel z okruhu mníšskej spirituality. Kňazi zo spoločenstva tiež príležitostne vypomáhajú s pastoračnými povinnosťami v diecéze, najmä pri spovednej službe.

Práca mníchov nespočíva len v intelektuálnych povinnostiach, ale zahrňuje nemenej dôležitú fyzickú činnosť, ktorá sa od kláštora ku kláštoru líši. Mnisi často spolu s laickými bratmi spolu pracujú na poliach, starajú sa o dobytok a podielajú sa na prevádzke remeselných dielní. Tiež dostávajú týždenné služby v kláštornej kuchyni. Denný režim mníchov sa v letnom a zimnom období líši z dôvodu prispôsobenia činností dennému svetlu.

Bežný denný poriadok v kláštore
Premenenia Pána v Sampore, SR:

- 05.30 Ranné chvály
- 06.30 Svätá omša
- 07.30 Raňajky
- 08.00 Práca
- 12.20 Posvätné čítanie
- 13.00 Obed
- 14.30 Modlitba cez deň
- 14.45 Práca (vo štvrtok adorácia)
- 17.00 Vešpery
- 17.30 Lectio divina
- 18.30 Večera
- 20.00 Kompletórium

Nedele a sviatky v kláštore
Premenenia Pána v Sampore:

- 03.00 Nočné vigílie
- 07.00 Ranné chvály
- 07.30 Raňajky
- 08.00 Lectio divina
- 09.00 Modlitba cez deň
- 11.00 Svätá omša
- 12.30 Obed, Popoludní je voľný program
- 18.00 Vešpery
- 18.30 Večera
- 20.00 Kompletórium

TRAPISTI

Rád cisterciánov prísnej obzervácie (Ordo Cisterciensis Strictioris Observantiae OCSO), ktorého členovia sú nazývaní trapisti, vznikol v 17. storočí v kláštore La Trappe vo Francúzsku, kde došlo k reforme cisterciánskeho rádu, ktorej iniciátorom bol Armand Jean LeBouthillier de Rancé. Ich pravidlá schválil Innocenc XI. v roku 1678.

Trapisti zachovávajú rehoľu sv. Benedikta, v ktorej sa veľa priestoru venuje modlitbe, ale dôraz sa kladie aj na manuálnu prácu. Túto rehoľu vystihuje heslo benediktínov: „Ora et labora“ v preklade „modli sa a pracuj“. Mnísi zachovávajú mlčanlivosť, pretože ticho vytvára priestor pre vnímanie Boha. Trapisti si taktiež odopierajú mäso, ryby a mliečne jedlá, dodržiavajú prísne mlčanie a spoločné prebývanie, a venujú sa hospodárstvu.

V Čechách aktuálne pôsobia trapisti v:

- Kláštore trapistov v Novom Dvore

V roku 1999 začali opravovať a dostavovať ruinu statku v Novom Dvore pri Toužime v západných Čechách. Stavba bola prebudovaná na moderný kláštor rádu trapistov. Mnísi sa do objektu nastahovali už počas stavby a sami s ňou pomáhali. Komunitu v Novom Dvore tvorí asi 30 rehoľníkov. V septembri 2011 bola povýšená na opátstvo.¹¹

- Kláštore Našej Pani nad Vltavou

Trapistky pôsobia v stredných Čechách, kde prevádzkujú od roku 2007 Dom pre hostí a vybudovali kláštor Našej pani nad Vltavou. Základný kameň posvätil apoštolský nuncius Diego Causer v roku 2008 a v roku 2012 kardinál Miloslav Vlk vysvätil kláštorňú kostol.

Život trapistov má prísne pravidlá. Vstáva sa veľmi skoro ráno (v českom trapistickom kláštore Nový Dvůr pri Toužime o 3:15 ráno). Deň je v znamení pravidelného striedania modlitby, bohoslužieb a duchovného čítania, ku ktorým tvorí protiváhu manuálna práca, pretože každý trapistický kláštor obhospodaruje pozemky a chová ovce či iné zvieratá.

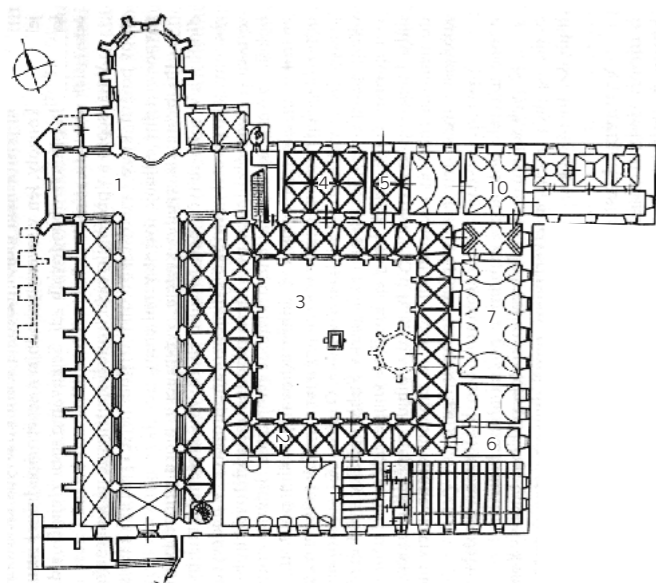
Rehoľa sv. Benedikta a cisterciácká tradícia v sebe vyvážené spája spoločný život a nezávislosť, prácu a modlitbu, chudobu avšak nie núdzu, ticho, priestor a prísnu samotu, ktoré umožňujú smerovať k Bohu v bratskej atmosfére. Tak ako benediktíni, tak aj trapisti rozlišujú zimný a letný denný program.

Bežný denný poriadok v opátstve Nový dvor:

03.15	Nočné ofícium
04.15	Tichá osobná modlitba
05.00	Četba
06.15	Četba Rehole v kapitule
06.30	Ranné chvály, svätá omša
08.00	Modlitba/ četba
09.00	Dopoludné ofícium
10.00	Práca
12.00	Ofícium a spoločný obed, odpočinok
14.00	Poobedné ofícium
15.00	Práca
17.00	Osobná modlitba
17.30	Nešpory a osobná modlitba
18.30	Večera
19.10	Spoločná četba
19.30	Modlenie komplementáru a spev
20.00	Prerov udeľuje bratom požehnanie, nasleduje veľké silencium a čas spánku

PRIESTORY KLÁŠTORA

• **Kláštorný kostol** (1) je umiestnený uprostred kláštorného areálu. V kostole sa mníši zúčastňujú bohoslužieb a modlitieb, ktoré sa konajú viackrát do dňa. V kláštorných kostoloch je loď rozdelená na časť pre mníchov s lavicami oproti sebe, kolmo k oltáru. Druhá časť, pre laikov, je orientovaná smerom k oltáru.⁸

• **Krížová chodba** (2) ambit prepája všetky dôležité časti, tvorí spojnicu medzi kostolom a konventnými budovami. Okrem komunikačného a liturgického významu mala krížová chodba vďaka dobrému osvetleniu veľkými oknami tiež študijnú funkciu. Krížové chodby majú i umeleckú hodnotu, zaujímavé okná, klenby a freskovú výzdobu dopĺňajúce prísne ticho s výhľadom do rajskej záhrady, ako obraz príľubu nebeského raja, ktorý je cieľom veriaceho človeka.⁴

• **Rajská záhrada** (3) štvorcového pôdorysu sa nachádza väčšinou v strede kláštora. Je to krásne, príjemné a ukludňujúce miesto predstavujúce obraz raja. Dôležitou súčasťou záhrady je vodný prvok, ktorý je symbolom pre Krista, prameň vody života, symbol čistoty. Dvor bol niekedy využívaný tiež ako bylinková záhrada pre kuchyňu či kláštornú nemocnicu.⁵

• **Kapitulná sieň** (4), kde sa mníši schádzajú každé ráno na zhromaždeniach nazývajúcich sa kapitula. Sieň je vznešený priestor, v stredoveku s jedným stĺpom s rebrami klenby, predstavujúci strom života. V baroku boli zas steny zdobené

freskami biblických postáv a príbehov. Po obvode siene sú lavice pre mníchov, opát a prerov sedia na kreslách. Pomenovanie pochádza od slova kapitola, keďže sa v sieni denne vždy predčíta jedna kapitola z reguly sv. Benedikta. Okrem predčítania mníši diskutujú o aktuálnych problémoch, udalostiach a záležitostiach kláštora. Sieň slúži tiež ako slávnostný priestor.

• **Hovorňa** (5) je používaná pre rozhovory, keďže v kláštore všeobecne platil zákaz rozprávania. Slúžili najmä pre nadriadených, aby mohli mníchov informovať o ich povinnostiach, práci, úlohách atď. Taktiež sa tu mali možnosť stretnúť mníši so svojimi príbuznými.

• **Kuchyňa** (6) sa nachádza v blízkosti refektáru. Historicky zvyklo byť hlavným zázemím ohnisko s veľkým komínom. Vo varení sa jednotliví členovia konventu striedajú.

• **Refektár** (7) je spoločná jedáleň mníchov umiestnená zväčša v južnom krídle konventu. Budova refektáru je veľká a často vybieha z pôdorysu konventu. Nachádzajú sa tu veľké stoly, s čestným miestom pre opáta. V priebehu jedenia je v refektári úplne ticho, mníši počúvajú zbožnú četbu, z toho dôvodu je v miestosti aj vyvýšené miesto podobné kazateľni, odkiaľ mních, ktorý má službu číta vybrané texty.⁷

• **Kalefaktorium** (8) či ohrievareň, zvykla historicky slúžiť mníchom v chladných daždivých dňoch, v dobách keď sa v kláštoroch ešte nekúrilo. Zima bývala náročná, no tiež vnímaná ako súčasť askézy.

• **Sála mníchov** (9) sa podobá refektáru. Veľkosť je ovplyvnená počtom mníchov. Môže slúžiť tiež ako remeselná dielňa, písarská dielňa či skriptorium. Dnes je často nahradzovaná samostatnými domčekmi v areále kláštora, záleží podľa druhu remesla.

• **Dormitár** (10) sa často umiestňuje na poschodí nad východným krídlom konventu. Historicky sa jednalo sa o jednu spoločnú spáľň mníchov. Bola to veľká miestnosť obdĺžnikového tvaru s množstvom lôžok oddelených látkovým závesom. Viedli odtiaľ dvojso schodísk, nočné schodisko smerom do kostola, určené na nočné bohoslužby. Druhé, denné, viedlo do ambitu. Neskôr sa spoločné spálne vymenil za samostatné cely.

• **Knižnica** (11) vzniká najčastejšie v západnom krídle. V knižnici sa nachádza veľké množstvo teologických, filozofických, medicínskych či hospodárskych zväzkov. Knižnicové sály bývali vyzdobené freskami na stropoch, ktoré často tematicky súviseli s knižnicovým priestorom.

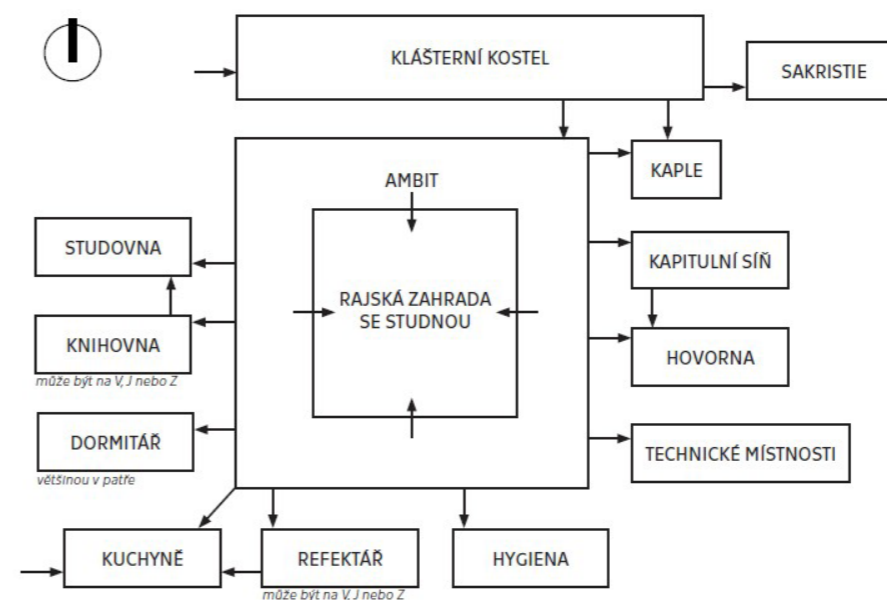
• **Fortna** (12) alebo kláštorná brána je spojnicou okolitého sveta s kláštorom. Cez ňu prechádzajú všetky návštevy i mníši opúšťajúci kláštor. Bránu historicky strážil tzv. fortnýr, ktorý pôsobil ako sprostriedkovateľ kontaktu s vonkajším svetom. Už sv. Benedikt vo svojej Regule hovorí, že fortýr má byť starší, vyzretý mních, nezneužívajúci svoju právomoc. Tento mních žije na bráne, kde má i svoju celu.⁹

• **Dom pre hostí** (13) určený pre prijímanie hostí, o ktorých sa mníši starajú, ktorým pomáhajú. Návštevníci mali zakázaný vstup do klauzury. Do kláštorov často chodia ľudia z bežného života s cieľom duchovného rozvoja, stíšenia sa a najst vnútorný pokoj.

• **Hospodársky dvor** (14) má úlohu zásobovať kláštor. Nachádzajú sa na ňom rôzne chovateľské a pestovateľské prevádzky, mlyny, pivovary, pekáre, mliekárne, atď. Na priliehajúcom poli sa pestuje obilie a pasie obytky. Súčasťou môžu byť i veľké sýpky s obilím.

• **Pivovar** (15) bol často súčasťou kláštorov. Pôvodne bolo pivo varené pre potreby mníchov, neskôr sa začalo aj predávať. Dnes slúžia kláštorné pivovary primárne k predaju. Kláštory majú vlastný postup varenia piva, ktorý sa prenáša z generácii na generáciu a tým je zachovaná kvalita spracovania. V dnešnej dobe je väčšina takýchto pivovarov v Čechách zaniknutá, no postupne sa stáva trendom rekonštruovať tieto pivovary a prenajímať ich podnikateľom, ktorí sa starajú o predaj piva. Počítateľný princíp vzniku pivovaru sa už vytratil.⁶

Schéma tradičného kláštora

KLÁŠTORY V ČECHÁCH

+ Benediktínsky kláštor

+ Bývalý benediktínsky kláštor

1 Bývalé opátstvo na Pražskom hrade

2 Benediktínske arcipátstvo Brevnov, Praha

3 Zaniknuté opátstvo na Ostrove u Davle

4 Benediktínske opátstvo v Rajhrade

5 Bývalé benediktínske opátstvo v Trebíči

6 Bývalé benediktínske opátstvo na Sázave

7 Bývalý konvent ve Sv. Janu pod Skalou

8 Bývalé opátstvo v Kladruboch

9 Benediktínske opátstvo v Broumове

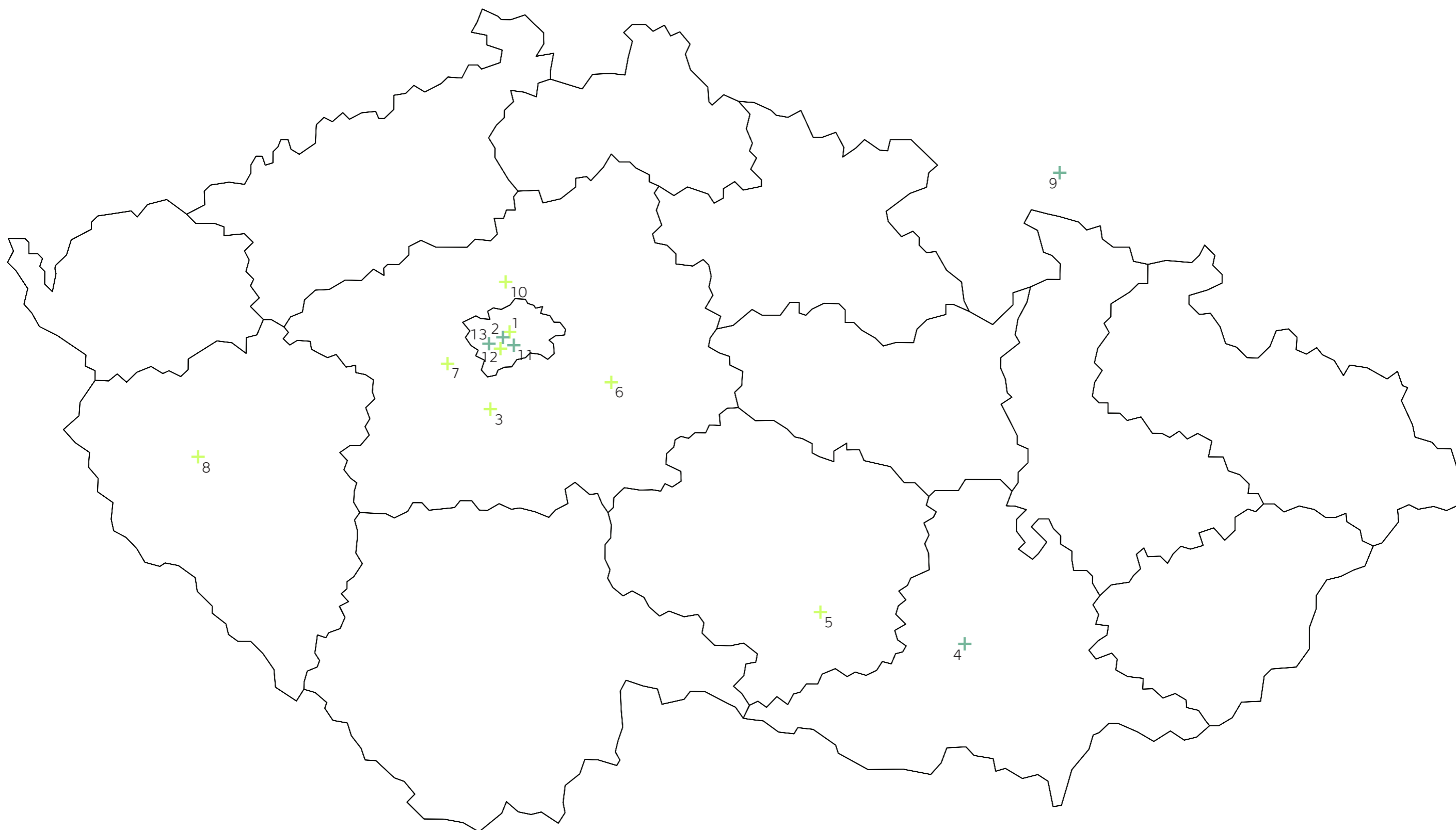
10 Bývalá rezidencia kláštora v P. Brežanoch

11 Benediktínske opátstvo v Emauzích, Praha

12 Bývalý kláštor benediktínok na Smíchove

13 Pútny areál s kostolom Panny Márie Ví

ťaznej na Bielej Hore v Prahe

NÁBOŽENSTVO V ČR

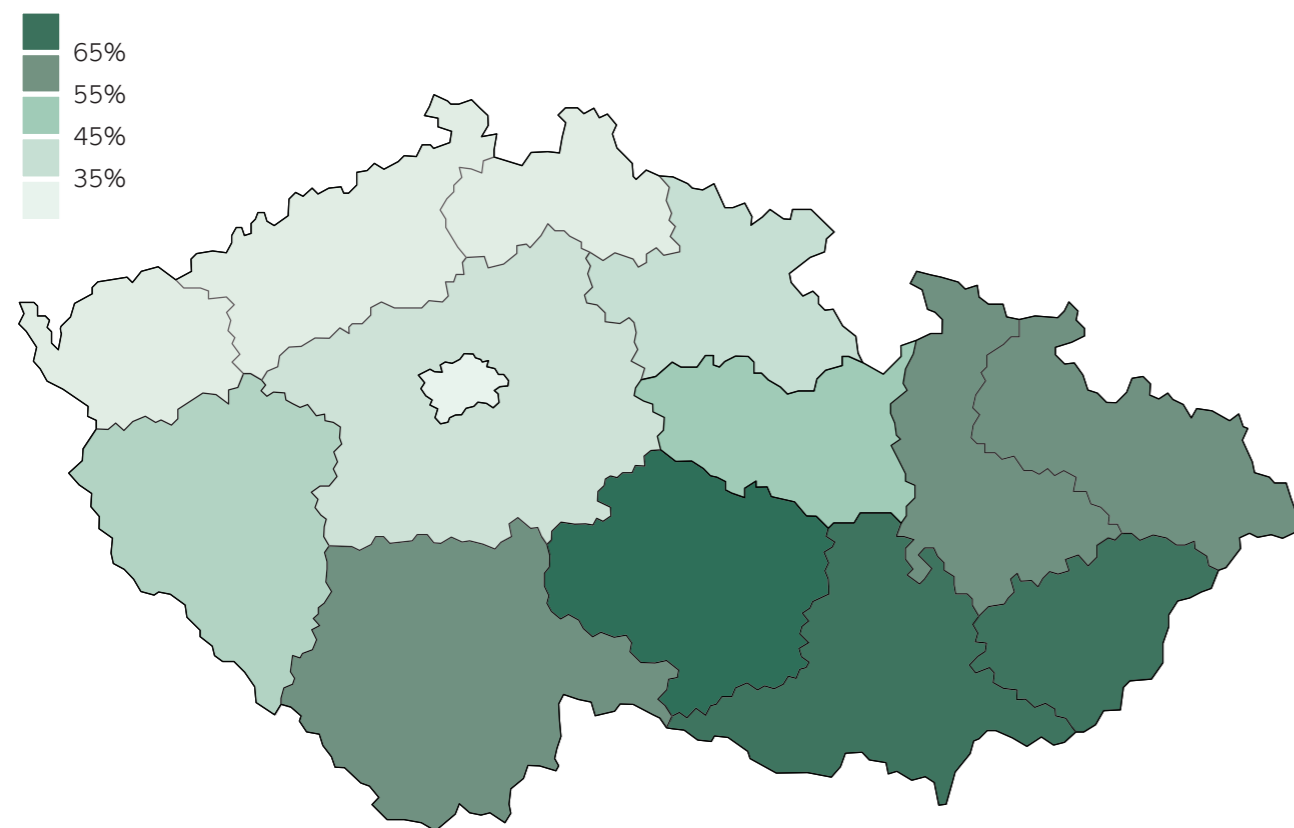
Jedným z kľúčových poslaní Cirkvi je hlásanie Evanjelia. Bol to sám Ježiš, ktorý svojím učením prikázal: „Chodte do celého sveta a ohlasujte evanjelium všetkému stvoreniu.“ (Mk 16,15). Vďaka zachovávaniu tohto príkazu sa kresťanstvo stalo jedným z najrozšírenejších náboženstiev na svete a pilierom našej civilizácie.

V posledných storočiach sme však svedkami postupného vytrácania sa viery v Ježiša Krista z Európy. Tento kontinent, kedysi prakticky úplne kresťanský, je dnes do veľkej miery odkresťančený a stáva sa znova misijným územím.

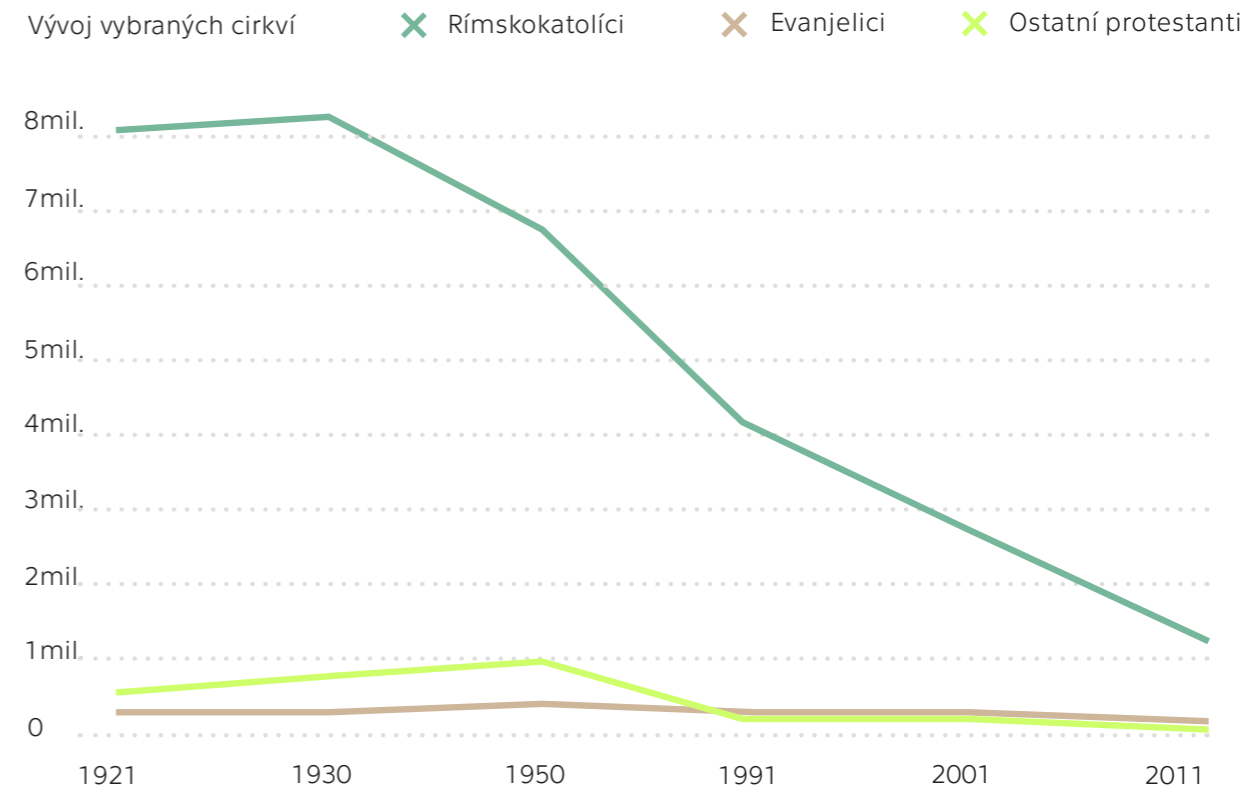
Štatistiky uvádzajú výrazný rozdiel v počte veriacich rímskokatolíckej Cirkvi medzi územím severozápadných a juhovýchodných.¹⁰ Z výzkumov Rímskokatolíckej a Evanjelickej Cirkvi za posledných 100 rokov vidno výrazný pokles veriacich v ČR a naopak nárast počtu osôb bez vyznania, z čoho vyplýva, že sa nejedná o konvertovanie do inej Cirkvi, ale straty viery všeobecne.

Čechy, ako najateistickejšia krajina Európy by práve z dôvodu enormného úbytku viery mohla byť vhodným útočiskom rehoľných misionárov, ktorí majú ako poslanie v ľuďoch oživiť vieru v Boha.

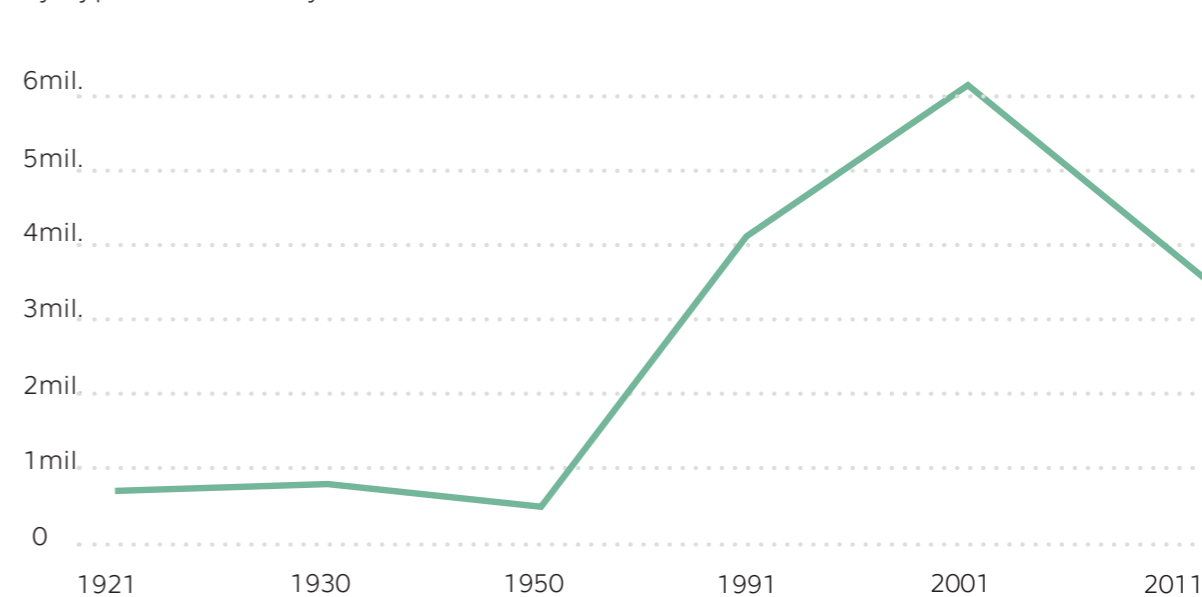
Veriaci hlásiaci sa k rímskokatolíckej Cirkvi

Vývoj vybraných cirkví

Vývoj počtu osôb bez vyznania

KLÁŠTER NOVÝ DVŮR

místo: Dobrá Voda 20, Toužim, ČR
 architekt: John Pawson, Jan Soukup
 projekt: 1999
 realizace: 2014
 kapacita: 20 mnichů, 20 kg hořčice

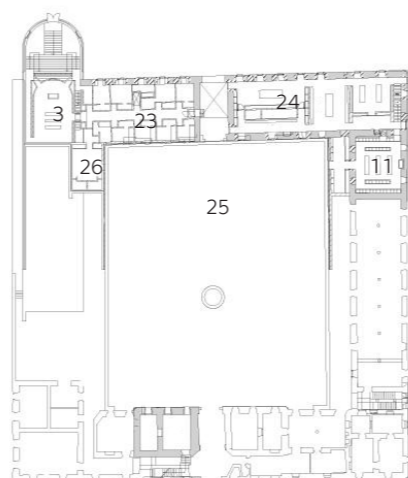
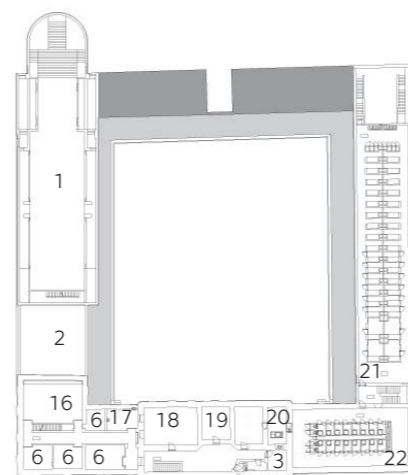
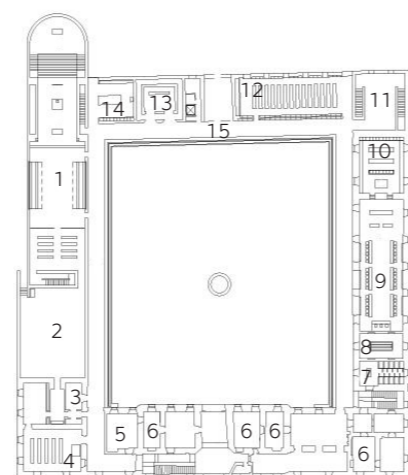
Nový Dvůr byl zemědělským hospodářstvím vybudovaným v polovině 18. století. Do příchodu mnichů trapistů v roce 1999 bylo místo zcela zdevastováno.

Koncepce celého areálu navázala na historickou osovou kompozici objektů a stromových alejí se čtvercovým klášterem v jeho středu. Hlavní osa západ – východ je definována stromořadím podél původní příjezdové cesty proti hlavnímu vstupu do rezidenčního (západního) křídla, přes rajský dvůr do průjezdu východního křídla. Druhá osa je definována zrekonstruovaným domem pro hosty na severu a novostavbami hospodářského a technického zázemí na jih od kláštera.

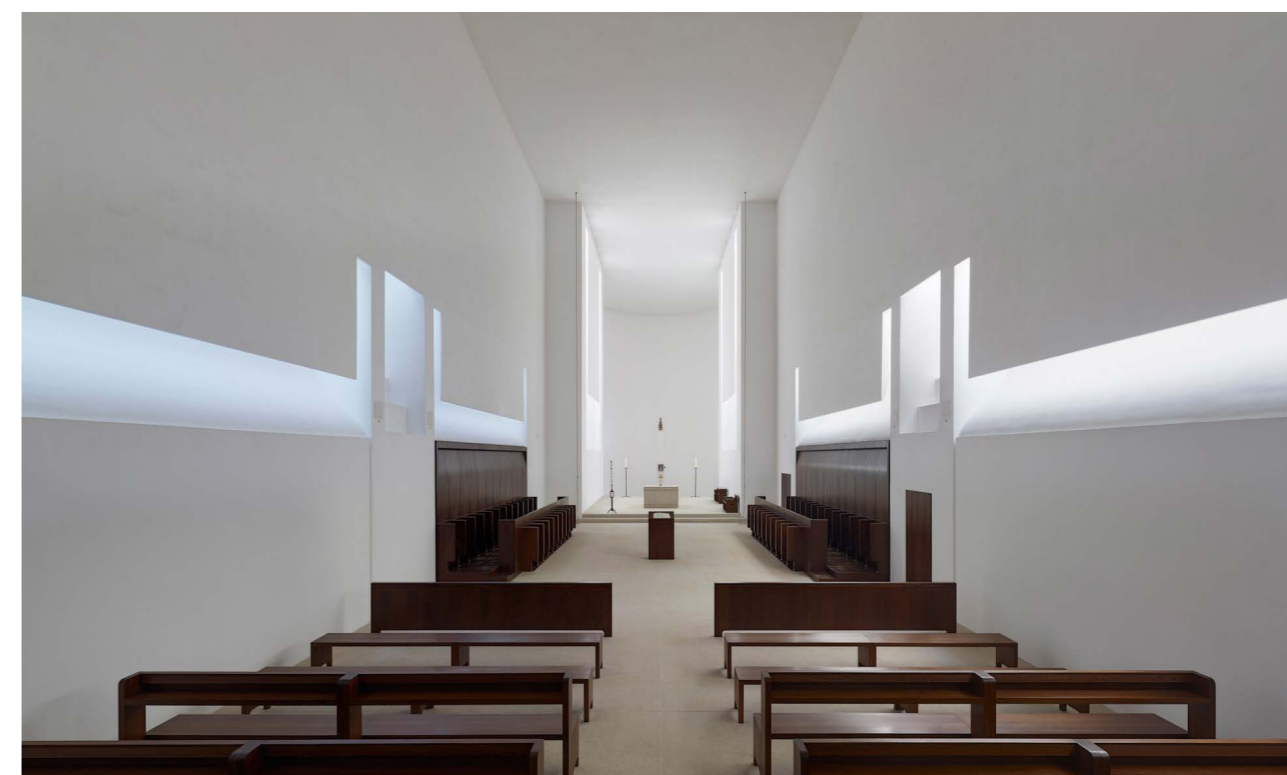
Tvorba nového kláštera vycházela z cisterciácké architektonické tradice. Svou skladbou se konventní budovy drží tradičního schématu uspořádání dispozice. Minimalistická architektura podtrhuje prostý mnišský život, zároveň je obohacena průhledy do měnících se obrazů okolní krajiny.

Tvarování prostorů je podřízeno optickým kvalitám působení světla a stínu. Bílé stěny interiéru odrážejí proměnlivost denního světla, od něj je odvozena i hmotnost či nehmotnost všech konstrukčních prvků. Světlo spojuje působení starých i nových částí a je hlavním vyjadřovacím prostředkem stavby.

Kostel byl vysvěcen již v roce 2004. V roce 2007 se stal klášter převorstvím a začala rekonstrukce bývalého ovčína na dům pro hosty. V roce 2011 byl klášter povýšen na opatství a byly zahájeny práce na projektu výrobního objektu, který byl zkolaudován v prosinci 2014. V současné době se připravuje projektová dokumentace novostavby kaple v blízkosti domu pro hosty.^{5,6,7}

1/ klášterní kostel	5/ sekretariát	10/ kuchyně	15/ křížová chodba	místnost	23/ nemocnice
2/ dvůr	6/ kanceláře	11/ kotelna	16/ učebna	20/ ložnice pro návštěvy	24/ prádelna
3/ kaple	7/ toalety	12/ scriptorium	17/ ředitelna	21/ dormitář	25/ rajský dvůr
4/ konferenční místnost	8/ lavatorium	13/ kapitulní síň	18/ noviciát	22/ sprchy	26/ lékárna
	9/ refektář	14/ sakristie	19/ zasedací		

KLÁŠTER OSEK

místo: Dolnonádražní 484, Osek, Teplice
architekt: neznámý
založen: 1206
renovace: 2017-2021
kapacita: v současnosti neobydlen mnichy

Cisterciácký klášter v Oseku založili mniši původem z Maštovi, odkud byly vyhnáni kvůli majetkovým sporům. Zprvu klášter prožíval rozkvět ale poté přišla období, kdy byl klášter několikrát napaden. Zprvu vojsky Přemysla Otakara II, dále braniborskými vojsky. Nevyhnuły se mi ani husitské války a roku 1429 byl klášter poničen a mniši povražděni.

Po bitvě na Bílé hoře byl vydán dekret, který nařizoval vrátit klášter zpět cisterciákům. Následoval barokní rozkvět kláštera v 18. století, kdy byla založena v klášteře například lékárna, hospital a manufakturní výroba.

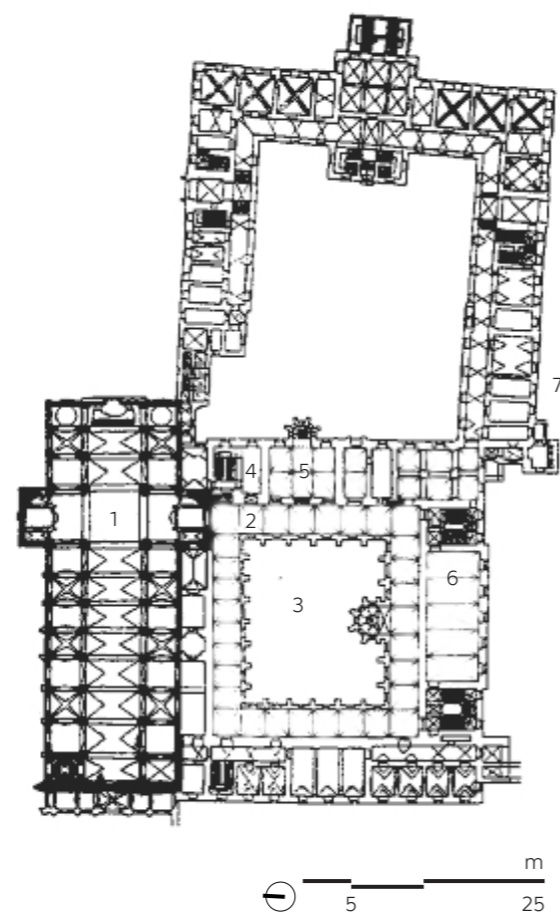
V polovině 20. století následoval opět úpadek kláštera, kdy byli cisterciáci nuceni klášter opustit. Z něho se poté stal internační tábor odkud byli mniši odváženi do věznic či na nucené práce. Znovu se cisterciáci vrátili do kláštera až v roce 1991.

Dnes je klášter financován státními dotacemi, mlodary a slouží jako kulturní a turistické centrum. O klášter se také stará Kruh přátel kláštera Osek, který se snaží jakkoliv přispět ku pomoci klášteru. od roku 1995 je klášter Národní kulturní památkou.

Budova kláštera

Nejcennější částí kláštera je kapitulní síň, kde v jejím prostředku stojí kamenný pul z poloviny 13. století, který je dnes zapsaný na seznamu památek UNSECO. Jeho čelní plocha je zdobená reliéfem symbolizujícím Kristovo vítězství nad zlem a jeho vykopení lidstva.

Významně se na podobě kláštera také podepsalo vybudování klášterní nemocnice a rozsáhlé terasovité zahrady oboje z první poloviny 18. století. K areálu kláštera patří také pivovar, o kterém je více rozepsáno v kapitole pivovary.^{10, 11, 12, 13, 24}

- 1/ klášterní kostel
- 2/ křížová chodba
- 3/ rajský dvůr
- 4/ sakristie
- 5/ kapitulní síň
- 6/ refektář
- 7/ nemocnice

KLÁŠTER LA TOURETTE

místo: Rue de Lyon, 69210 L'Arbresle, Francie
 architekt: Le Corbusier
 projekt: 1953
 realizace: 1960
 kapacita: v současnosti 11 mnichů

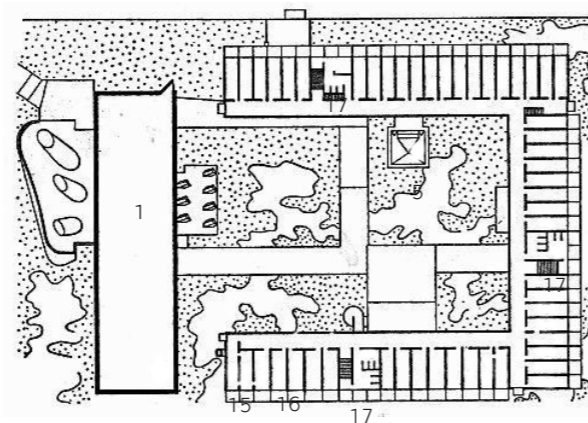
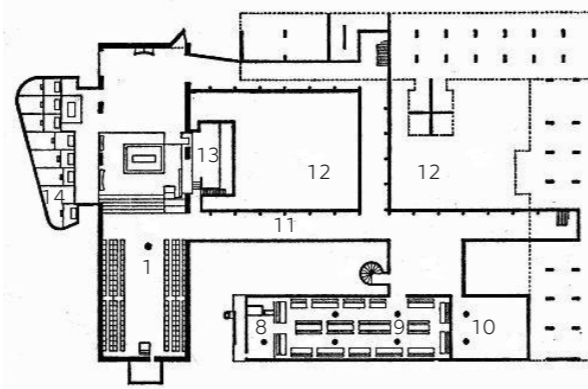
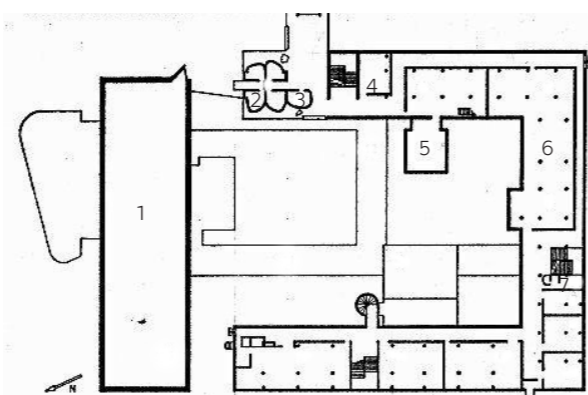

Klášter byl postaven jako jedna z posledních prací Le Corbusiera a je považován za jedno z jeho vrcholných děl. Budova je navržena tak, aby tichým mnichům zprostředkovala všechno, co by mohli potřebovat a nemuseli tak klášter vůbec opouštět. V klášteře je sto individuálních cel, společná knihovna, refektář, kostel, učebny, krypta a střešní terasa.

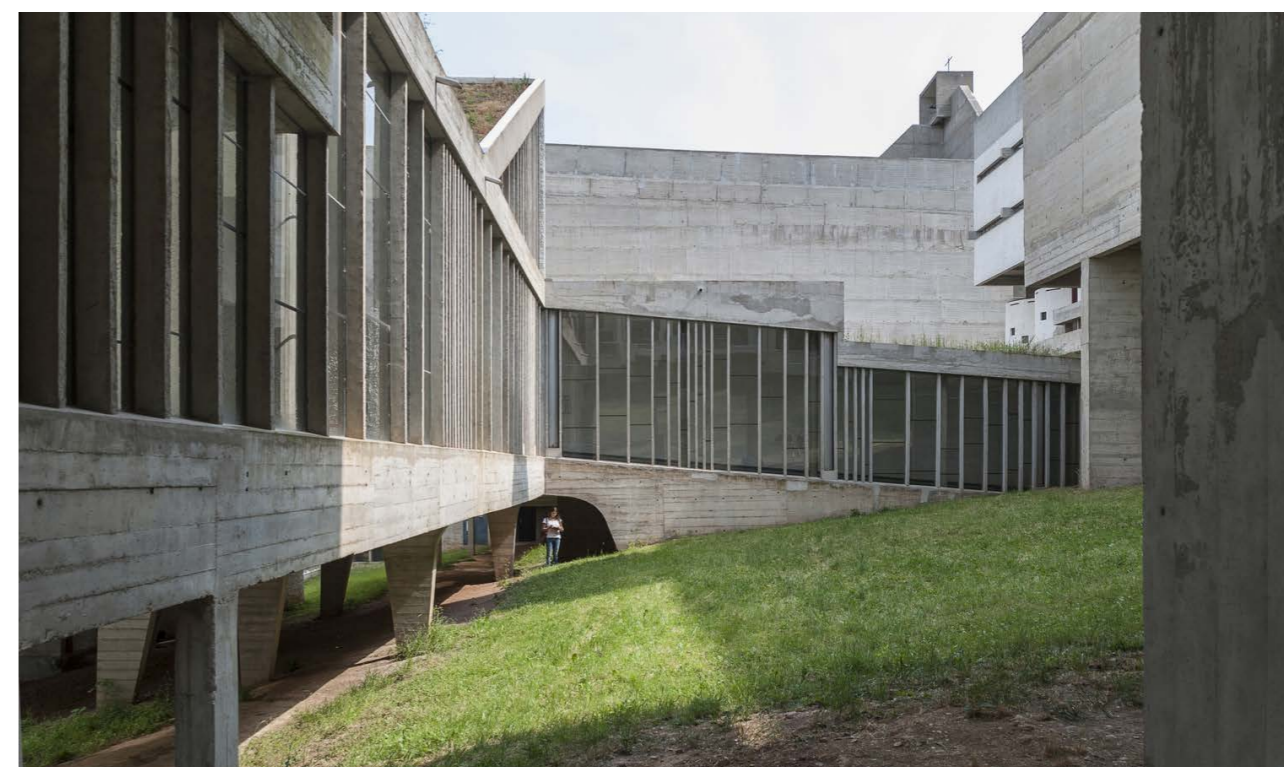
V klášteře se odráží i pět klíčových elementů návrhu Le Corbusiera. Klášter stojí na pilotách, nosný systém uvnitř kláštera zaujímají sloupy a tím je umožněna volná fasáda tvořená velkými pásy oken. Na střeších je umístěna travnatá terasa. Budova konventu je tvarovaná do písmene U a do čtverce ji zakončuje klášterní kostel.

Kostel je zvenku ponechán v betonu, zevnitř je bíle omítnut hrubou bílou omítkou. V interiéru se objevují i typické Le Corbusierovi barvy, a to hlavně v celách a v kryptě.

Velkou roli hraje v kostele denní světlo. Velká okna s nepravidelnými příčlemi vytváří v interiéru hru stínů. V kostele je pak důmyslně navržený strop tak, aby právě při západu slunce kostelem proběhl pruh zlatavého světla. Po stranách kostela jsou lichoběžníkové otvory vymalované do pestrých barev které světlo, které jimi prochází, jemně zbarví. Pestře vymalované jsou i světlovody, které přivádí světlo do krypty pod kostelem.²⁵

- 1/ klášterní kostel
- 2/ hovorna
- 3/ vrátnice
- 4/ noviciát
- 5/ oratoř
- 6/ knihovna se studovnou
- 7/ toaleta
- 8/ kuchyně
- 9/ refektář
- 10/ kapitulní síň
- 11/ křížová chodba
- 12/ rajska zahrada
- 13/ sakristie
- 14/ krypta
- 15/ cely pro nemocné
- 16/ cely
- 17/ koupelna

KLÁŠTER TAUTRA

místo: Tautra, Midsund, Norsko
architekt: Jensen & Skodvin Arkitektkontor
projekt: 2003-2004
realizace: 2006
kapacita: 18 jeptišek

Novostavba cisterciáckého kláštera na ostrově Tautra v Norsku se nachází na místě bývalého cisterciáckého kláštera, který zde stál před 800 lety a pozůstaly po něm jen ruiny.

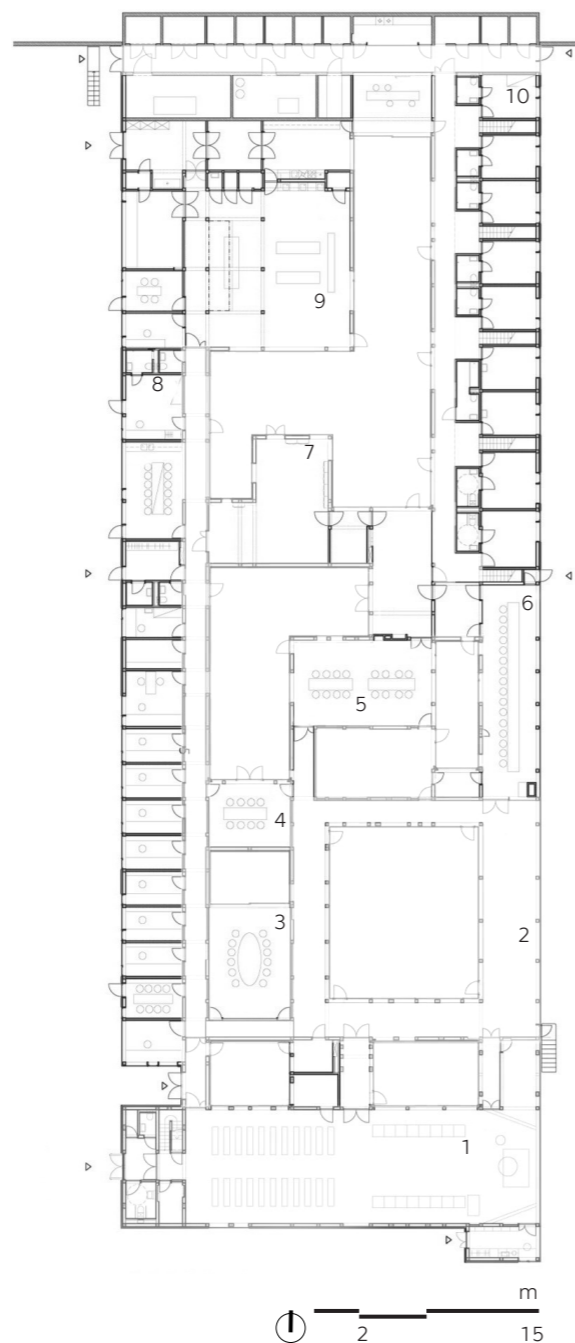
První myšlenkou bylo vytvoření nízké budovy se sérií několika zahrad, které by zprostředkovaly místnostem denní světlo a zároveň vytvořily pocit soukromí a odloučení. Dále ale chtěli architekti zároveň otevřít klášteru nádherné výhledy na fjordy. To se děje například v refektáři, kde jeptišky sedí všechny na jedné straně stolu (jako na obrazu Poslední večeře) a tiše se dívají skrz skleněnou stěnu na moře a hory.

Architekti pečlivě zkoumali pohyb jeptišek po klášteru a díky tomu byly skopni zredukovat původní program o 30% díky eliminování téměř všech chodeb v projektu. Jeptišky se většinou shromáždí dohromady když jsou v jednom z hlavních prostorů. To znamená, že tyto prostory mohou zároveň fungovat právě jako chodby. Protože ostatní pokoje mají speciální požadavky a objevují se často jen jednou, je jim podle architektů potřeba nabídnout jistou architektonickou svobodu a zároveň dostatek denního světla. Proto je v projektu navržen systém různě velkých místností které jsou propojeny v rohu a mezi sebou mají dvory, které dohromady tvoří 7 zahrad.

Konstrukce kláštera je tvořena laminovaným smrkovým dřevem o profilu 215x215 mm. Ten umožňuje vytvořit rám stěn tak, že jsou všechny rohy řešeny vnitřně, protože sloupy vždy pokryjí celý roh. Vzhledem k počtu rohů v projektu je toto jeden z hlavních znaků budovy.

Na fasádě jsou použity desky z břidlice, dovážené z blízkého lomu, ve formátech respektující možnosti výrobce, aby cena byla co nejmenší.^{15, 16}

- 1/ klášterní kostel
- 2/ křížová chodba
- 3/ kapitulní síň
- 4/ noviciát
- 5/ knihovna se studovnou v horním patře
- 6/ refektář
- 7/ kuchyně
- 8/ pokoj pro hosty
- 9/ výrobní
- 10/ celly

KRÁLOVSKÝ KLÁŠTER SANTA CATALINA DE SIENA

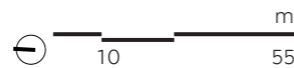
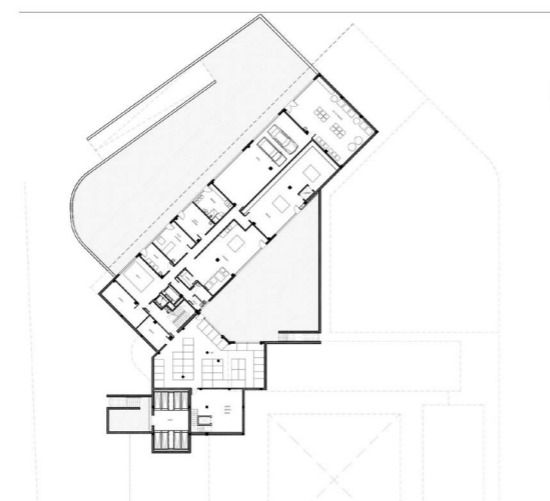
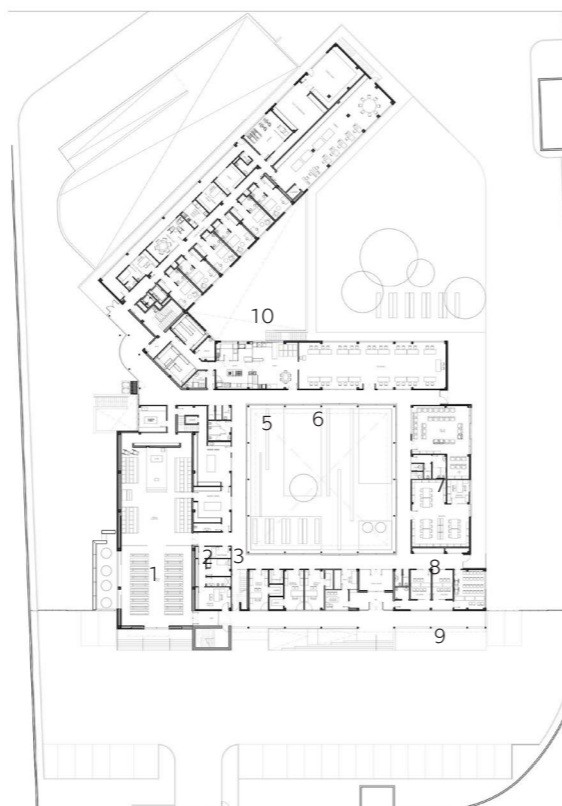
místo: Paterna, Valencie, Španělsko
 architekt: Hernández Arquitectos
 realizace: 2014
 kapacita:

Klášter byl postaven vedle starého kláštera, který obývaly dominikánské jeptišky Paterny. Po dokončení novostavby byl bývalý klášter zdemolován. Nový klášter se snaží ve všech aspektech každodenního života přizpůsobit požadavkům jeptišek. Architektura je jednoduchá a zachovává čisté formy a přímé linie. Tvarová čisota je podtržena barevným řešením. Jak interiéru tak exteriéru dominuje bílá barva. Zároveň se tu setkává zcela nový nábytek s nábytkem historickým.

Klášter sestává ze dvou objemů. Ty značí oddělení jak funkční, tak psychické na denní a noční část. Denní aktivity se soustředí do čtvercové budovy. Okolo rajského dvora se tu soustředí prostory jako knihovna, refektář, kostel nebo sakristie. Druhá budova je vyšší a jsou v ní umístěny cely, které dopřávají každé jeptišce její soukromí a klid k modlitbám. V posledním patře je umístěna velká terasa s výhledem na moře.²⁶

- 1/ klášterní kostel
- 2/ sakristie
- 3/ křížová chodba
- 4/ rajský dvůr
- 5/ kuchyně
- 6/ refektář
- 7/ kapitulní síň
- 8/ knihovna se studovnou
- 9/ hovorna
- 10/ cely

PIVOVAR

„Pivo je dôkazom toho, že nás Boh miluje a chce,
aby sme boli šťastní.“

B. Franklin

HISTÓRIA PIVA

Podľa súčasných archeologických nálezov v starovekej Mezopotámii poznali výrobu piva už predkovia Sumerov pred viac ako 4 tisíc rokmi pred n.l. K objavu kvasenia došlo nezávisle na sebe v rôznych častiach sveta. Okrem teórii o náhodnom vzniku piva sa tiež popisuje objav piva ako produkt solidarity, keď prví ľudia zhromažďujúci obilky trávy pomáhali starým bezzubým ľuďom predžúvať zrná do zäsoby. Tieto zrná v tekutom stave skvasili. Týmto spôsobom vyrábali kukuričné pivo i veľké americké civilizácie ako Inkovia, Mayovia a Aztékovia. Základné ingrediencie sa líšili podľa ich možností v jednotlivých častiach sveta.

Už v období po páde Sumerskej ríše ich Babylonskí nástupcovia poznali prastaré recepty na rôzne druhy piva, napr. pivo husté, pivo červené a pivo čierne. Bolo známych dokonca viac než 20 druhov, pivo z jačmeňa, pivo zo špaldy a pivo zo zbytkových surovín. Čím viac špaldy pivo obsahovalo, tým bolo drahšie.

V Chamurapiho zákonníku sa dokonca objavili tresty týkajúce sa piva:

„Kto bude miešať do piva vodu, bude utopený v sude, alebo bude doňho lievikom liate pivo až pokiaľ nezomrie.“

„Kňazka, ktorá navštevuje pivnice, alebo dokonca niektorú otvorí, bude usmrtená.“

„Hospodská, ktorá vo svojej krčme trpí politické debaty, alebo iné reči, poškodzujúce štát a neudá týchto ľudí vrchnosti, bude usmrtená.“

O úcte k pivu značí i nepísané pravidlo v Babylónii, ktoré hovorí, že sa behom vojenských ťažení musí v dobytom meste ušetriť pivovar.

V starovekom Egypte bolo pivo popri chlebe, cesnaku a cibuli hlavným pokrmom pre robotníkov pracujúcich na stavbe pyramíd. Pivo bolo používané ako platobný nástroj armáde a štýtnym úradníkom. Egypťania do piva primiešavali i datle, rohovníky a mak. V tej dobe si každý vyrábal pivo doma sám.

Štátne pivovary sa začali stavať až v dobe 323 p.n.l. a neskôr sa predávali aj licencie sukromným osobám.

Pivo v antickom Grécku a Ríme poznali pri námorných cestách do Egypta. Fiozof Aristoteles skúmal účinky vtedy dostupných opiátov na sebe a zaznamenal zaujímavý objav: „...pokiaľ sa niekto napije veľa piva, káca sa smerom dozadu, pokiaľ však vypije veľa vína, káca sa na všetky strany.“ Z Grécka sa znalosť výroby piva rozšírila do Ríma,

Hispanie, Veľkej Británie, a ďalších zemí.

Prvý kláštorňý pivovar bol založený v roku 529 sv. Benediktom na hore Monte Cassino. Svoje rádové heslo „Ora et labora“ alebo „Modli sa a pracuj“ napísali mnísi svojou prácou najmä pre zaistenie vlastnej obživy. Na svojich pozemkoch pestovali chmel a varili pivo.

V 9. a 10. storočí tak v Bavorsku a v českej zemi vzniklo množstvo kláštorňých pivovarov s tradíciou vareného piva vynikajúcej kvality. Najstarší doposiaľ fungujúci pivovar vo Freisingu pri Mníchove s názvom Bayerische Staatsbrauerei Weihen Stephan je v prevádzke od roku 1040.

Prvé zmienky o varení piva na území dnešnej Českej republiky pochádzajú z 4.tisícročia p.n.l. Pravdepodobne v tej dobe prišiel do strednej Európy keltský kmeň Bójev zo severného Talianska spolu so znalosťou varenia piva. Tento keltský kmeň bol postupne vytlačený kmeňom Markomanov, u ktorých sa pivo nepreslávalo. V 3. storočí n.l. však prichádzajú Slovania z výchovu, ktorí priniesli tradíciu výroby piva z jačmeňa, pšenice a ovosu vrátane chmelenia.

Koncom staroveku dochádza k šíreniu kresťanstva, ktoré výrobu piva nepodporovalo. Misionári hlásali, že Biblia konzumáciu piva neodporúča a uprednostňovali skôr konzumáciu vína.

Pohľad na výrobu piva z cirkevného hľadiska zmenil až v roku 816 po cirkevnom koncile v meste Aix la Chapelle, kde doporučili cirkevní hodnostári kláštorom venovať sa hospodárstvu a najmä rybárstvu a výrobe piva s odôvodnením „liquida non fragunt lentum“ v preklade „nápoje pôst nerušia“ práve naopak, bolo uprednostnené ako pôstny nápoj. V období stredoveku sa pivo ponúkalo aj deťom, pravdepodobne z dôvodu vtedajších nepriaznivých hygienických podmienok, keď bolo varené pivo s chmelom zdravšie ako voda.

Najstarší kláštorňý pivovar na území ČR bol pravdepodobne založený v roku 970 benediktínkami u sv. Jiří na Pražskom hrade. V roku 993 bol zložený mužský pivovarský kláštor na Brevnove. Pivo bolo varené nielen v kláštoroch, ale i u šľachty, mešťanov a prostých ľudí.

V 13. storočí vzniká varečné právo, ktorým si panovník zaistil lojalitu novo založených miest. Veľa českých kráľovských miest tak začalo pivovarníctvo viac rozvíjať. Medzi najstaršie mesto s týmto právom patria Svitavy (1256), Žatec (1261),

České Budějovice (1265) a Plzeň (1295).

V roku 1517 Ludvík Jagellonský udeľuje právo variť pivo i šľachte, vznikajú panské pivovary. Po tridsaťročnej vojne sa spájajú domy s varným právom v mešťanské pivovary, hospodárstva obdĺžnikového pôdorysu so sedlovou strechou s dvomi/ štyrmi krídlami.

České pivovarníctvo ovplyvnilo aj zrušenie nevoľníctva v roku 1781, kedy sa pracovná sila presunula do miest. Významné boli tiež vynálezy v obore techniky.

Dôležitou udalosťou v českom pivovarníctve však bolo i založenie Mešťanského pivovaru v Plzni v roku 1839, keď plzenskí mešťania pozvali staviteľa Stelzera a poslali ho nabráť skúsenosti do Bavorska. Stelzer sa okrem nových skúseností vrátil spolu s bavorským sládkem Josefom Grollom, ktorý v roku 1842 navaril prvú várku. Týmto rokom začal prerod z pivovarníckeho remesla na pivovarský a sladovická priemysel.

V 19. storočí sa začala používať technológia vysokého vzdušného dvojliskového hvozdu podľa teórie Františka Onreja Poupěte, ktorá využíva odpadné teplo z varne. V polovici 19. storočia bolo zavedené tiež spodné kvasenie.

V roku 1846 prebehlo prvé varenie piva parou v Prahe „U Primasů“ podľa patentu anglických sládkov.

Od konca 60. rokov si podľa živnostnenského rádu mohol postaviť pivovar každý. S použitím strojného motoru pre pivovarnícku výrobu spolu s modernizáciou vypukol rozmach v pivovarníctve. Namiesto chladenia ľadom sa používajú chladiace zariadenia.²³

ZLOŽENIE PIVA

Pivo obsahuje mnoho vitamínov a ďalších látok, ktoré pri striedanej konzumácii blahodarne pôsobia na ľudský organizmus. Okrem významného zastúpenia minerálov ako je draslík a sodík, ktoré sú tu v priaznivom pomere, obsahuje tiež chloridy, vápnik, fosfor, horčík a kremík. Z vitamínov obsiahnutých v pive sú najvýznamnejšie vitamíny skupiny B – thiamin, riboflavin, pyridoxin, niacin a kyselina listová. Obsahuje všetky vitamíny B.¹⁷

Pivo je preto často označované ako „tekutý chlieb“ či „zlato v pohári“.

Voda je jednou zo základných surovín, ktoré vplývajú na kvalitu piva. V minulosti pivovary čerpali vodu z vlastných studní, dnes však pri možnosti technologickej úprave kvality vody nie je problém čerpať ju priamo z vodovodného rádu. Táto varianta je najmä z ekonomického hľadiska najviac využívaná medzi menšími pivovarmi. Veľké pivovary majú vlastný zdroj.

Slad sa získava po namočení obilného zrna vo vode a následnom naklíčení a usušení. Kedysi sa používal slad z pšenice, dnes je však najčastejšie používaný slad z jačmeňa. Podľa výberu sladu potom vzniká buď svetlé alebo tmavé pivo. Sladovanie trvá asi týždeň, nasleduje ležanie usušeného zrna, ktorý dôsledne dodržiavajú najmä minipivovary.

Chmel dodáva pivu typickú horkú chuť s chmelovým nádychom. Chmelom sa pivo tiež konzervuje. V Čechách má pestovanie chmelu dlhoročnú tradíciu, avšak v dnešnej dobe pri varení piva používanie chmelových hlávok nahrádzajú granule alebo chmelový extrakt. Chmel sa pridáva do sladiny a vo varne prebieha chmelovar trvajúci aj 12 hodín.

Kvasnice určujú výslednú chuť a arómu piva. Pridajú sa na spilke do otvorených kadí, kde prebieha proces hlavného kvasenia. Premena skvaseného cukru na alkohol môže trvať aj 2 týždne, no v súčasnosti je proces často urýchľovaný v pivných tankoch. Podľa teploty pri ktorých kvasnice pracujú rozdeľujeme kvasenie na vrchné (12-25°) a spodné (5-10°).

VÝROBA PIVA

Šrotovanie je mechanické rozdrvenie jačmenného sladu na sladový šrot, a to tak aby bol čo najviac zachovaný obal zrn, ktorý potom slúži pri scedzovaní ako dôležitá filtračná vrstva.

Vystieranie, dôkladným premiešaním sladu s vodou pri teplote 37°C vzniká v kadi hustá kaša, vystierka, v ďalšom procese sa nazýva ako rmut či dielo.

Rmutovanie, proces, pri ktorom enzymatický komplex obsiahnutý v slade štiepi zložité polysacharidy (škroby) na zkusiteľné cukry. Postupne sa ohrievajú časti diela (rmuty) na vyššiu cuk-

rotovnú teplotu, po zcukrení sa privedú do varu a prečerpú k dielu. Na konci sa dosiahne teplota celého diela 75 až 78°C. Proces rmutovania trvá cca 4,5 hod. a po jeho ukončení sa zaradí 30 min. odpočinok po ktorom nastáva scedzovanie.

Scedzovaním v scedzovacej kadi dochádza k oddeleniu kvapalnej časti diela od pevných zvyškov sladového mláta. Výsledkom procesu scedzovania, ktoré trvá cca 3,5 hod je sladina, číry roztok sladkej chuti.

Chmelovar, povarením sladiny s chmelom, ktorý sa pridáva na 3 krát v mladinovej páni počas

doby 120 minút sa uvoľňujú horké látky chmeľu do roztoku a výsledkom je horúca mladina.

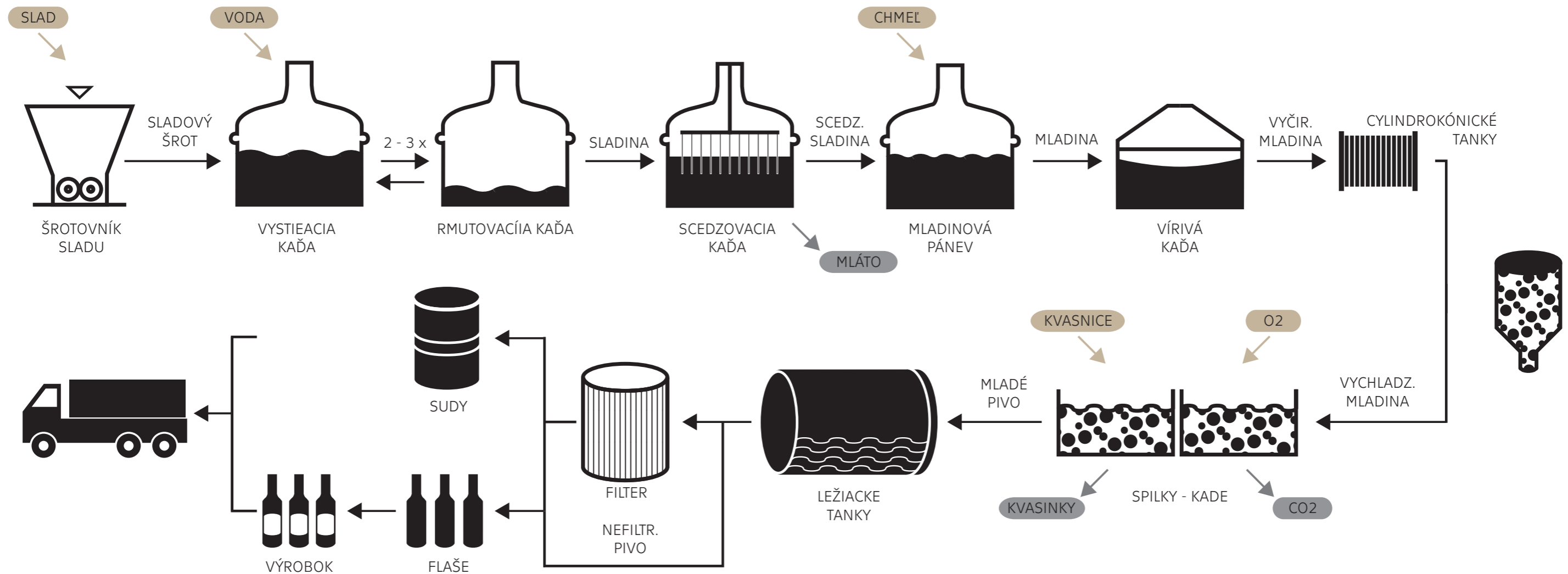
Schladzovanie mladiny v jednostupňovom doskovom chladiči na zákvasnú teplotu 8-10°C. Počas schladzovania dochádza k sýteniu už zachladenej mladiny sterilným vzduchom.

Kvasenie. K zchladenej a prevzdušnenej mladine sa pridajú kvasnice a nastáva proces kvasenia, kde sa postupne znižuje teplota a na konci kvasnice odpustia. Proces trvá cca 12 dní pri ležiaku dvanástke a cca 10 dní pri desiatke. Počas kvasenia dochádza k premene zkusiteľných cukrov na

alkohol a CO₂. Po ukončení procesu nastáva proces ležania.

Ležanie piva, dozrievanie, môže trvať cca 12 týždňov. Pri tejto teplote sa pivo sýti prirodzeným CO₂ a zaokrúhľuje sa jeho chuť.

Stáčanie piva do KEG sudov, ktoré sa umiestnia do chladiaceho boxu, kde je udržiavaná teplota do 2°C. sa dosiahne teplota celého diela 75 až 78°C.¹⁶

PRIESTORY PIVOVARU

Remeslná výroba piva v minulosti nekládla takmer žiadne špeciálne požiadavky na konštrukciu a priestory pivovaru. Základom bolo najmä dosiahnuť stabilnú teplotu. Jednalo sa prevažne o prízemné / 1. podlažné, pozdĺžne čiastočne podpivničené stavby obdĺžnikového pôdorysu, vnútri rozdelené na jednotlivé výrobné priestory, niekedy i s hospodárskym dvorom. Od pol. 19. storočia sa jedná o priemyselný komplex viacerých stavieb so zložitým sofistikovaným usporiadaním, definovaným podľa času založenia.

Pivovar sa rozdeľuje na časť, kde prebieha horúca výroba (varňa) a studené priestory, ktorými sú štoky, spilka, pivnice a ladnice.

Sladovňa má charakteristické sladovnícke komíny určené k teplovzdušnému sušeniu naklíčeného zrna. Od polovice 19. storočia pribúdajú hvozdy na dym. Pôvodne mal každý pivovar vlastnú sladovňu, dnes môže fungovať nezávisle od pivovarov.

Technologické procesy v sladovni:

- čistenie a triedenie zrna
- máčanie a klíčenie v priestoroch humna
- hvozdenie, sušenie naklíčeného jačmeňa umelo vyvolaným teplom
- odklíčenie
- skladovanie

Šrotovňa určená na prípravu sladového šrotu zrna, ktoré má týmto spôsobom vnútro prístupné enzymatickým procesom, ktoré nastávajú pri rmutovaní.

Varňa je reprezentatívny priestor pivovaru, väčšinou sa jedná o priestornú miestnosť s vysokými stropmi a priemyselnými oknami. Pivovarskú atmosféru vytvárajú varné kade, ktoré boli kedysi medené, dnes sú často nahradzované nerezovými s medenou úpravou pohľadovej časti. Jedna dávka trvá cca 12 hodín.

Technologické procesy vo varni:

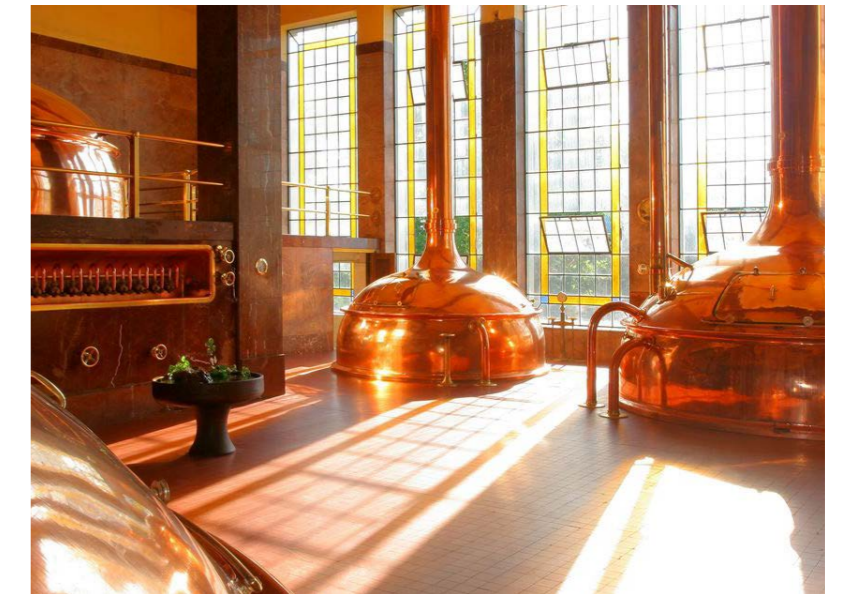
- vystieranie, zmiešanie sladového šrotu s vodou, vzniká rmut
- rmutovanie, zahriatie rmutu na rôznu dobu a teplotu, slad sa štiepi a zo zložitejšieho cukru vzniká jednoduchší
- scedovanie v scedovacej kadi, vzniká sladi na a odpadné mláto
- chmelovar, varenie sladiny s chmelom

Štoka, pôvodne slúžila k schladeniu piva, z hygienických dôvodov sa dnes používajú vírve kade, v ktorých sa oddeľuje kal a mladina sa následne schladí chladičom.

Spilka slúži na umiestnenie technológie k procesu kvasenia. Pôvodne ako podzemný klenutý priestor pre kvasné kade s čo najstálejšou teplotou. Kade boli v minulosti drevené, neskôr nahradené betónovými a nerezovými. Kvôli uvoľňovaniu tepla pri kvasení je potrebné priestor chladiť, kedysi sa chladilo s nádobami s ľadom, neskôr strojovo. Dnes sa namiesto kadí používajú cylindrické tanky, kvôli bezpečnej izolácii mladiny od vonkajšieho prostredia.

Ležiacke pivnice do ktorých putuje mladé pivo musia byť chladené s teplotou 1-5°C. Pivo je tu uzavreté v tankoch pod tlakom, behom ležania dokvasuje zvyškovú cukry a prirodzene sa sýti oxidom uhličitým a dotvára penivosť, chuť a vôňu. Tento proces trvá 30-60 dní. Často býva umiestnený pod terénom.

Filtrácia, ktorou sa pivo zbavuje zvyškov kvasníc a všetkých mikroorganizmov v minulosti nebola častá, dnes ňou nahrádzajú pasterizáciu. Väčšina pivovarov aj napriek strate na kvalite svoje pivo pasterizuje, kvôli jeho dlhšej trvanlivosti v porovnaní s pivom nepasterizovaným.

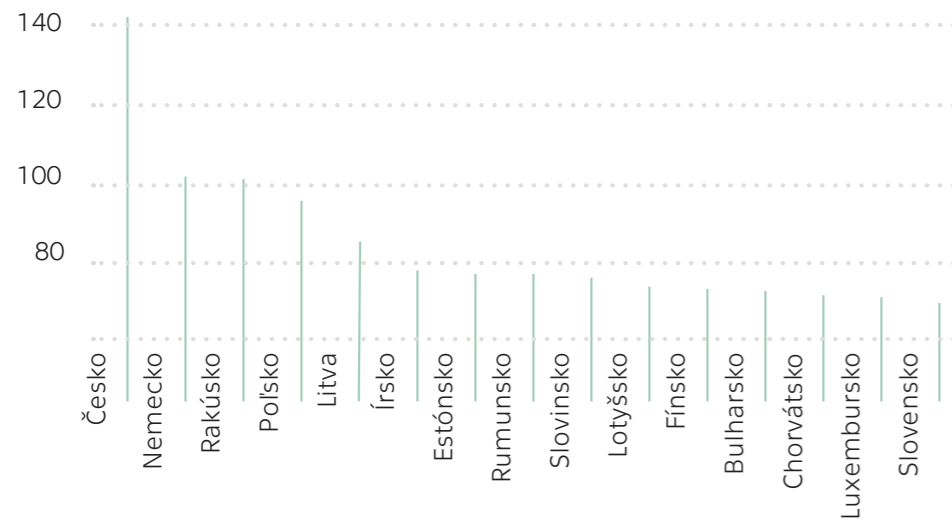
KONZUMÁCIA PIVA V ČR

Konzumácia piva v Čechách je veľmi vysoká. Nižšie uvedené grafy dokazujú, že pivo je tu veľmi populárny nápoj. Vyhľadávanie nových značiek spotrebiteľmi stále rastie a to dáva príležitosť novým podnikateľom vstupovať na trh. Podľa výskumu pije pivo 87% mužov a 59% žien.¹⁵ Väčšina z nich sa zaujíma o druh piva, ktoré pijú a z akého pivovaru pivo pochádza. Takmer 50% konzumentov rado ochutnáva nové pivá. Tento aspekt sa každým rokom zvyšuje, dá sa teda konštatovať pozitívny a otvorený postoj k novým pivovarom a ich produktom.¹²

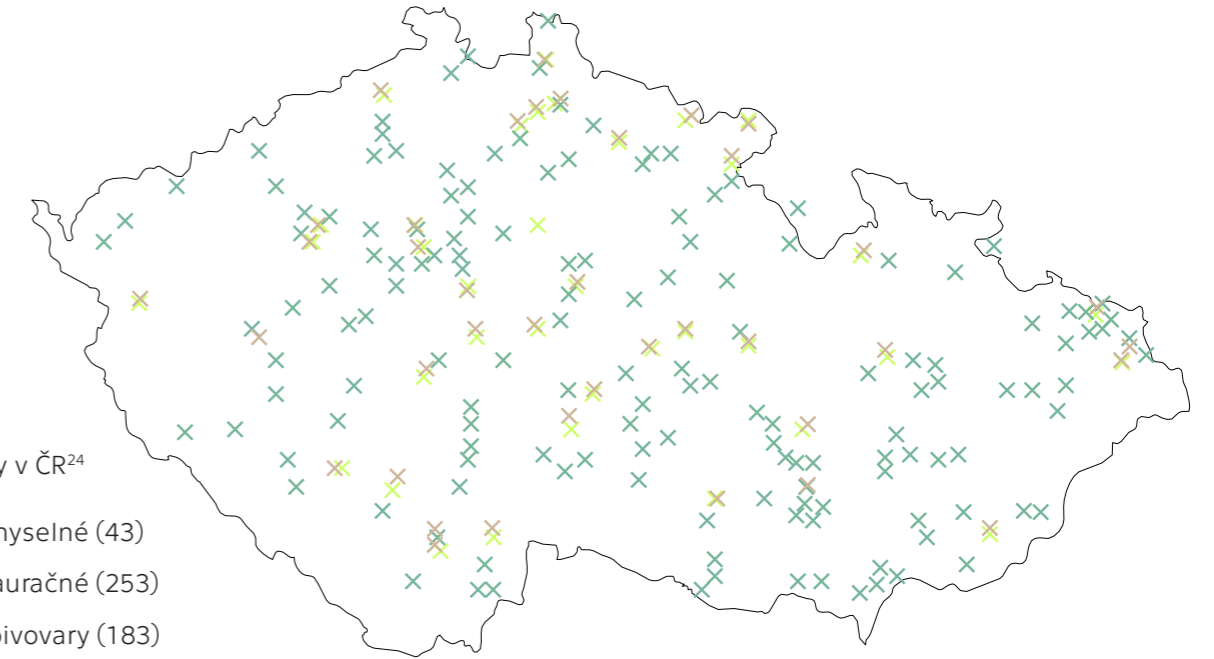
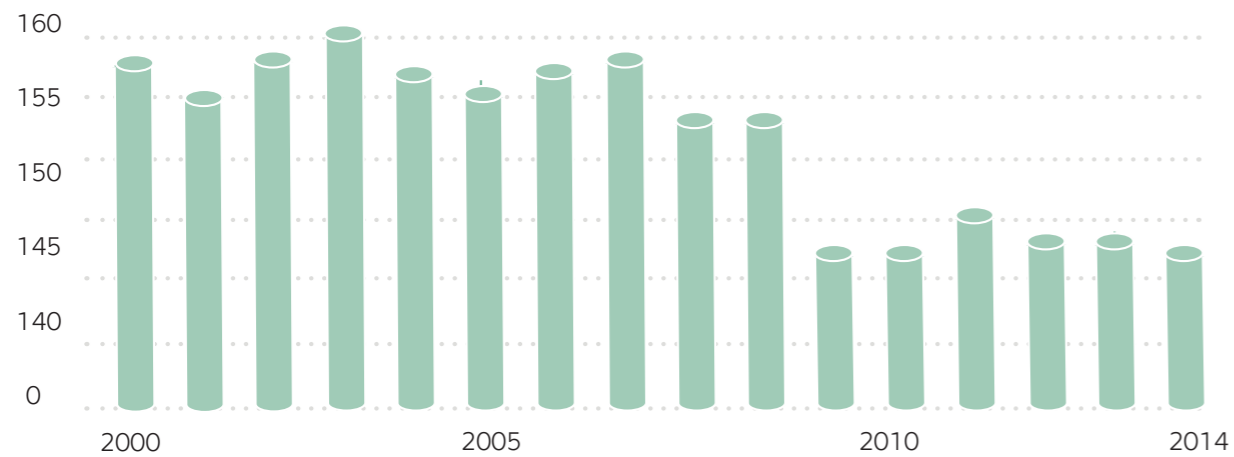
Ľudia čím ďalej tým viac dbajú na kvalitu piva, začínajú sa tiež viac zaujímať o príbeh, ktorý pivo prináša a zároveň chcú uprednostniť menšie české podniky pred veľkými priemyselnými pivovarňami.¹³

Kategorizácia pivovarov podľa výstavy ¹⁴ :	
Domáca výroba	< 1 hl/rok
Mikropivovary	< 100 hl/rok
Minipivovary	< 10 000 hl/rok
Malé a stredné pivovary	< 100 000 hl/rok
Veľké pivovary	> 100 000 hl/rok

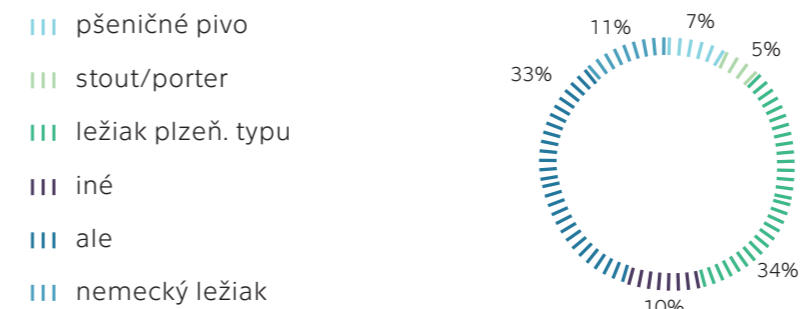
Spotreba piva (liter/osobu/rok)

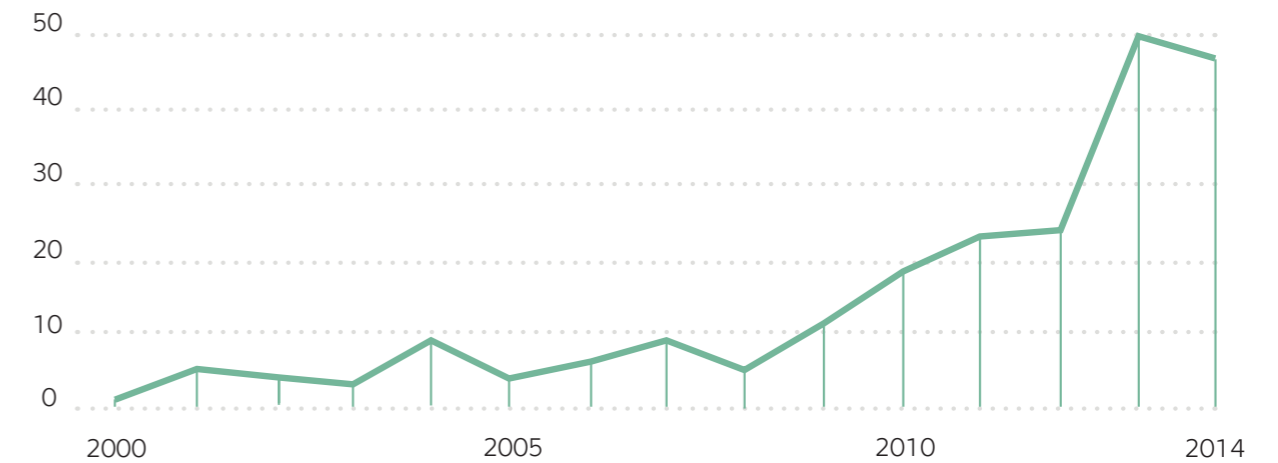
Spotreba piva v ČR v rokoch 2000-2015 (liter/osoba/rok)

Obľúbenosť pivných druhov v ČR

Počet novovzniknutých pivovarov v ČR v rokoch 2000-2014

VINOHRADSKÝ PIVOVAR

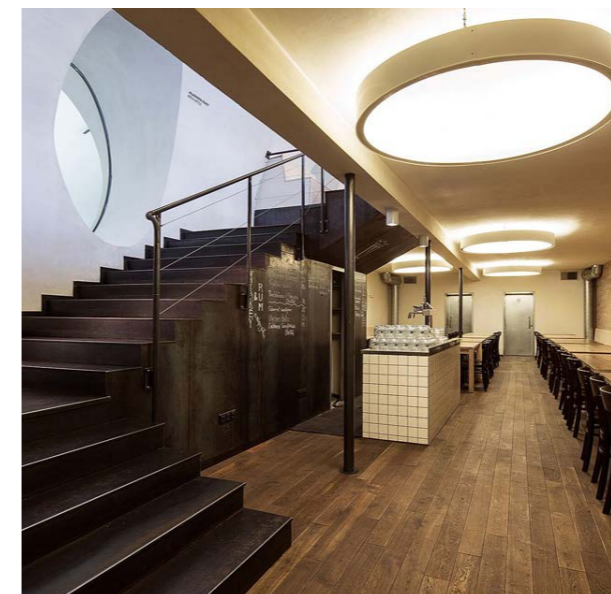
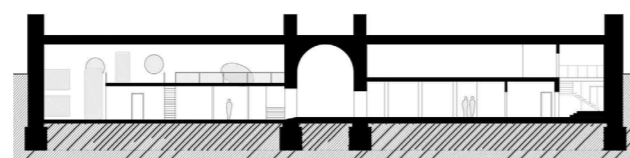
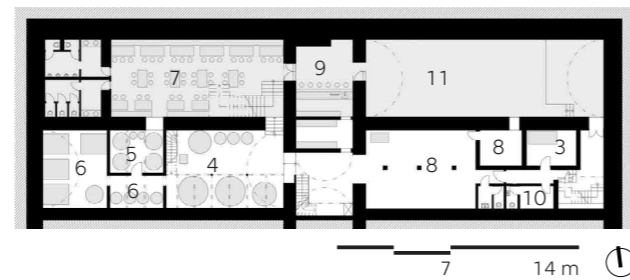
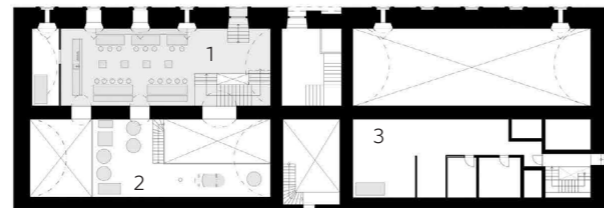
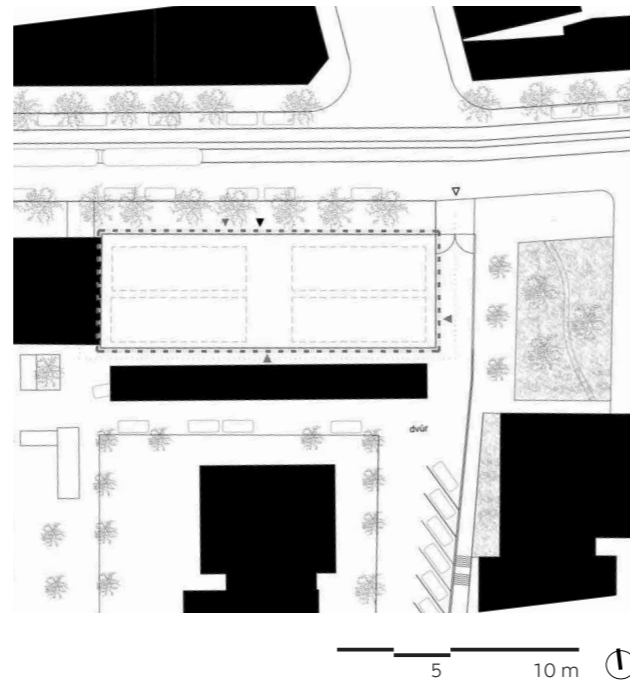
místo: Korunní 106, Vinohrady, Praha, ČR
 architekt: o v - a architekti
 realizace: 2015
 kapacita: 6500 hl piva ročně

Pivovar bol založený v roku 1893, kedy ešte Královské Vinohrady nepatřili ku Prahe, avšak pôvodné usadlosti boli rýchlo nahradené mestskými blokmi a Vinohrady boli jedným z najväčších Českých miest. Budova pivovaru bola v dobovom industriálnom slohu s veľkou priliehajúcou záhradou. Prvé pivo bolo vystavené v roku 1894.

Počas vojny sa výroba zastavila. Pivovar bol znárodnený v roku 1946, naďalej však slúžila sladovňa a budova sa stala jedným zo sídel Výskumného ústavu pivovarského a sladiarskeho.

Obnovený malý pivovar sa nachádza v sklepných priestoroch spilky bývalého pivovaru. Návrh posilňuje klenuté valené stropy a masívne steny. Nové prerazené oválne otvory spájajú pivnicu s výrobnou časťou pivovaru a zdôrazňujú podstatu masívneho murovaného priestoru. Otvory akcentujú jednotlivé varné prevádzky: varňa, scedovacia kaď, spolku a ležiacky sklep. Svetlý interiér dáva vyniknúť farbe piva v pohári a keramikou obložené výčapné pulty naväzujú na pivovarskú tradíciu.²⁰

- 1/ reštaurácia
- 2/ pivovar technologie
- 3/ VZT technologie
- 4/ varňa
- 5/ spilka
- 6/ ležiacke sklady
- 7/ pivnica
- 8/ sklad
- 9/ bar
- 10/ zázemie zam.
- 11/ tanečný sál

SELSKÝ PIVOVAR KROMĚŘÍŽ

místo: Kroměříž, ČR
 architekt: ellement architekti
 realizace: 2013
 kapacita: 1000 hl piva ročně

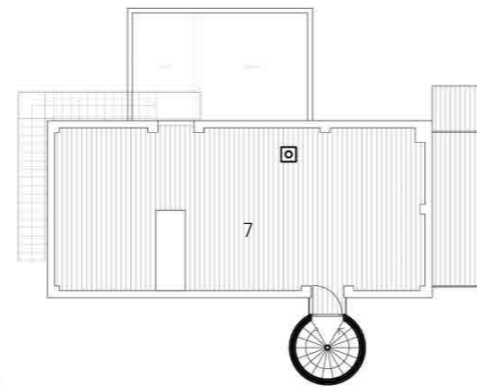
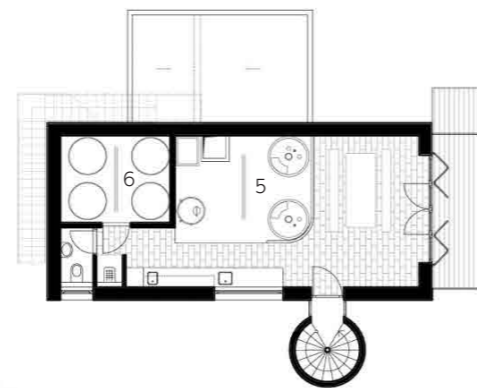
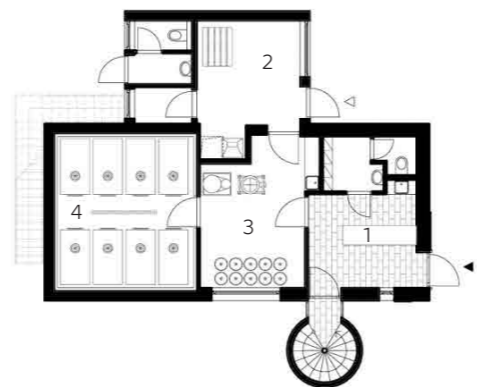
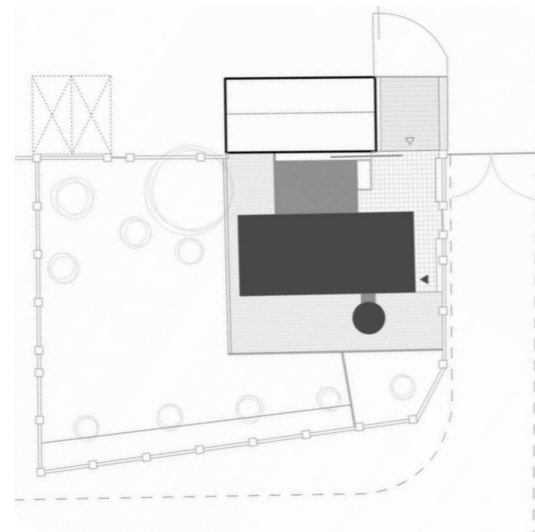
Historická návaznosť a sedliacka rodinná tradícia viedla k výstavbe mlého pivovaru nachádzajúceho sa na okraji mesta. Novostavba sa nachádza na bývalom výzkumnom hospodárskom areáli. Novostavba je situovaná na hranici areálu, v tesnom susedstve hospodárskej výroby, statku, polí a voľnej krajiny.

Objekt pivovaru je určený na výrobu piva a jeho distribúciu. V letných mesiacoch je na hornej terase sprístupnená letná záhradka, ktorá je umiestnená na plochej streche objektu a v záhrade. Obe miesta umožňujú výhľad na Kroměříž a Hostýnske vrchy.

Dispozičné riešenie pivovaru malo obsahovať všetky požiadavky na prevádzku výroby i napriek svojej malej ploche. V prízemí sa nachádza sklad, ktorý je samostatne prístupný, zázemie zamestnancov, miestnosť na zrenie piva, plnenie a predajňa. Na poschodí je priestor varne a spilka. Na funkčnú náplň reaguje i hmota objektu. Schodisko je vysunuté mimo objekt a umožňuje vstup na terasu bez narušenia vnútornej prevádzky. Vonkajšie schodisko je tiež určitou parafrázou na "pivovarský komín"

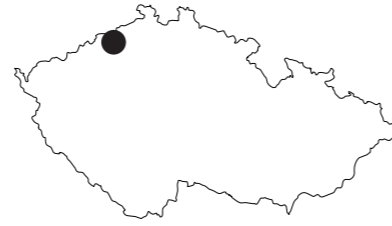
Hlavným prvkom materiálového riešenia sa stala tehla, ktorá dominuje najmä v exteriéri, v interiéri je tiež použitý pohľadový betón.^{19, 21}

- 1/ predaj
- 2/ sklad
- 3/ plnenie do fliaš
- 4/ ležanie piva
- 5/ varňa
- 6/ spilka
- 7/ terasa

KLÁŠTERNÍ PIVOVAR OSEK

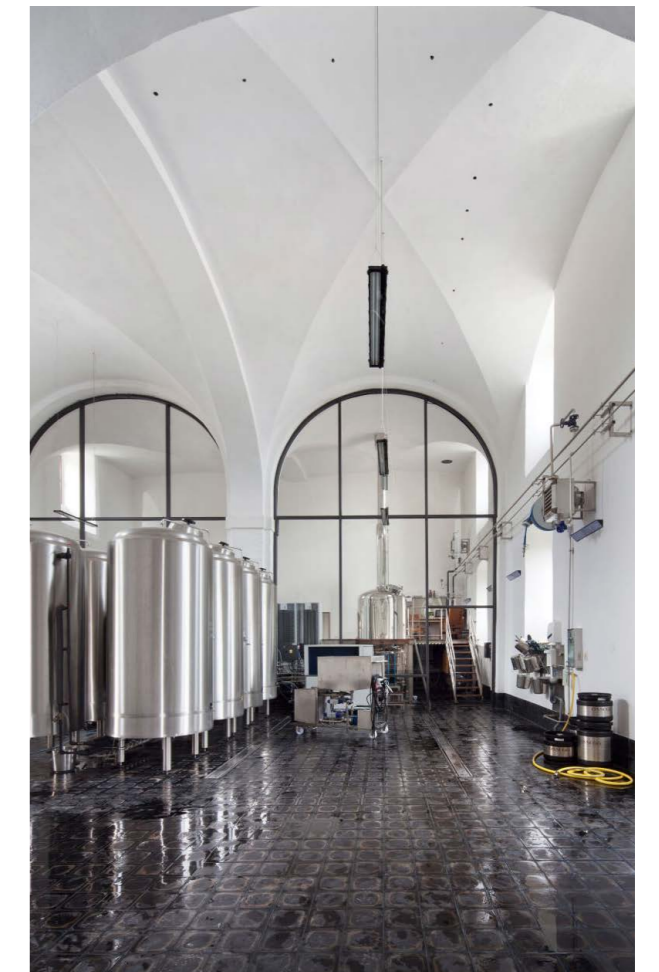
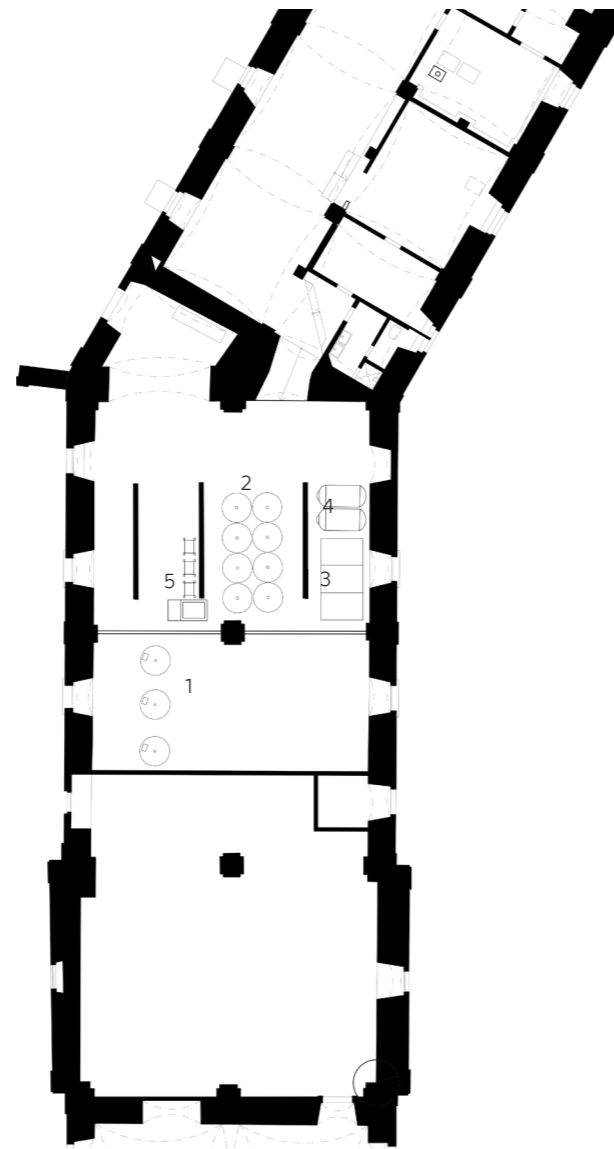
místo: Dolnonádražní , Osek, Teplice, ČR
architekt: neznámý
založen: 1701
renovace: 2009 - 2016
kapacita: 2000 hl

Pivovar byl v klášteře Osek již kolem roku 1645, nicméně v době barokní přestavby byl přesunut do současných prostor. Byl postupně modernizován a rozšiřován a fungoval až do roku 1946. Poté prostory sloužily několik let jako sklad a stáčírna mosteckého pivovaru. Do provozu se vrátil po zhruba 70ti letech a je funkční do dnes.

K výrobě piva používá vodu z Krušných hor, chmel z Žatce a slad ze Severních čech. Rekordním rokem byl pro pivovar rok 1901 kdy natočil přes 23 500 hl piva.

- 1/ varna
- 2/ vířivá kád'
- 3/ spilka
- 4/ ležácké tanky
- 5/ filtrace

POROVNANIE MINIPIVOVAROV

Selský pivovar v Kroměříži

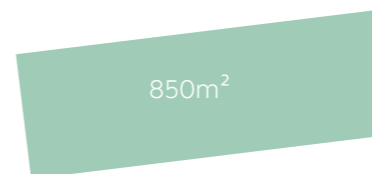

10
3

1000hl
6 druhov

Vinohradský pivovar v Prahe

100+
35

6500hl
5 druhov

Minipivovar u Tomanav Brně

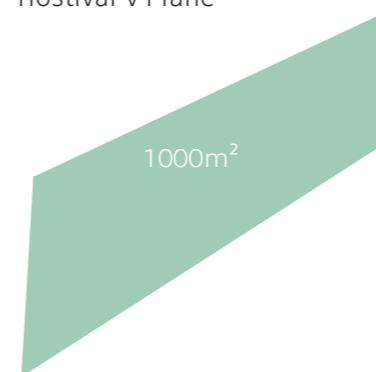

150

4 druhy

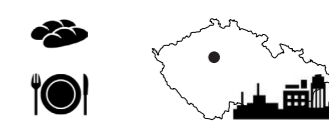

Hostivar v Prahe

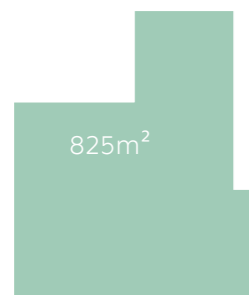

150

2000hl
4 druhy

Minipivovar Trautenberk v Malej Úpe

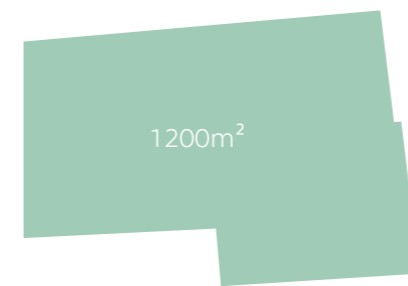

100+

10000hl
4 druhy

Beer Factory v Plzni

200
15

2400hl
10 druhov

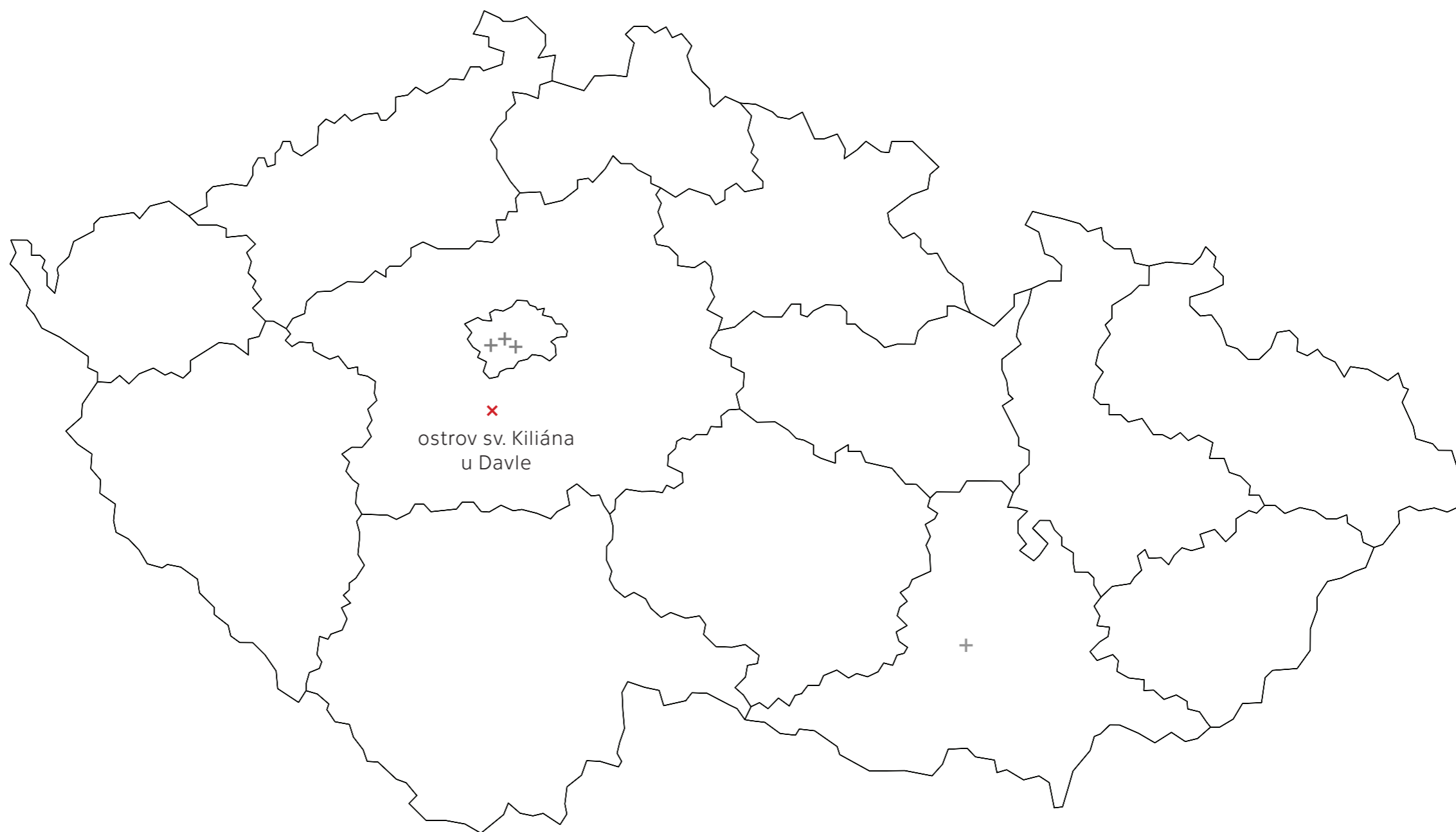
hostia
 zamestnanci
 výčap ročne
 pekáreň
 hotel

reštaurácia
 centrum
 periféria
 hory

MIESTO

VÝBER LOKALITY

Výber lokality priamo súvisí s typom rehoľného rádu, pre ktorý bude kláštor navrhovaný. Keďže sa jedná o kontemplatívny rád, ktorý sa väčšinu svojho života zdržiava priamo v kláštore a kladie dôraz na kontakt s prírodou, najvhodnejším prostredím je voľná krajina. Odrhnutie od mestského prostredia zamedzuje rozptýleniu od vonkajšieho sveta a naopak podporuje väčšie duchovné zahĺbenie. Ideálne je kludné prostredie s minimálnymi rušivými vplyvmi okolia.

MIESTO

Zadaný je ostrov sv. Kiliána u Davle, nachádzajúci sa v stredočeskom kraji, 22 km južne od Prahy, ktorý leží na sútoku riek Sázavy a Vltavy. Miesto má významnú historickú stopu, ktorá siaha až do roku 999. Ostrov je prístupný jedine vlastnou dopravou, nevedie naň žiadny most ani lávka. Rieka teda vytvára prirodzenú bariéru. Na ostrov sú kladené požiadavky na sebestačnosť, čo tiež podporuje jeden z hlavných charakteristík kláštora.

Maličká obec Davle sa rozprestiera na brehoch rieky, má približne 1700 obyvateľov. Oba brehy sú prepojené dvoma mostami. Davle plní funkciu prirodzeného centra pre okolité obce. Má základnú sieť predajní, zdravotníckych zariadení, základnú školu, poštu, športovú halu, spoločenskú sálu a knižnicu.

Obcou po pravom brehu rieky vedie jednokolajová regionálna železninová trať, ktorou sa dá dostať do Prahy. Centrom Davle po ľavom brehu Vltavy prechádza zas cesta II triedy, ktorou je vedená najvýznamnejšia časť autobusovej dopravy. Obec je taktiež štartovným bodom viacerých turistických trás.

Hluk z dopravy nie je zanedbateľný, no husté zalesnenie na ostrove pôsobí ako zvuková bariéra. Hlukové zaťaženie na zastavanejšom západnom brehu rieky je kompenzované výhľad na mohutný skalnatý breh na východnej strane. Na tomto brehu sa nachádzajú len menšie chatky a tri rozhľadne.

Na ostrove sa verejnosť objaví len zriedka, navštevovaný je najmä v teplejších mesiacoch, kedy je rieka využívaná na vodné športy a rekreáciu. Prístup na ostrov je na juhozápadnej strane ostrova, kde sa nachádza malé mólo na odparkovanie lodky.

Rieka v kombinácii s mohutným skalnatým brehom a hustou zeleňou tvorí vhodné prostredie pre vznešenú funkciu.

HISTÓRIA MIESTA

So vznikom a rozvojom Českého štátu na prelome tisícročia bolo tesne spojené prijímanie kresťanstva a jeho prienik do pohanského prostredia. Tak vznikol z podnetu pražského biskupa Vojtecha a za pristúpenie kniežaťa Boleslava II. v roku 993 prvý mužský kláštor benediktínov na Břevnove. Knieža o šesť rokov neskôr zomrel a jedným z jeho posledných prianí bolo založenie kláštora na sútoku Vltavy so Sázavou, čo sa stalo hneď ďalší rok. Do neho boli pozvaní rehoľníci z bližšieho kultúrneho zázemia (v porovnaní s Brevnovským kláštorom, kde boli pozvaní rehoľníci z Talianska), z Bavorského Niederaltaichu.

Drevený kláštor na ostrove o rozlohe asi troch hektárov na sútoku dvoch riek mal výbornú strategickú plohu. O charaktere vtedajšej krajiny svedčí i to, že bol svojimi zakladateľmi oceňovaný, pretože bol bližšie ideálom sv. Benedikta, ktorého nasledovatelia vyhľadávali pustiny k nerušenej službe Bohu.

Čoskoro sa však stal významným strediskom hospodárkeho a kultúrneho života. Kláštor bol významným krokom pri osídľovaní a hospodárskom využívaní krajiny na juh od pražskej kotliny a osídleného Zbraslavka. Mnísi benediktínskeho rádu, ktorí mali v tej dobe už takmer šesťstočnú tradíciu, žili podľa rehoľnej zásady Modli sa a pracuj. Zdôrazňovala sa osobná kázeň, striedanosť v jedle i rozprávání, čistota, poslušnosť, pokora a samozrejme vytrvalosť v modlitbe, duchovnej četbe, ale i manuálnej práci.

Podľa publikácie Ostrov, tisíciletá historie zmařeného kláštera, autora Zdeňka Boháče, začínali deň medzi tretou a štvrtou hodinou osobnou i spoločnou službou Bohu a potom podľa prísne dodržiavaného rozvrhu nasledovala práca, do ktorej boli v niekoľkohodinových intervaloch opäť vložené duchovné činnosti. Pri tejto intenzite životného štýlu sa dá predpokladať, že spoločenstvo na vtedajšiu dobu mimoriadne vzdelaných, cieľavedomých a pilných mužov malo výrazný vplyv nielen pri zvelebovaní územia, ale i na obyvateľstvo v dosahu kláštora.

V publikácii K histórii osady Loutí, jej autor, Josef Hauser píše: Súčasne s výstavbou pôvodného kláštora a jeho kostola zasväteného Jánovi Krstiteľovi vznikalo na južnom ostrove tvorením sútokom oboch riek kláštorne mestečko remeselníkov. Kláštor je známy aj výrobou keramických dlaždíc a zdobených obkladov. Produkty z pálenej hliny boli vyrábané z hliny ťaženej na protilahlom brehu Vltavy. V kláštore nechýbalo ani skriptorium, v

ktorom mnísi prepisovali knihy. Kláštor v tej dobe zastával do značnej miery aj úlohu správnu, získal priebehom času značný majetok a do 13. storočia patril medzi najväčších pozemkových vlastníkov zeme.

V roku 1137 kláštor vyhorel, nasledovala pomalá výstavba z kameňa, dokončená až koncom 12. storočia. Bola postavená románska bazilika s tromi apsidami v jednej rovine, neskôr pristavenie troch lodí a v roku 1225 pribudlo dvojvežové priečelie.

Po násilnej smrti kráľa Přemysla Otakara II. na Moravskom poli (1278) a nástupu Ota Braniborského bolo ostrovské panstvo spustošené. Drancovanie kláštora braniborskými vojskami trval nepretržitých šesť týždňov, armáda tiež vylúpila ďalších 24 dedín v majetku kláštora.

V dôsledku úpadku sa dokonca uvažovalo o predaní kláštora cistercitom, ale oni dali prednosť Zbraslavi pri sútoku Vltavy a Mže, dnešnej Beřounky. Pravdepodobne po zničení remeselníckej osady Sekanka vznikla osada a neskôr mestečko Davle. V 80. rokoch 13. storočia bol kláštor opäť obnovený benediktínmi.

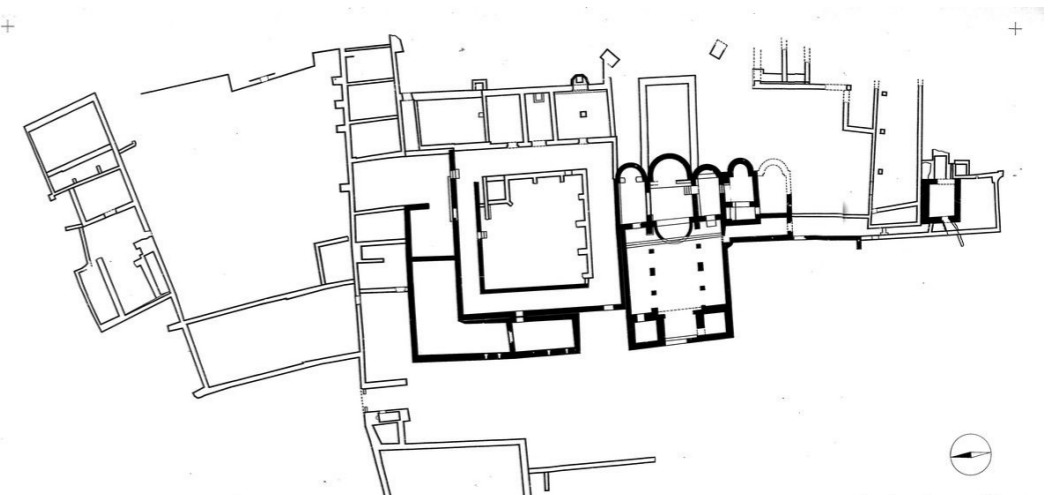
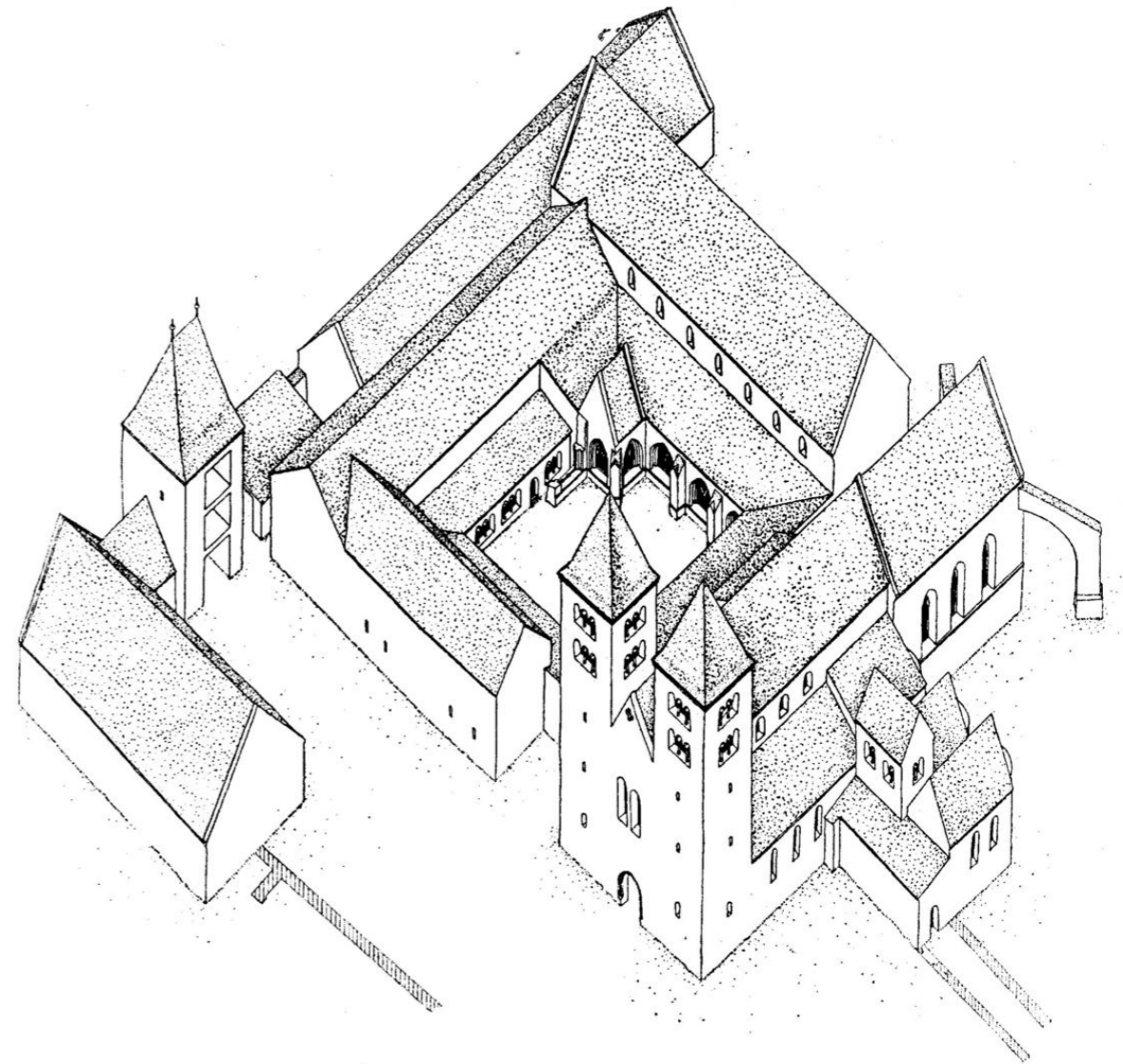
Ďalší úpadok zaznamenal kláštor po vymretí Přemyslovcov za vlády Jindřicha Koruntanského (1307-1310). V gotike za vlády Karla IV. sa podarilo prestavať pravý chór v bazilike.

Ďalšie drancovanie prebehlo v roku 1381 a v roku 1403 zničil majetok kláštora požiar ktorý sa rozšíril z miestnej kovárne.

Praktický koniec kláštora nastal okolo 10. augusta 1410 keď Pražskí husiti kláštor prepadli, vydrancovali a zborili. Bola zrútená i zvonica, ale zvon sa podarilo zachrániť. Mnísi sa rozpáchli, niektorí boli dokonca upálení.

Na ostrove ostalo mnoho stôp veľkej historickej hodnoty. V roku 1899 boli prevedené vykopávky a v sutiach bolo nájdených deväť hrobiek bývalých opátov. Okrem toho bola odkrytá podlaha s hlinenými dlaždicami s figurálnou výzdobou. Vykopávky boli prevezené do Národného múzea. Zbytky kláštora boli zničené veľkými povodňami v roku 1529 a 1799.

Pre veriacich ľudí bol pod strážou na ľavom brehu mníchmi kláštora postavený v 12. storočí kostol sv. Kiliána. Ten sa s rôznymi úpravami zachoval dodnes.

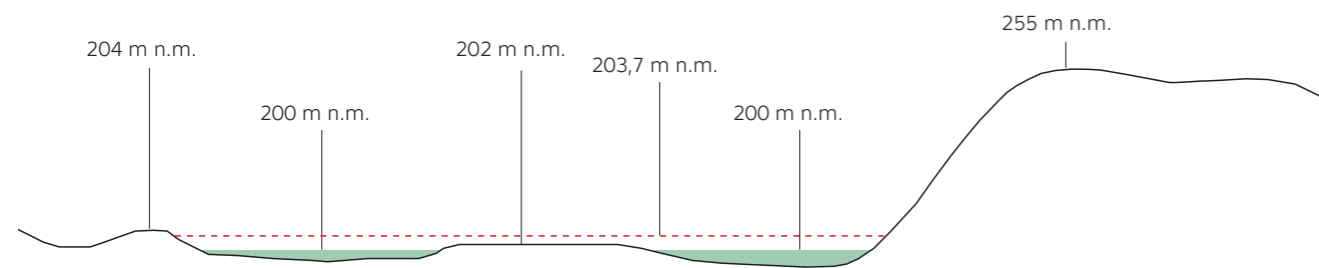

LIMITY ÚZEMIA

ZÁPLAVOVÉ ÚZEMIE

Parcela sa nachádza v aktívnom záplavovom území.

- výška hladiny rieky je 200 m n.m.
- výška najvyššieho bodu ostrova je 202 m n.m.
- zaznam 100-ročnej vody v úrovni 203,7 m n. m.

OCHRANA PRÍRODY A KRAJINY - ÚSES

Celý ostrov sa nachádza v ochrannom pásme nadregionálneho biokoridoru Údolia Vltavy - Štěčovice (podľa ZÚR SK)

KULTÚRNA PAMIATKA ČR:

Súbor stavieb a plôch s existujúcimi pozostatkami kláštora sú zapísané v Ústrednom zozname kultúrnych pamiatok ČR:

- 33081 / 2-2353 kláštor benediktínov Ostrov u Davle - Ostrovský kláštor
- 41382 / 2-2222 kostol sv. Kiliána

Celé riešené územie je územím s možnými archeologickými nálezmi - musia byť rešpektované povinnosti dané ustanovením §22 odst. 2 zákona 20/1987 Sb. v znení neskorších predpisov.

FOTOGRAFIE OSTROVA

01

03

02

04

ZDROJE

- [1] Cirkev.cz — Řády a kongregace [online]. Dostupné z cirkev.cz/cs/rady [cit. 28.8.2019].
- [2] Benediktini.sk — Naše spoločenstvo [online]. Dostupné z benediktini.sk/?page__id=646 [cit. 28.8.2019].
- [3] Monasterium.kub.cz — O klášterech [online]. Dostupné z monasterium.kub.cz/monasterium/o-klasterech/ [cit. 12.12.2016].
- [4] Monasterium.kub.cz — Krížová chodba [online]. Dostupné z monasterium.kub.cz/krizova-chodba/ [cit. 26.11.2016].
- [5] Monasterium.kub.cz — Rajský dvor [online]. Dostupné z monasterium.kub.cz/rajsky-dvur/ [cit. 14.12.2016].
- [6] Monasterium.kub.cz — Pivovar aj. [online]. Dostupné z monasterium.kub.cz/pivovar/ [cit. 14.12.2016].
- [7] Monasterium.kub.cz — Refektář [online]. Dostupné z monasterium.kub.cz/refektar/ [cit. 14.12.2016].
- [8] Monasterium.kub.cz — Kostel [online]. Dostupné z monasterium.kub.cz/kostel/ [cit. 14.12.2016].
- [9] Monasterium.kub.cz — Fortna [online]. Dostupné z monasterium.kub.cz/fortna/ [cit. 14.12.2016].
- [10] Náboženská víra obyvatel podle výsledku sčítání lidu - 2011 [27.02.2014] [online]. Dostupné z zso.cz/csu/czso/nabozenska-vira-obyvatel-podle-vysledku-scitani-lidu-2011-61wegp46fl [cit. 28.8.2019].
- [11] Novydvur.cz — Mnišský život v Novém Dvoře [online]. Dostupné z <http://www.novydvur.cz/cz/day.html> [cit. 28.8.2019].
- [12] Češi drží v pití piva světový rekord, Český svaz pivovarů a sladoven [online]. Dostupné z idnes.cz/ekonomika/foto/MPL757c19_IDNES_pivo02.jpg [cit. 28.8.2019].
- [13] Beerweb.cz — Spotřeba piva v ČR (ne)klesá - jsme optimisté [online]. Dostupné z beerweb.cz/novinky/spotreba-piva-klesa [cit. 28.8.2019].
- [14] Zejdlik.cz — Kategorizace pivovarů dle výstavu [online]. Dostupné z zejdlik.cz/zejdlikopedie/vse-o-pivu/kategorizace-pivovaru-dle-vystavu [cit. 28.8.2019].
- [15] Analýza konkurenceschopnosti minipivovaru Dědkovo pivo, o. s., Krátký J., Bakalářská práce, Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně, 2013.
- [16] Buchvald.sk — Postup výroby piva v našem pivovare [online]. Dostupné z buchvald.sk/postup-pri-vyrobe-piva [cit. 28.8.2019].
- [17] Veu.sk — Pivo a jeho účinky, história a zloženie piva [online]. Dostupné z veu.sk/index.php/aktuality/605-pivo-a-jeho-ucinky-historia-a-zlozenie-piva.html [cit. 28.8.2019].
- [18] Archiweb.cz — Hostivar H2, Pivovar s pekárnou a restaurací [online]. Dostupné z archiweb.cz/b/hostivar-h2-pivovar-s-pekarnou-a-restaurace [cit. 28.8.2019].
- [19] Selsky-pivovarek.cz — O pivovaru [online]. Dostupné z selsky-pivovarek.cz.
- [20] Archiweb.cz — Vinohradský pivovar [online]. Dostupné z archiweb.cz/b/vinohradsky-pivovar [cit. 28.8.2019].
- [21] Archiweb.cz — Novostavba pivovaru v Kroměříži – 1. selský pivovár [online]. Dostupné z archiweb.cz/b/novostavba-pivovaru-v-kromerizi-1-selsky-pivovarek [cit. 28.8.2019].
- [22] Archiweb.cz — Pivovar Beer Factory-Plzeň [online]. Dostupné z archiweb.cz/b/pivovar-beer-factory-plzen [cit. 28.8.2019].
- [23] Pivovarnictví, CHLÁDEK, L., GRADA Publishing, 2007.
- [24] Pivníci.cz — Mapa pivovarů v ČR [online]. Dostupné z pivnici.cz/mapa-ceskych-pivovaru-a-minipivovaru [cit. 7.1.2020].

Autori fotografií:

golflapy.cz/vykopavky-ostrovskeho-klastera

skrblik.cz/navod/jak-pestovat-chmel

novydvur.cz

vinohradskypivovar.cz

thuonghieu24h.com.vn

archiweb.cz

Martin Čeňek

Dalibor Hlaváček

KLÁŠTOR

Bc. Lenka Lenčářová

NÁVRH

„V úkryte Najvyššieho prebývajú len tí, ktorí netúžia po ničom inom než po jeho láske. Jediné, čoho sa obávajú, je, aby ju nestratili. Myslia na ňu a vytrvalo sa o ňu starajú; a práve v tom spočíva duchovná vrúcnosť, Božia pocta.“

Svätý Bernard, Kázanie na žalm 90

ÚVOD

Ostrov na sútoku dvoch riek obklopený lesmi a skalami sa javí ako ideálne prostredie pre založenie nového kláštora. Významná historická stopa, ktorá siaha až do roku 999, zanechala na ostrove svoju atmosféru. Bývalý benediktínsky kláštor bol neodmysliteľnou súčasťou tohto územia. Prítomnosť týchto šikovných vzdelaných mníchov pritiahla a pomohla ľuďom pozdvihnúť okolitú krajinu, ktorá v prvých storočiach minúleho tisícročia výrazne prosperovala. Po viacerých vojenských nájazdoch a požiaroch však kláštor už nedokázal odolávať. Zápavy odniesli aj to posledné, čo nebolo späť so zemou a na ostrove ostali už len nízke ruiny znázorňujúce základné členenie kláštora.

Ostrov bol v 20. storočí výrazne zalesnený, no miesto bývalých ruin ostalo zachované. Dnes sú kamenné pozostatky kláštora súčasťou voľnej prírody na ostrove, ktorý navonok pôsobí opustene. Ostrov je síce verejne prístupný, no nevedie nad' žiadny most ani lávka, dá sa naň priplaviť len vlastnou loďkou.

Rieka tvorí medzi ostrovom a okolitým svetom prirodzenú bariéru, ktorá je pre kontemplatívny rád ideálnym odstupom od rozptýlenia svetského života. Táto jasná hranica, zabezpečujúca odstup od verejnosti, je vhodná práve pre najprísnejší kontemplatívny rád, ktorým sú trapisti.

Trapistický rád vznikol v 17. storočí v kláštore La Trappe vo Francúzsku, kde došlo k reforme cisterciánskeho rádu, ktorej iniciátorom bol Armand Jean LeBouthillier de Rancé. Trapisti zachovávajú rehoľu sv. Benedikta, v ktorej sa veľa priestoru venuje modlitbe, ale dôraz sa kladie aj na manuálnu prácu. Túto rehoľu vystihuje heslo benediktínov: „Ora et labora“ v preklade „modli sa a pracuj“. Mnísi zachovávajú prísnu mlčanlivosť, pretože ticho vytvára priestor pre vnímanie Boha.

raj ostane nedotknutý

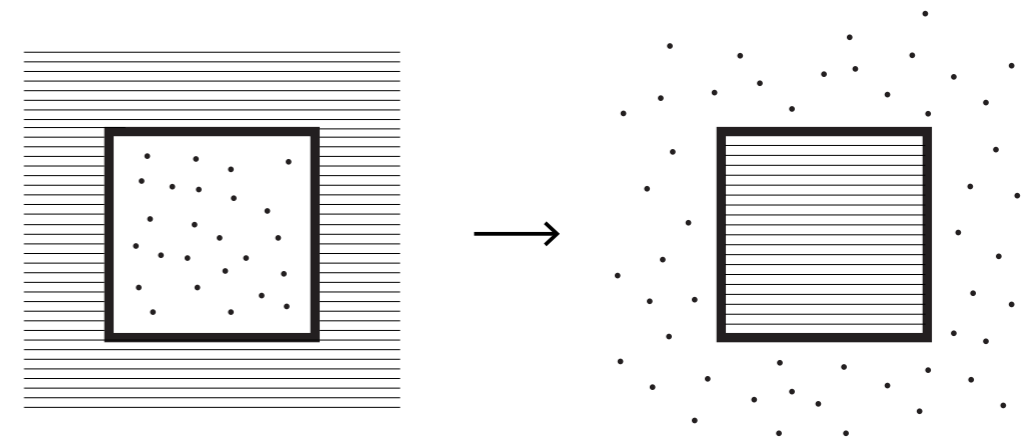
KONCEPT

Ostrov podmanený prírodou začlenený v okolitej krajine navonok pôsobí nedotknuto. Až po vyplavení sú badateľné pozostatky bývalého benediktínskeho kláštora, ktoré na planine vytrčajú z vysokej trávy.

Atmosféra na ostrove prináša pocit pokoja a prechádzka medzi stromami pôsobí ukludňujúco, akoby to bola prechádzka rajom. Rajský dvor ako obraz príslubu nebeského raja, ktorý je cieľom každého veriaceho človeka, je neodmysliteľnou súčasťou tradičného benediktínskeho kláštora. Táto rajská záhrada je vždy centrom kláštora, okolo nej vedie ambit, čiže chodba, ktorá spája všetky ostatné funkcie kláštora. Mnísi majú teda neustály kontakt s rajským dvorom. Ruiny bývalého kláštora tiež ukazujú tradičné členenie kláštora.

Načo však vytvárať raj uprostred raja? Keďže celý ostrov považujem za raj samotný, konceptom je invertovanie tradičnej formy kláštora. Namiesto raja uprostred, bude raj všade okolo. Na rozhraní kláštora s rajom, tak ako býva tradične, je ambit, kde je mních v kontakte s rajským dvorom.

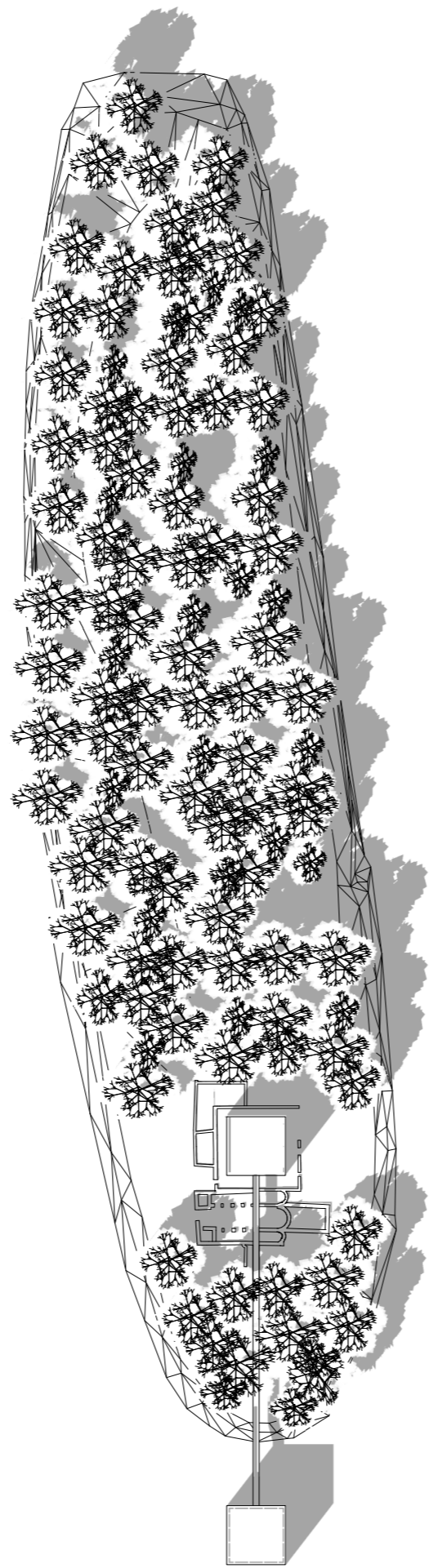
Cieľom návrhu je vloženie kláštora doprostred raja tak, aby raj ostal nedotknutý. Preto je kláštor umiestnený na jediné nezaľesnené miesto, priamo nad pozostalé ruiny rajského dvora a tak odkazuje na bývalý benediktínsky kláštor ako na významnú pamiatku s historickou stopou.

raj uprostred kláštora

kláštor uprostred raja

ŠIRŠIE VZŤAHY 1:2000

80

20 50 100m

FUNKČNÝ KONCEPT

Ostrov

Ostrov ostáva verejne prístupný, na severe ostrova je možnosť odparkovania lodiek. Putovaním ostrova sa tak verejnosti odкрýva hmota kláštora. Súbor stavieb pozostáva z budovy kláštora postavenej nad pozostalými ruinami a z kostola umiestneného na vode. Kláštor s kostolom je prepojený lávkou, ktorá je vo výške 5 metrov nad úrovňou terénu a tak zabezpečuje bezpečný presun mníchov do kostola aj počas povodní a záplav. Vysoké zábradlie lávky siaha mníchom tesne pod oči a tak im dovoľuje pozorovať krajinu len na ich úrovni a vyššie.

Kláštor

Má 12 podlaží a je rozdelený na tri funkčné celky: prevádzkovú, nočnú a duchovnú časť. Na streche kláštora je úžitková záhrada v podobe vyvýšených záhonov.

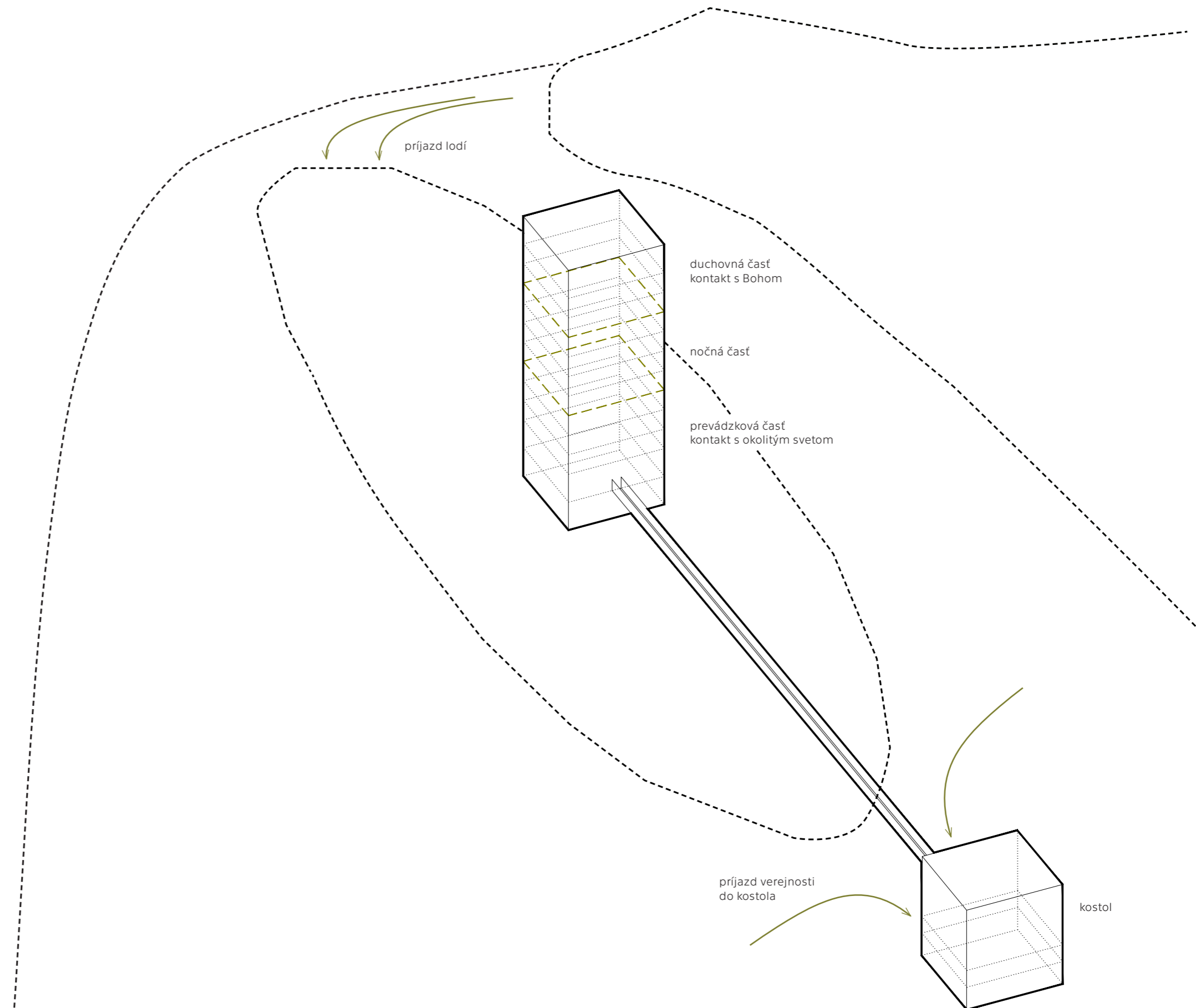
Prevádzková časť sa nachádza v nižších podlažiach kláštora. V tejto časti sa mnísi venujú prácam, ktoré zabezpečujú chod kláštora, človek je menej duchovne zahĺbený a viac vníma okolie a kontakt s okolitou prírodou. Nachádza sa tu pivovar, kuchyňa s refektárom, hovorňa, kancelária, technické zázemie a sklady kláštora.

Nočná časť umiestnená uprostred kláštora je určená najmä ku spaniu. Život v komunite je pre trapistov dôležitý, všetci mnísi majú rovnaký denný harmonogram, ktorý prísne dodržiavajú. Namiesto samostatných cieľ, ako je to v moderných kláštoroch častejšie, navrhujem tradičnú formu dormitáru pre viacerých mníchov. V nočnej časti sa nachádza spoločný dormitár pre hostí a dormitár pre mníchov.

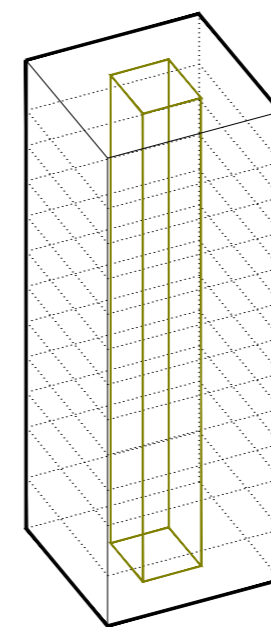
Duchovná časť je najdôležitejšia súčasť kláštora a preto je umiestnená v najvyšších podlažiach s výhľadom na okolitú krajinu. Mnísi sú pociťovo najďalej od svetského života a zároveň symbolicky najbližšie k Bohu. Nachádza sa tu knižnica, študovňa, kaplnka a kapitulná sieň.

Kostol

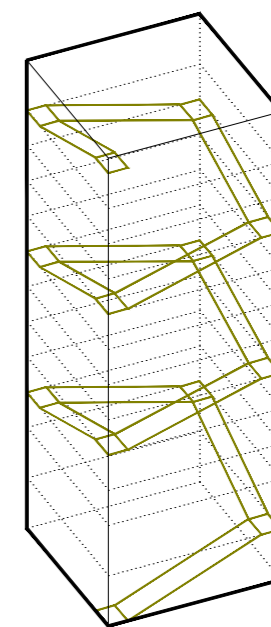
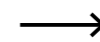
Priestor s najväčším duchovným významom je symbolicky umiestnený na vode. Kostol je trojpodlažný objekt na osi lávky, orientovaný na východ. Slúži najmä pre pravidelné modlitby mníchov, no zostáva tiež prístupný verejnosti. Mnísi prichádzajú do úrovne kostola lávkou, sakristia so zázemím sa nachádza o podlažie nižšie. Verejnosť môže svoje loďky odparkovať v úrovni rieky v garáži pod sakristiou.

KLÁŠTOR

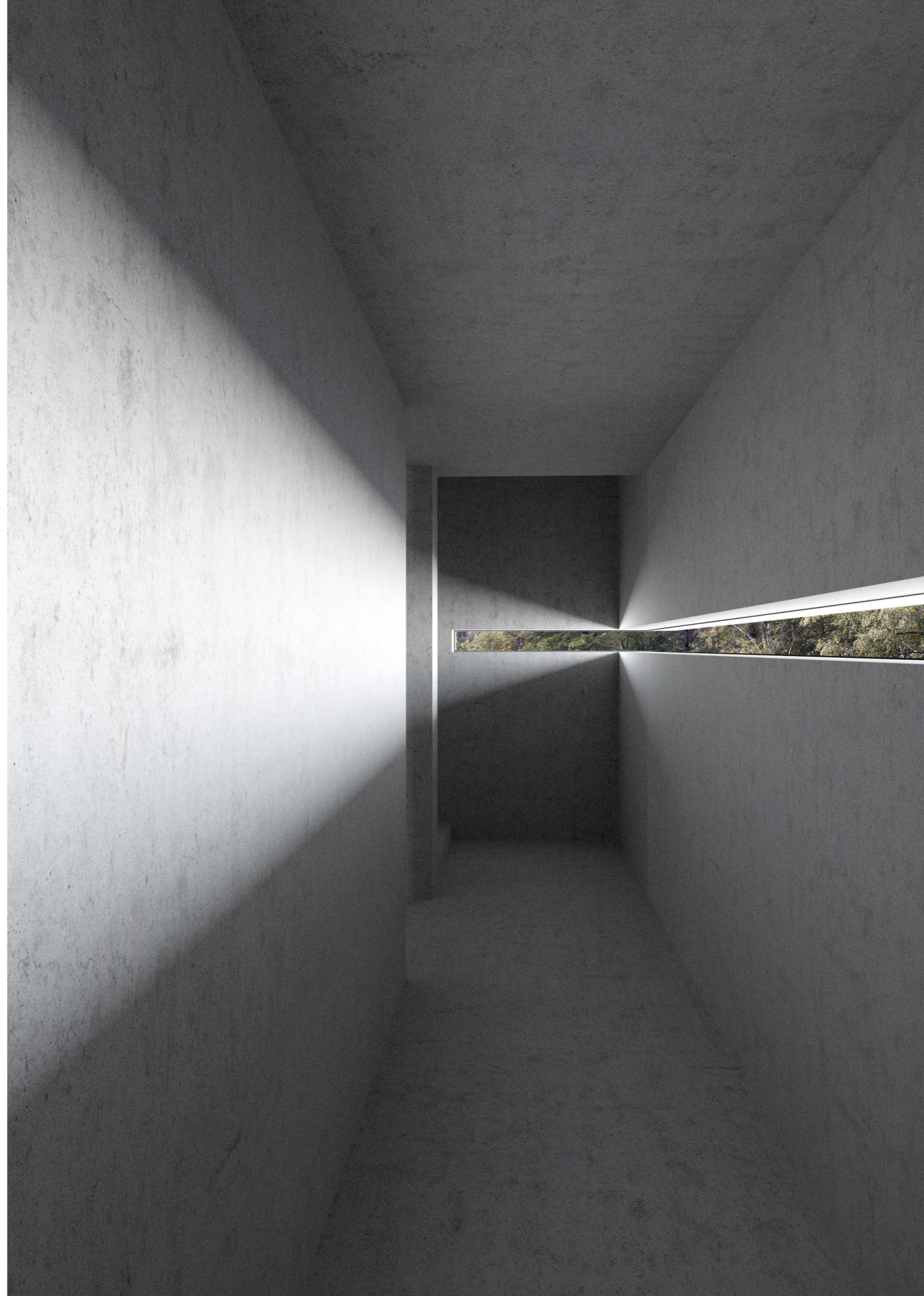

schodisko

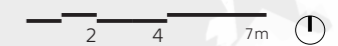
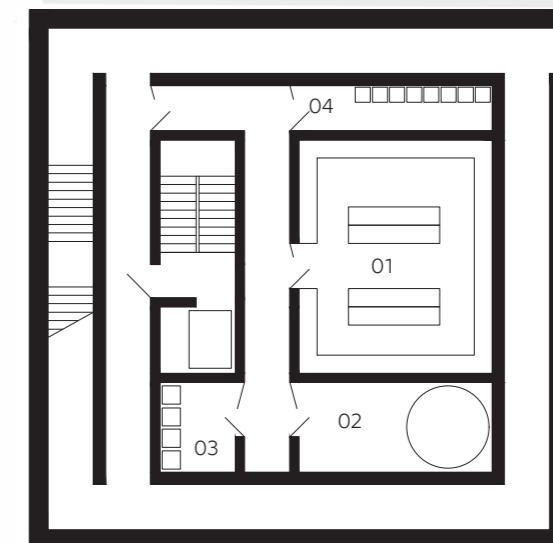
ambit

Ambit, kontakt s rajským dvorom, ako
obraz prísľubu nebeského raja, ktorý je
cieľom veriaceho človeka.

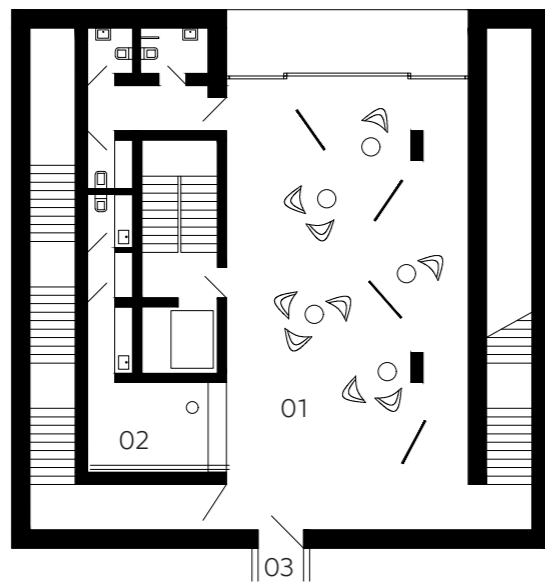
SITUÁCIA 1:250

01. NP
01 sklad
02 tech. zázemie
03 práčovňa
04 odpadkové koše

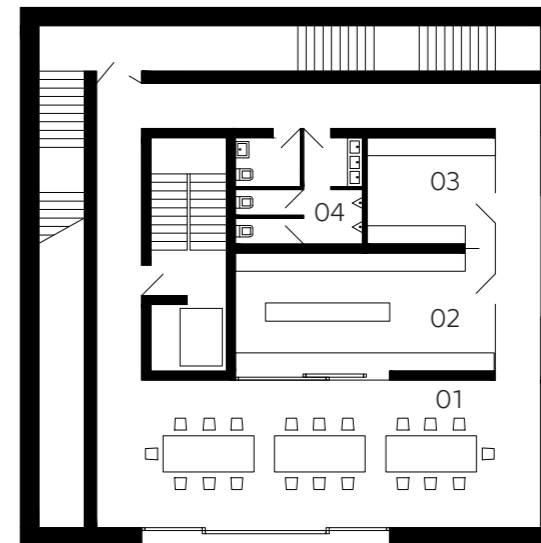

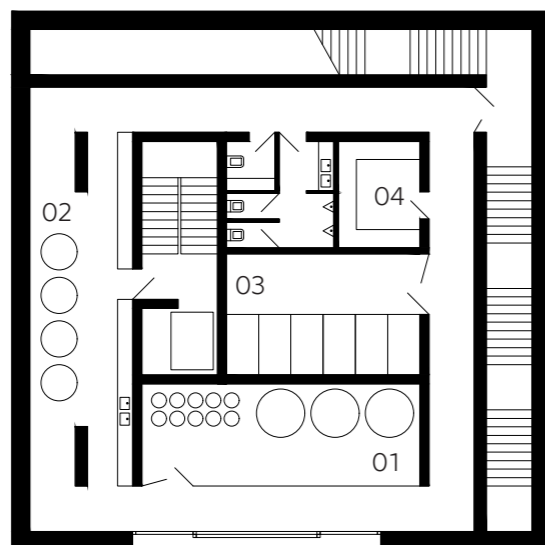
nový kláštor nad ruinami
bývalého kláštora

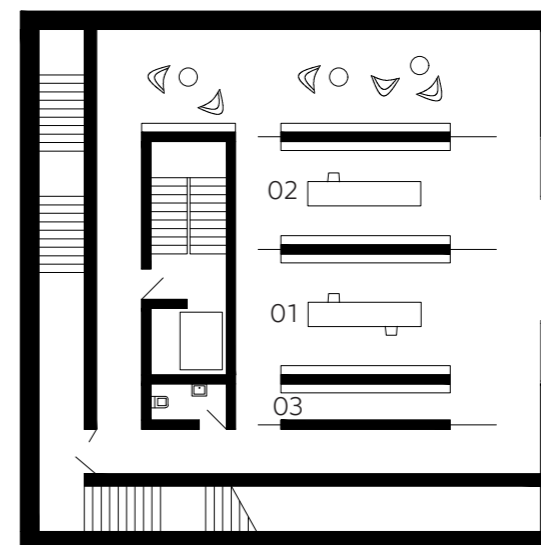
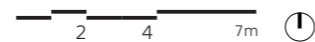
02. NP
- 01 posedenie pre verejnosť
 - 02 príležitostný výčap piva
 - 03 lávka do kostola

04. NP
- 01 refektár
 - 02 kuchyňa
 - 03 sklad
 - 04 lavatórium

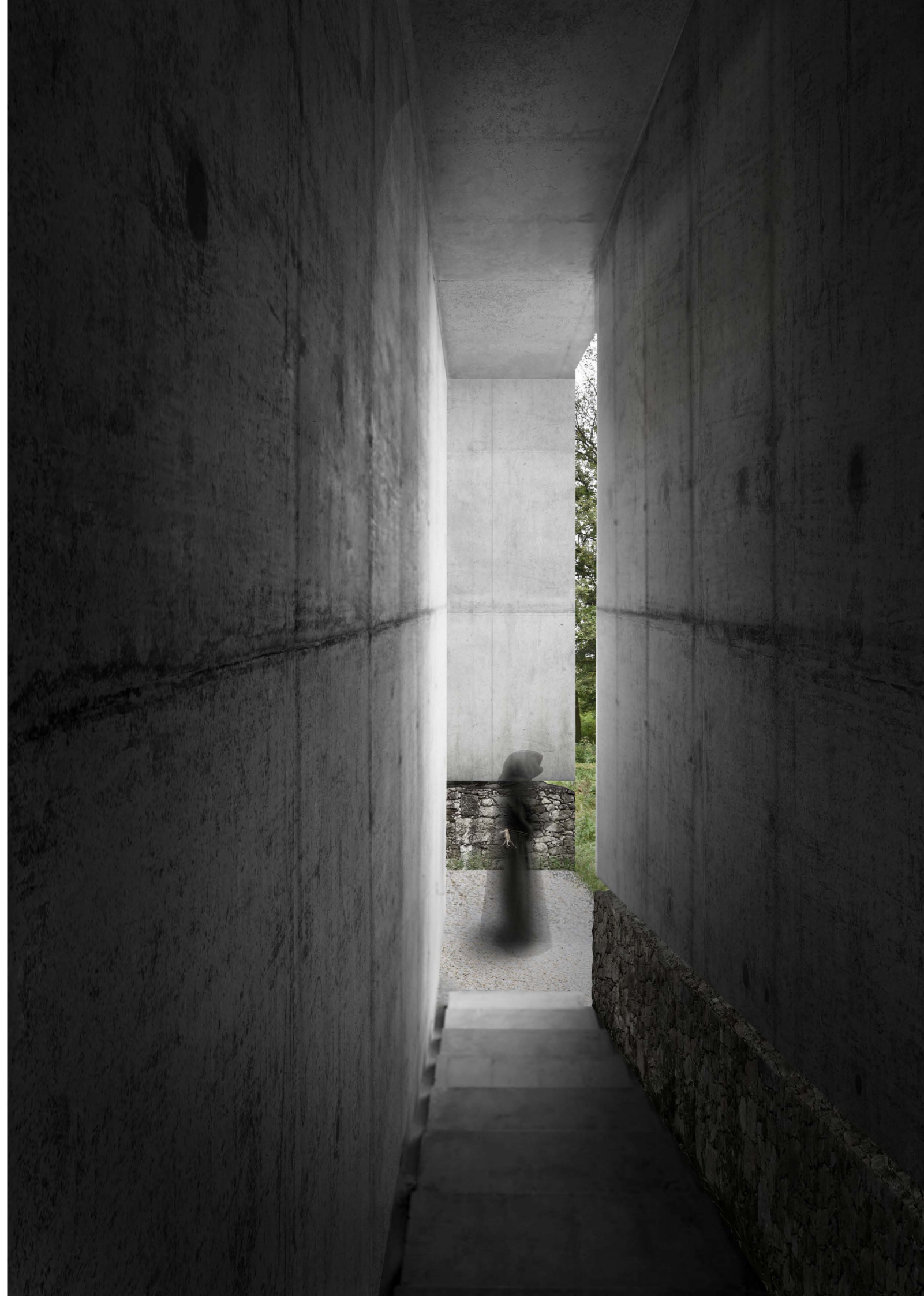

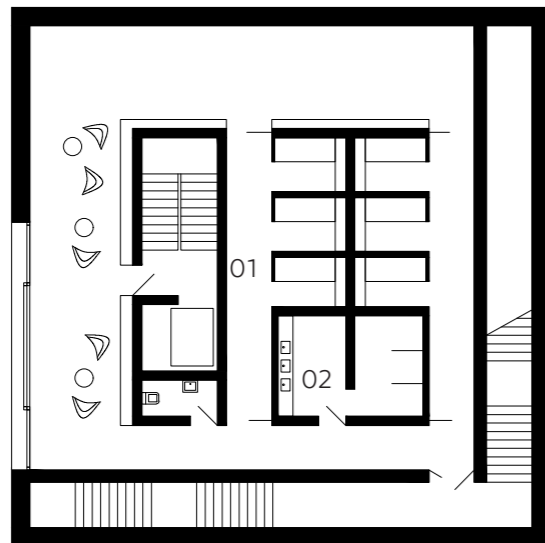
03. NP
- 01 varňa
 - 02 ležiacke tanky
 - 03 spilka
 - 04 sklad

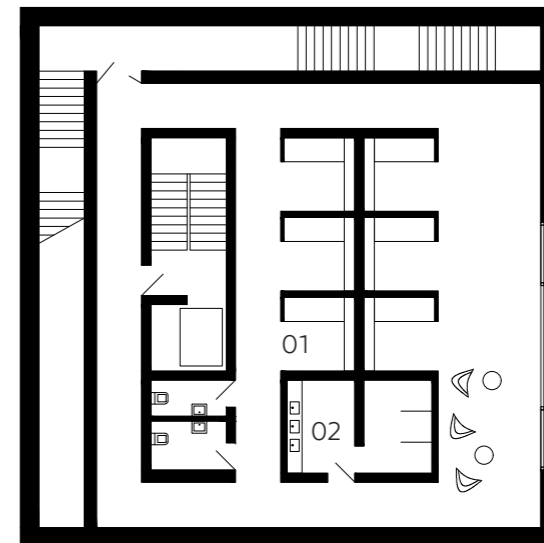
05. NP
- 01 hovorňa
 - 02 kancelária
 - 03 sklad

prístup k ruinám, kontrast
nového so starým

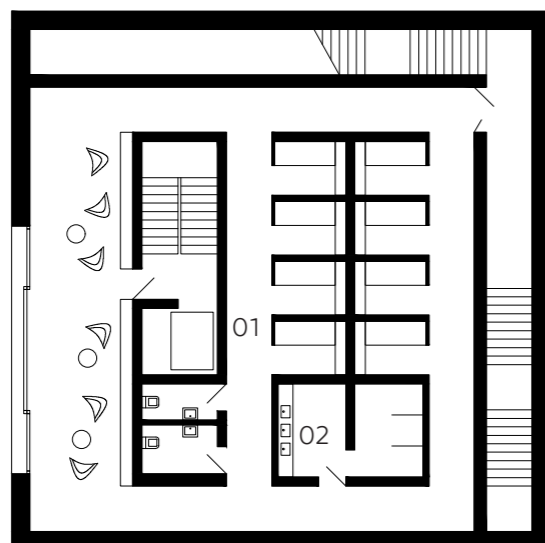

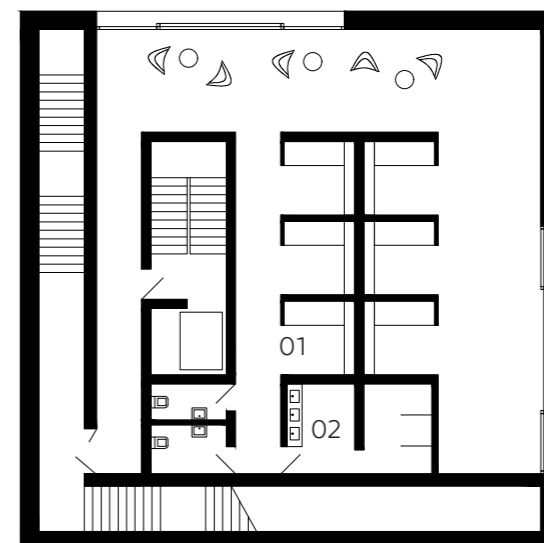
06. NP
01 dormitár pre hostí
02 hyg. zázemie

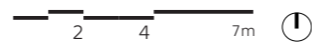
08. NP
01 dormitár
02 hyg. zázemie

07. NP
01 dormitár, noviciát
02 hyg. zázemie

09. NP
01 dormitár
02 hyg. zázemie

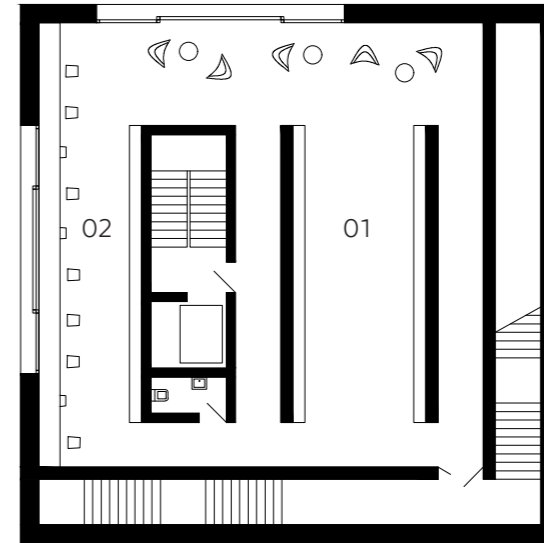

dormitár

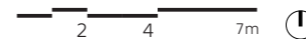
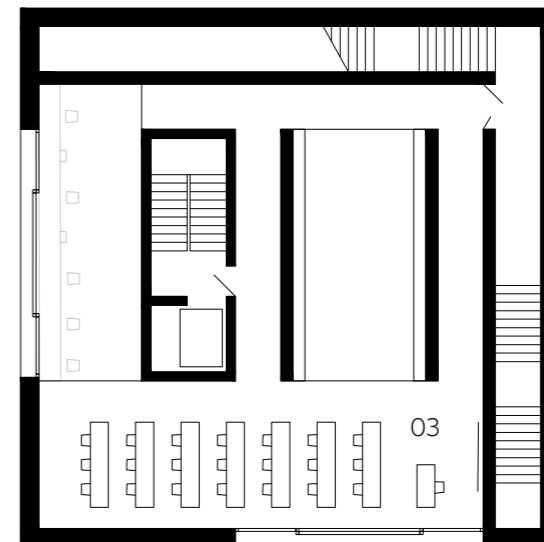
10. NP

01 knižnica
02 študovňa

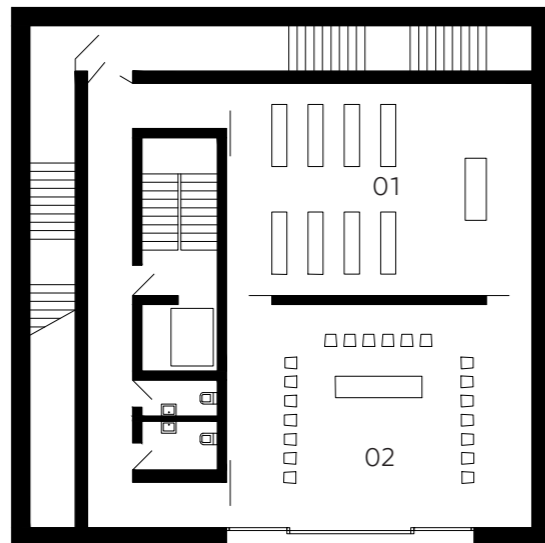

11. NP

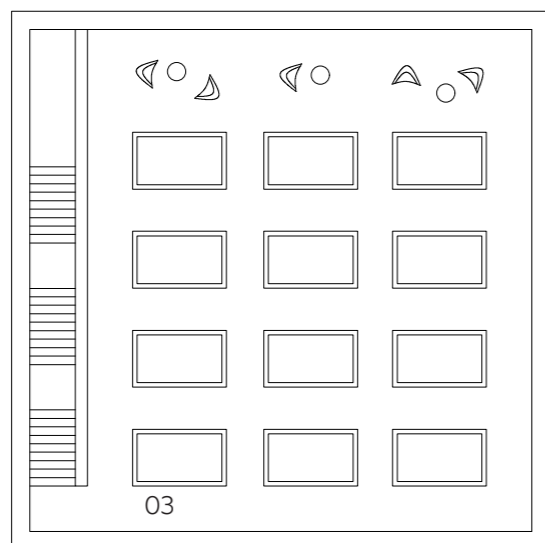
03 multifunkčná
učebňa

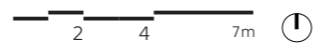

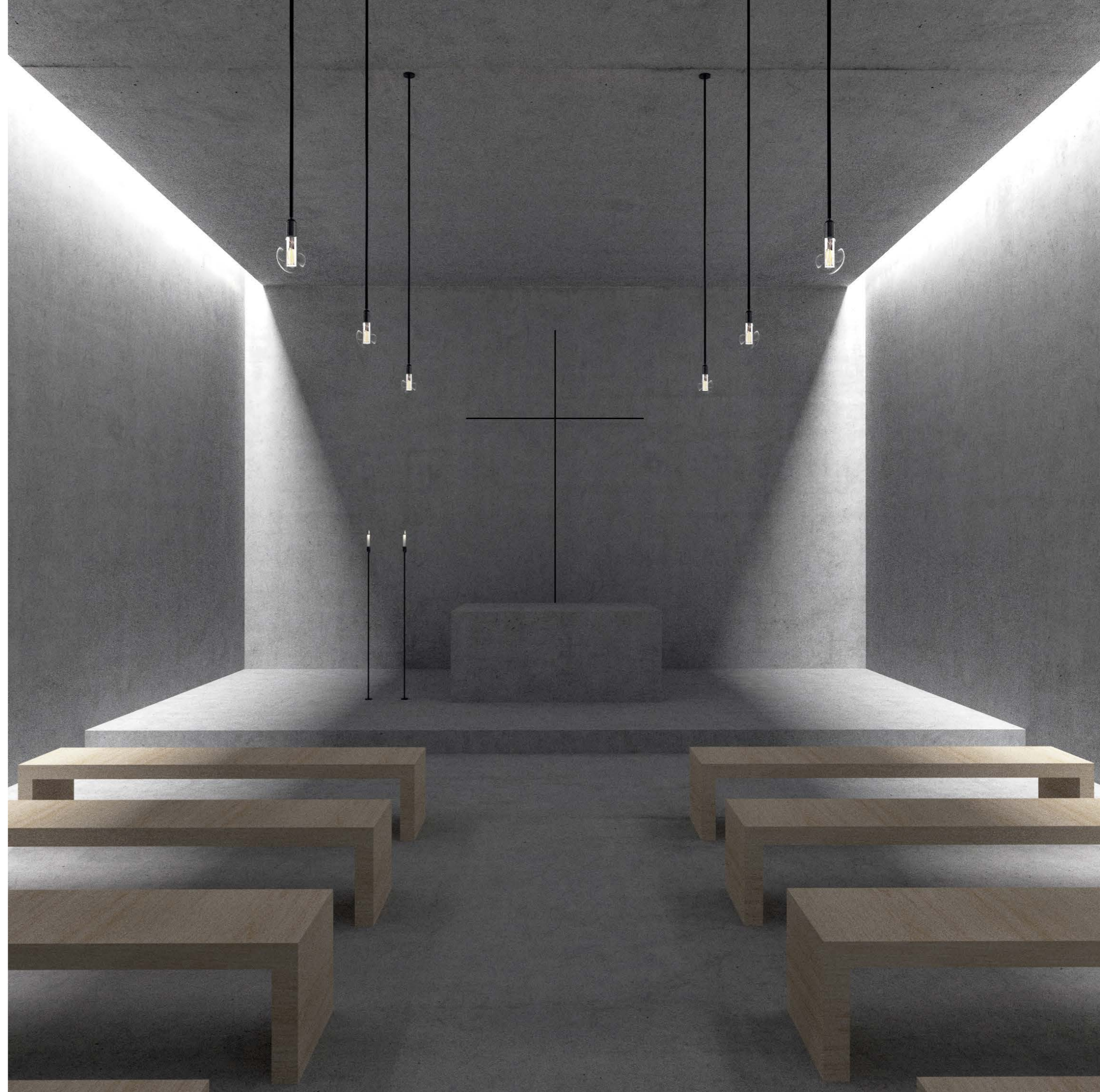
12. NP
 01 kaplnka
 02 kapitulná sieň

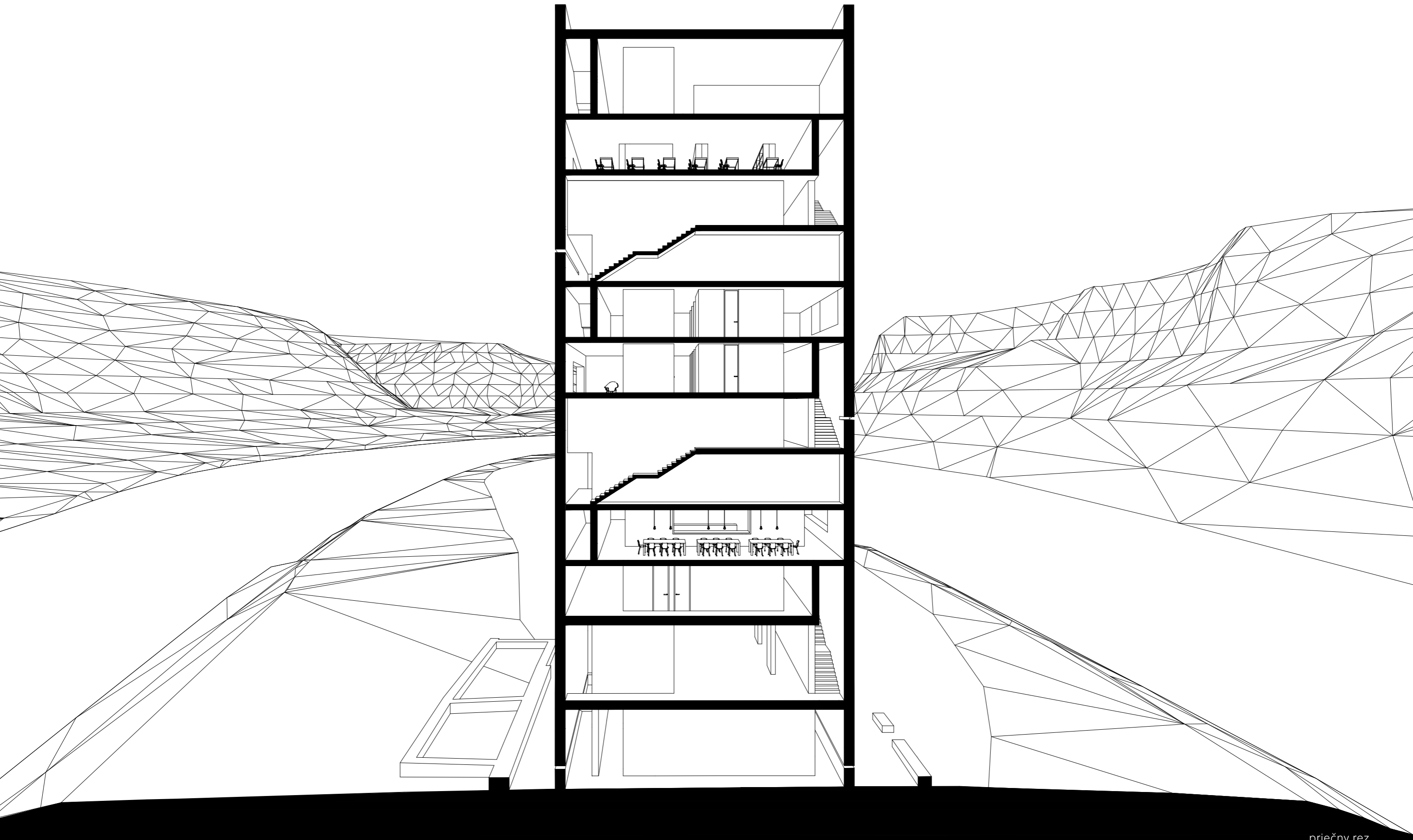

13. NP
 03 úžitková záhrada
 na streche

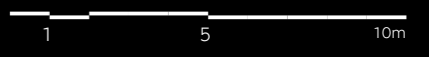

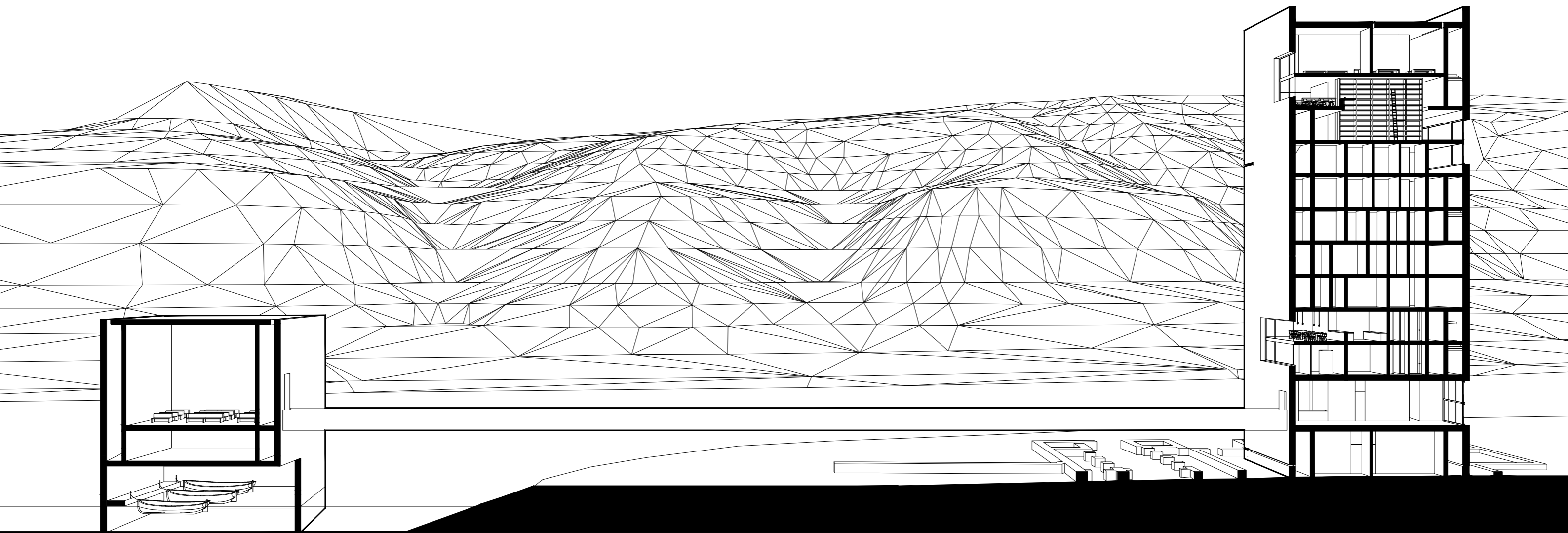
kaplnka v najvyššom
podlaží kláštora

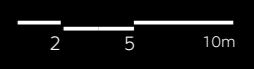

priečny rez

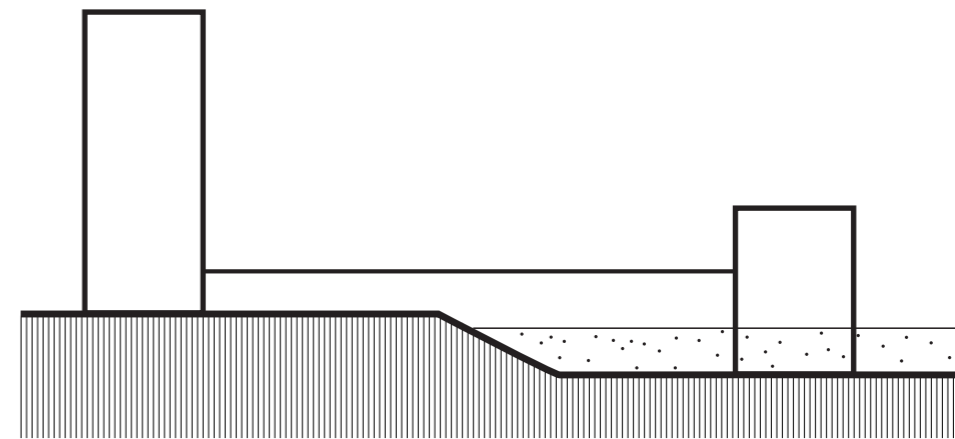

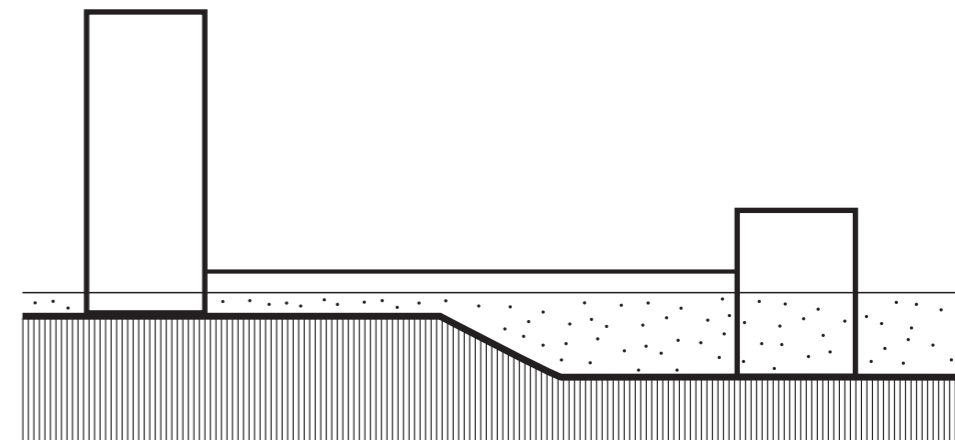
pozdĺžny rez

LÁVKA

bežná hladina

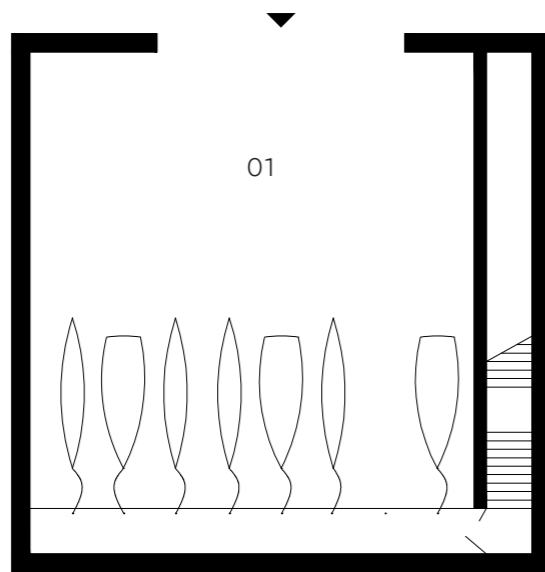

100 ročná voda

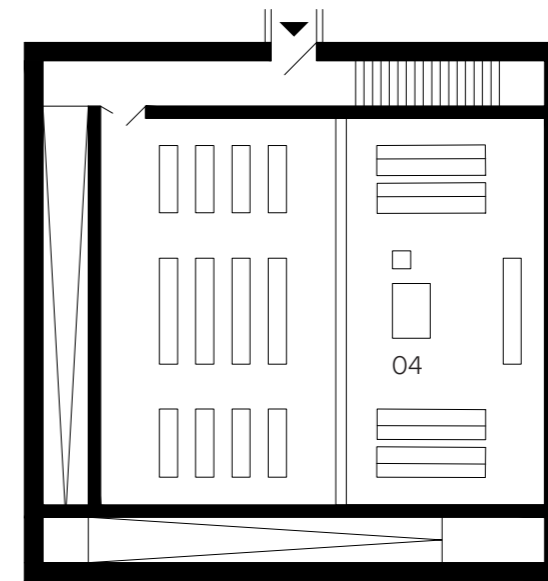

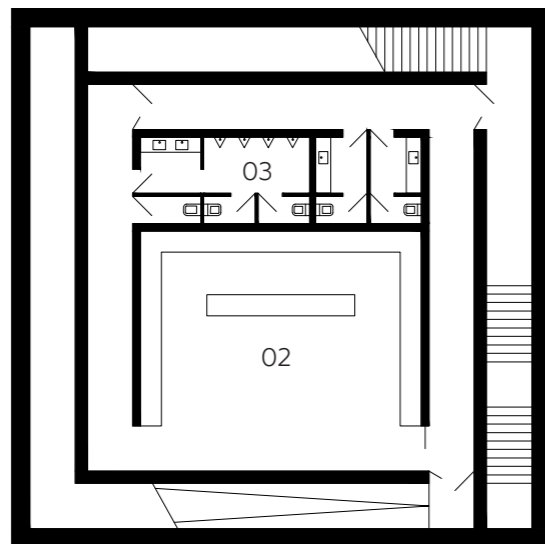
KOSTOL

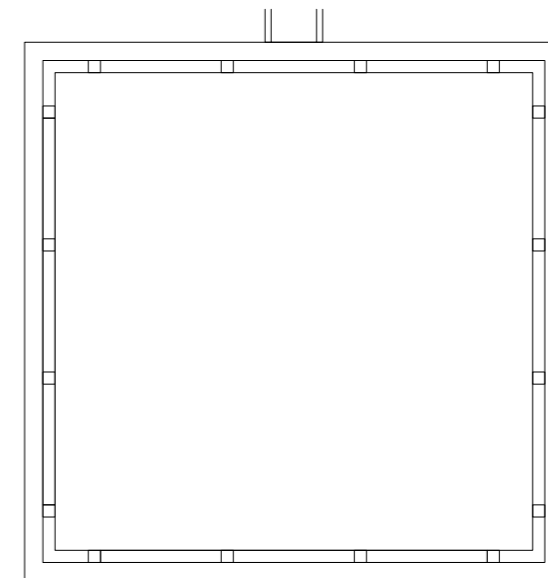
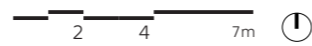
01. NP
01 garáž

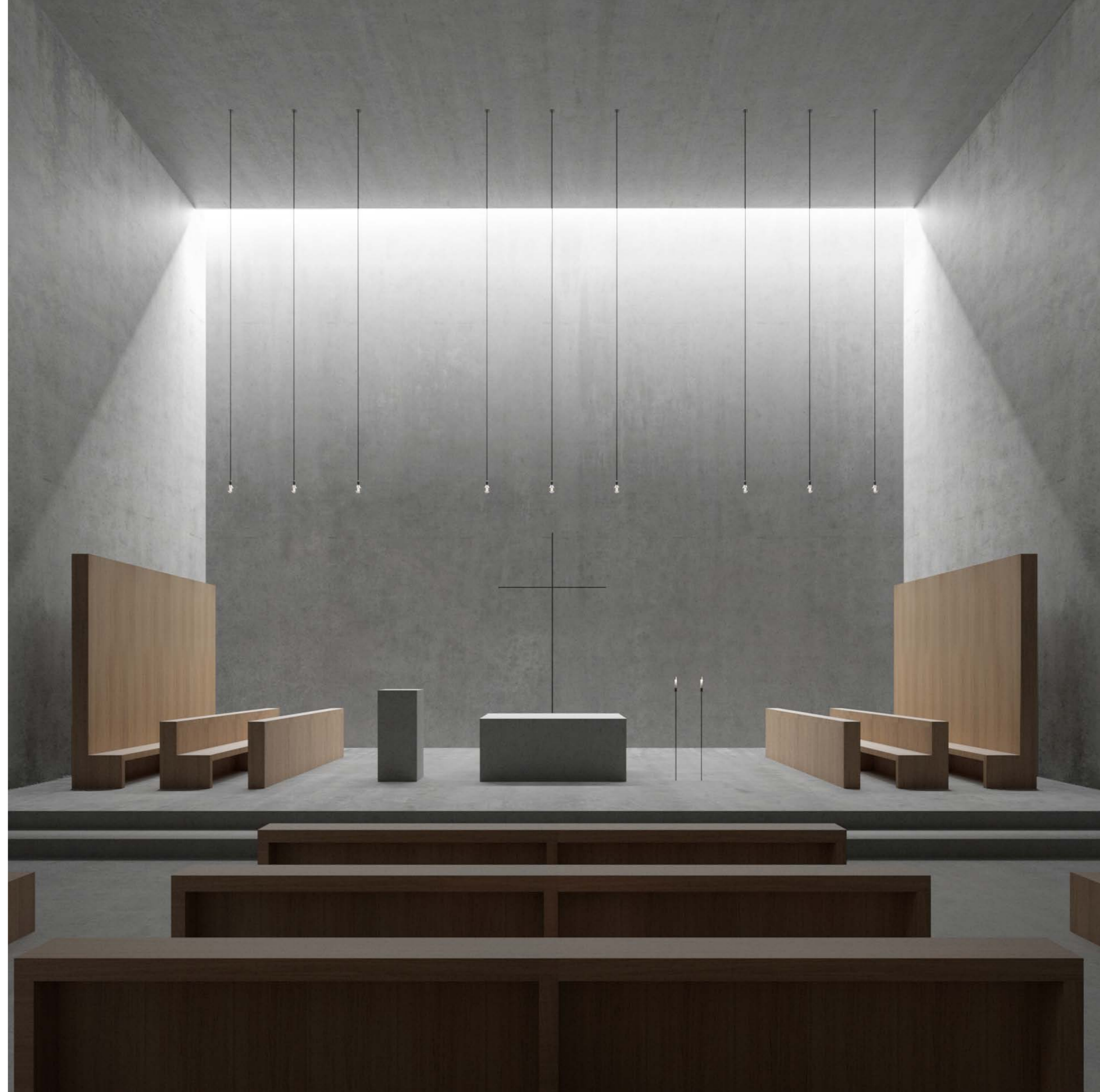
03. NP
04 kostol

02. NP
02 sakristia
03 hyg. zázemie

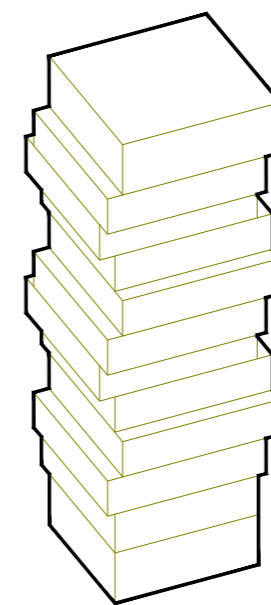
kostol s centrálnou orientáciou,
minimálne osvetlenie pre väčšie
duchovné zahĺbenie

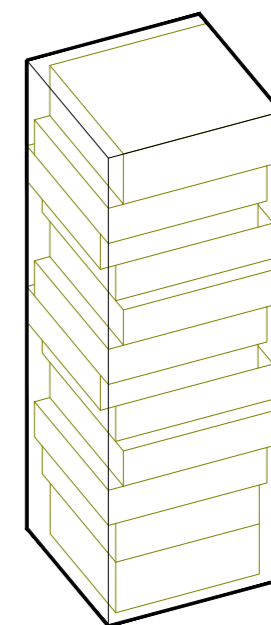

pohľad na kláštor z člnu priplávajúceho
smerom od Davle

FASÁDY A TECHNICKÉ RIEŠENIE

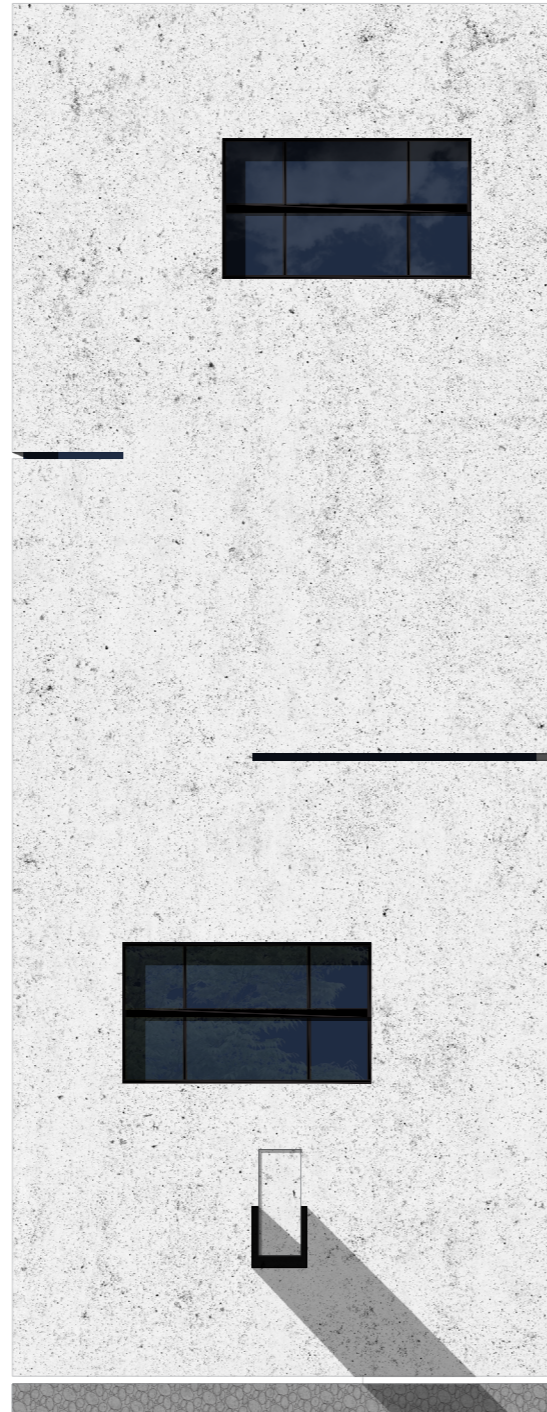
zložitá hmota vo vnútri

jednoduchá forma navonok

Z

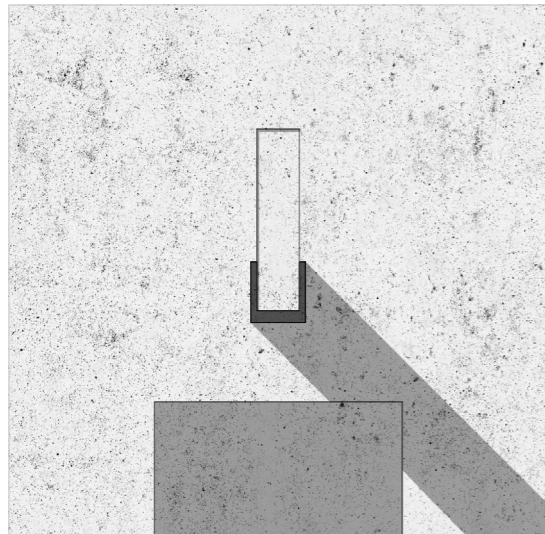
J

V

S

S

Z

J

V

DETAIL FASÁDY

S01

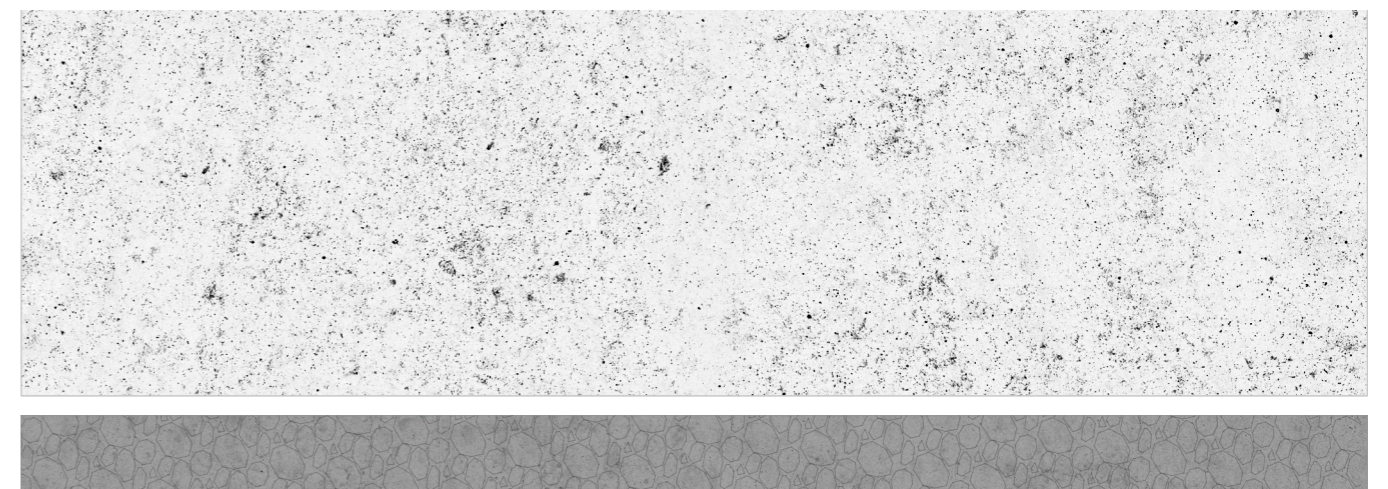
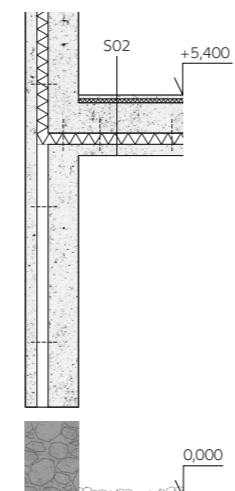
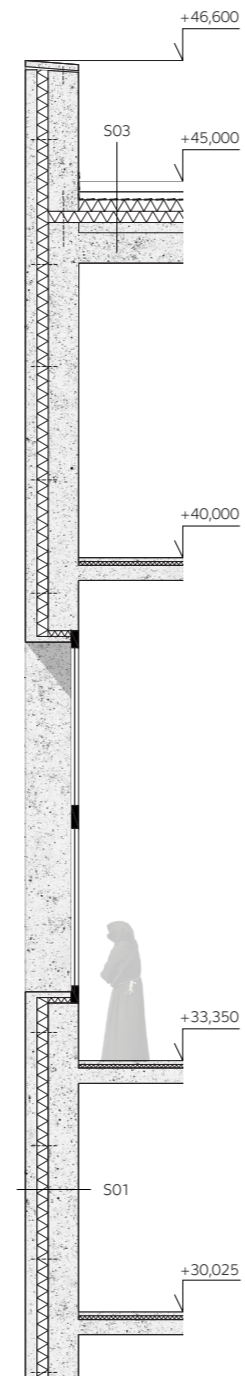
- prefabrikované žb panely, 150 mm (v rastri kotvené do nosnej žb steny)
- tepelná izolácia, minerálna vata, 150 mm
- železobetónová stena, 400 mm

S02

- prefabrikované žb panely, 150 mm (kotvené do konštrukcie stropnej dosky)
- tepelná izolácia, minerálna vata, 150 mm
- železobetónová doska, 400 mm
- kročejová izoácia, 50 mm
- betónová podlaha, 50 mm

S03

- železobetónová doska, 400 mm
- vyrovnávací spádový cementový poter
- asfaltový penetračný náter, cca 300g/m²
- horúci asfalt, 85/25 cca 4kg/m²
- penové sklo, 300 mm
- horúci asfalt

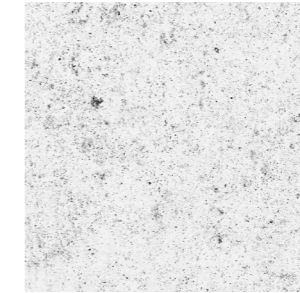
KONŠTRUKCIA A MATERIÁLY

Hlavným materiálom návrhu, dopĺňujúci surovosť samotného konceptu trapistického rehoľného života, je betón. Svojou ťažkosťou a surovosťou korešponduje s okolitou krajinou. Pohľadový betón v kontraste s kamennými ruinami jasne udáva hranicu medzi starým a novým. V interiéri je chladný betón kombinovaný s dubovým nábytkom z masívu. Rámy veľkoformátových posuvných okien sú z ocele tmavej farby, ktorá sa tiež objavuje v interiéri v podobe kovových detailov.

Nosný systém kláštora je tvorený železobetónovou konštrukciou, pozostávajúcou z nosného jadra a smykových stien. Steny sa chovajú ako stenové nosníky a vynášajú obvodový plášť. Obvodový plášť nemá primárne nosnú funkciu, ale spolupôsobí so smykovými stenami a tým stuzujú celú konštrukciu, v niektorých miestach aj prenášajú zaťaženie. Obvodové steny v 1. podlaží nemajú nosnú funkciu, sú vynášané spomínanými stenovými nosníkmi vo vyšších podlažiach. Betón na úrovni prízemnia je vysoko odolný voči vode a jej tlaku v prípade záplav.

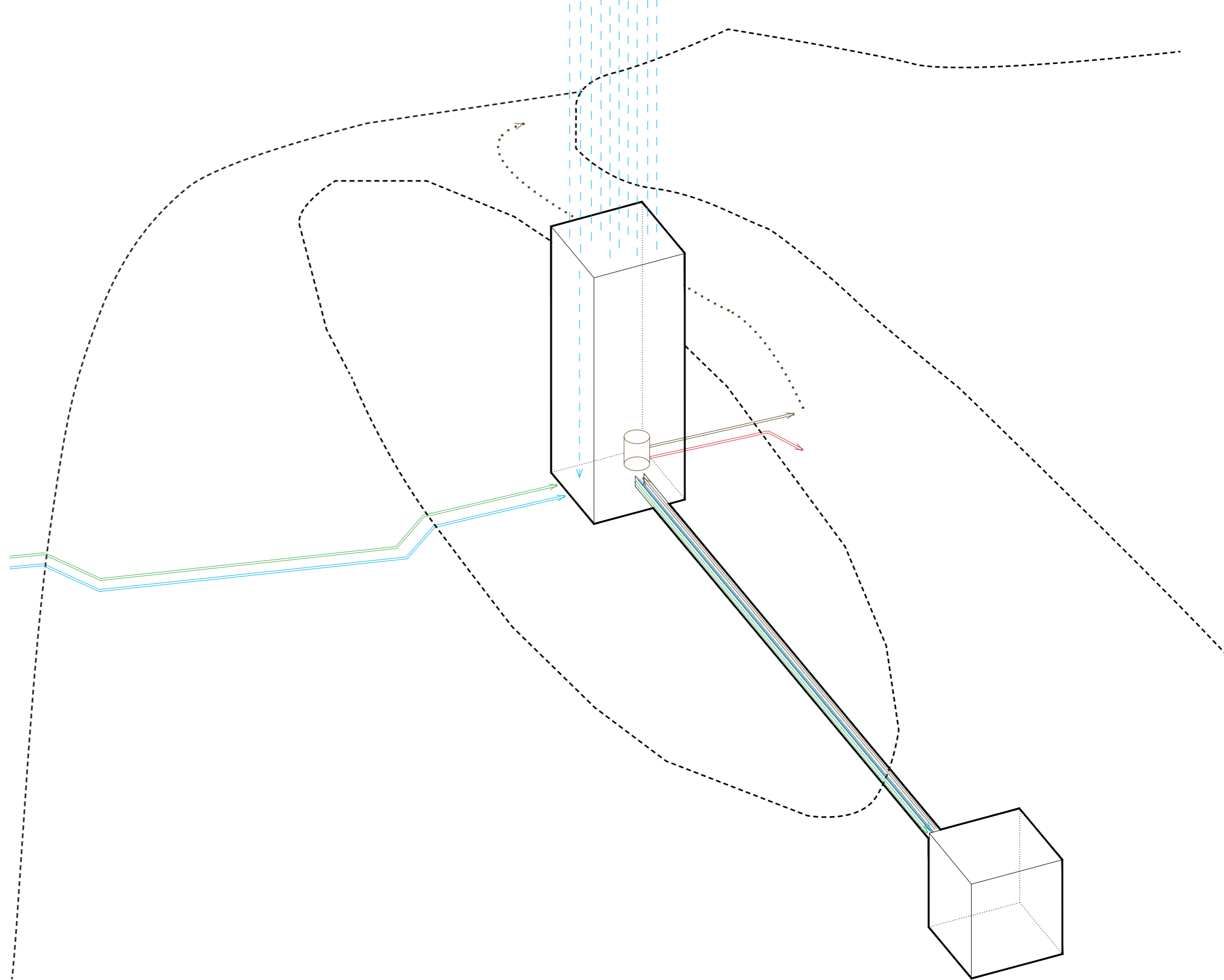
Kostol je založený na dne rieky, jedná sa o železobetónový nosný systém obvodových stien stuzených vnútornými stenovými nosníkmi. Použitý betón musí mať vysokú odolnosť voči vode.

Lávka je vyrobená z kvalitného ultra-vysokohodnotného betónu (UHPC — ultra-high performance concrete). Je zložená z prefabrikovaných segmentov, ktoré sú zopnuté pomocou predpínacích káblov. UHPC betón v súčasnosti ponúka progresívne, inovatívne architektonické a konštrukčné riešenie, ktoré bolo realizované i na väčších rozpätiach na stavbách vo Francúzsku, Nemecku či Holandsku. Priečny rez lávky je riešený ako otvorený profil tvaru písmena U. Celková šírka mostu je 1,9 m a výška 2 m. V pozdĺžnom smere je lávka delená na segmenty a preto je dodatočné predpätie lávky vedené len v priamych líniiach použitím lán.

TECHNICKÉ RIEŠENIE

Na ostrove sa v súčasnosti nenachádzajú žiadne siete. Pitná voda z vodovodného rádu je vedená vodovodom pod riekou. Po preskúmaní viacerých možností vlastnej výroby elektrickej energie sa ako najefektívnejší spôsob javí napojenie na sieť obce Davle popod riekou. Vodovod a elektrické vedenie v kostole je zabezpečené prostredníctvom lávky. Odpadné splaškové potrubie je podtlakom vedené lávkou naspäť do kláštora, kde spolu so splaškami z kláštora prebieha čistenie splaškov v čističke. Prečistená voda je z čističky vypustená do rieky a zvyšný tuhý odpad je pravidelne odvážaný. Dažďová voda sa využíva ako úžitková voda a tiež na zavlažovanie záhrady na streche.

- čov
- vodovod
- el. vedenie
- odpadné potrubie
- odvoz kalu
- vyčistená voda
- dažďová voda

DOKUMENTY

České vysoké učení technické v Praze, Fakulta architektury

2/ ZADÁNÍ diplomové práce

Mgr. program navazující

jméno a příjmení: Lenka Lenčěšová
 datum narození: 25.11. 1994
 akademický rok / semestr: AR 2019/2020, ZS
 obor: Architektura
 ústav: 15128 Ústav navrhování II
 vedoucí diplomové práce: Ing. Arch. Dalibor Hlaváček, Ph.D.

téma diplomové práce: Kláštor
 viz přihláška na DP

zadání diplomové práce:

1/ popis zadání projektu a očekávaného cíle řešení

Zadanie DP vychádza z diplomného seminára, kde bola analyzovaná história a súčasnosť rehoľného života a tiež vhodnosť zakladania nového kláštora na území ČR, vzhľadom k výraznej zmene vierovyznania v tejto krajine. Vedúcim diplomovej práce je dané územie nachádzajúce sa na sútoku Vltavy a Sázavy na ostrove sv. Kiliána, kde sú v súčasnosti na južnej strane ostrova pozostatky jedného z najstarších benediktínskych kláštorov v Čechách až z roku 999. Základom kláštora je sebestačnosť, ktorá definuje otázku hľadania vhodnej funkcie k zabezpečeniu nezávislého chodu kláštora ako samostatného celku. Cieľom DP je navrhnuť kláštor s vlastnou výrobnou prevádzkou s dostatočným ekonomickým prínosom k zaisteniu sebestačnosti kláštora.

2/ Pro AU/ součástí zadání bude jasně a konkrétně specifikovaný stavební program

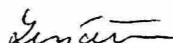
Navrhovaná budova alebo súbor stavieb bude pozostávať z priestorov pre duchovné a vzdelávacie činnosti (kostol, kaplnka, kapitulní sieň, hovorňa, knižnica, študovňa, prípadne ďalšie interiérové/exterérové priestory pre duchovnú meditáciu podľa potreby), technického zázemia a zázemia mníchov (dormitár, kuchyňa, hygienické zázemie) a priestorov prevádzky prídružnej funkcie (definuje analýza v prvej fázi návrhu). Stavebný program môže byť upravený podľa dohody s vedúcim DP.

3/ popis závěrečného výsledku, výstupy a měřítka zpracování

Odovzdané budú postery v rozsahu podľa požiadaviek FA ČVUT, 2 portfóliá (jedno pre účel FA, jedno bude archivované na ústave) a CD. Diplomová práca bude zverejnená podľa požiadaviek študijného oddelenia FA najneskôr 7 dní pred obhajobou projektu. Projekt bude spracovaný do úrovne detailnej štúdie, jeho súčasťou bude: autorský text, analytická časť, koncept riešenia znázornený pomocou schém, situácia širších vzťahov 1:2000, situácia 1:500, pôdorysy všetkých podlaží 1:200, typické rezy (prípadne perspektívne rezy) vrátane návaznosti na najbližšie okolie 1:200, pohľady, návrh interiéru zvoleného priestoru, vizualizácie (exteriér, interiér) vrátane zákresu do fotografie. Výstupy a ich mierky môžu byť vzhľadom k vývoju práce upravené podľa dohody s vedúcim DP.

4/ seznam dalších dohodnutých částí projektu (model)

Model v min. mierke 1:200 vrátane najbližšieho okolia.

Datum a podpis studenta

Datum a podpis vedoucího DP

3.10. 2019

Datum a podpis děkana FA ČVUT

11.10. 2019

registrováno studijním oddělením dne

3.10. 2019

**ČESKÉ VYSOKÉ UČENÍ TECHNICKÉ V PRAZE
FAKULTA ARCHITEKTURY**

AUTOR, DIPLOMANT: Lenka Lenčěšová
 AR 2019/2020, ZS

NÁZEV DIPLOMOVÉ PRÁCE:
 (ČJ) TRAPISTICKÝ KLÁŠTER NA OSTROVĚ SV.KILIÁNA U DAVLE

(AJ)

JAZYK PRÁCE: ČESKÝ

Vedoucí práce: doc. Ing.arch. Dalibor Hlaváček, PhD. **Ústav: 15128 navrhování II**

Oponent práce:

Klíčová slova
 (česká): Klášter, ostrov, kostol, lávka, sakrální architektura, trapisté

Anotace
 (česká):

Předmětem diplomové práce je návrh trapistického kláštera na Ostrově sv. Kiliána u Davle, kde se v současnosti nachází ruiny jednoho z nejstarších benediktínských klášterů v Čechách z roku 999. Konceptem práce je invertace tradiční formy kláštera. Novostavba je umístěna přímo nad rajský dvůr bývalého kláštera. Vzniká klášter obklopen rajem jako transformace ráje obětaveného kláštera. Součástí návrhu je také technické a ekonomické zabezpečení kláštera jako samostatného celku.

Anotace
 (anglická):

This work presents a design of Trappist monastery on St. Kilian's island near Davle village. The present-day island holds ruins of historic monastery of the Order of st. Benedict from 999, one of the oldest monasteries in Bohemia. The design is based on the transformation of the traditional monastery layout. The new structure is situated over the predecessor's atrium paradise garden, which gives birth to a new kind of paradise surrounding the building. Self-sustainability with technical facilities are part of the design.

Prohlášení autora

Prohlašuji, že jsem předloženou diplomovou práci vypracoval samostatně a že jsem uvedl veškeré použité informační zdroje v souladu s „Metodickým pokynem o etické přípravě vysokoškolských závěrečných prací.“

V Praze dne 6.1.2020

podpis autora-diplomanta

Tento dokument je nedílnou a povinnou součástí diplomové práce / portfolia a CD.

Ďakujem Daliborovi Hlaváčkovi a Martinovi Čeňkovi za odborné vedenie diplomovej práce a Františkovi Denkovi za odborné konzultácie statiky. Celej rodine, priateľovi a priateľom za podporu pri štúdiu. Ďakujem celému ateliéru za skvelú atmosféru počas celého semestra.

